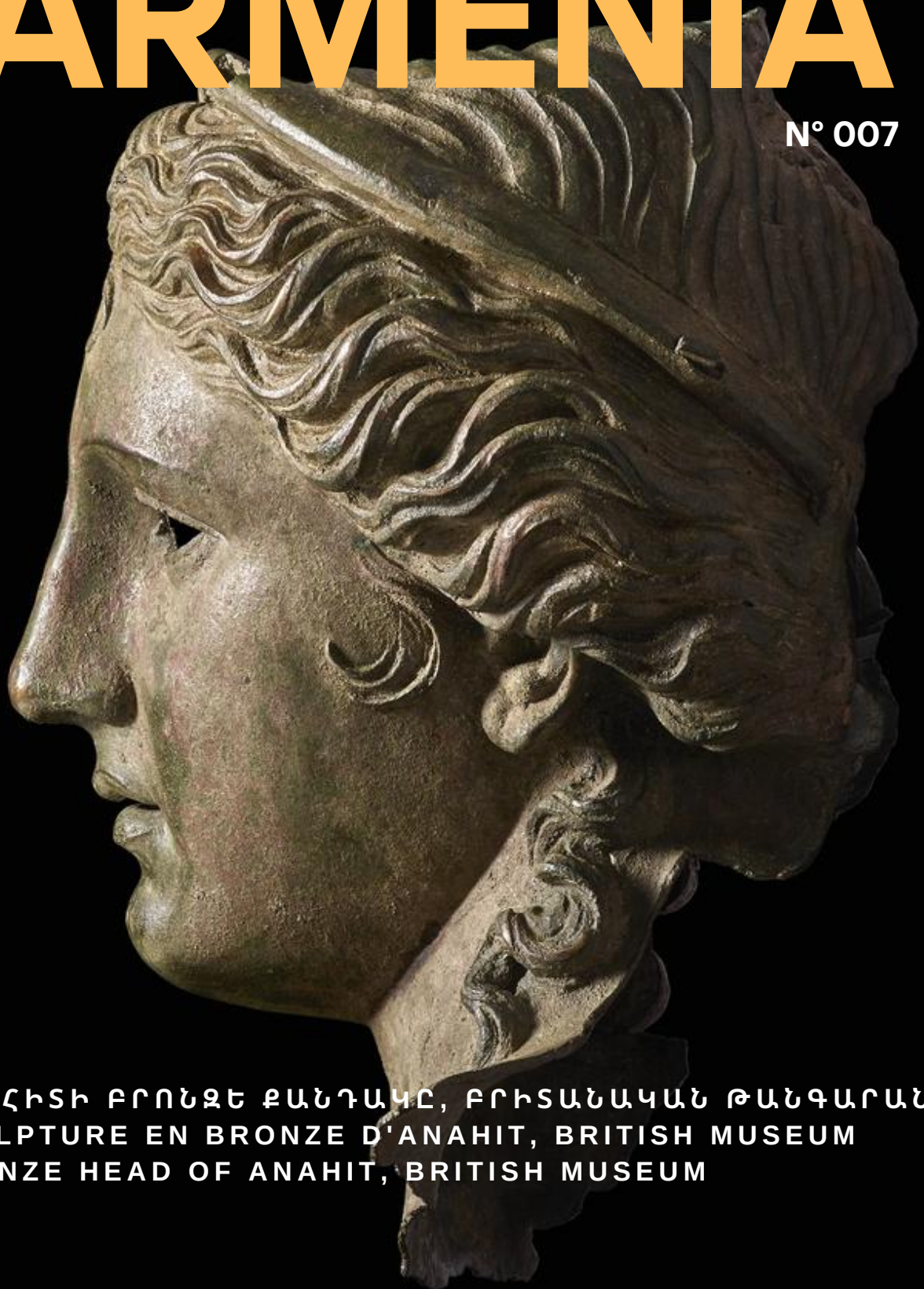

November 02, 2023

WESTERN ARMENIA

N° 007

ԱՆԱՀԻՏԻ ԲՐՈՆԶԵ ՔԱՆԴԱԿԸ, ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ
SCULPTURE EN BRONZE D'ANAHIT, BRITISH MUSEUM
BRONZE HEAD OF ANAHIT, BRITISH MUSEUM

Ի՞նչ է ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

Հայերու հայրենիքը **Հայկական լեռնաշխարհն** է, որը կը զբաղեցնէ 400000 կմ² տարածք եւ կը գտնուի **երեք ծովերու միջեւ**՝ Միջերկրական, Կասպից եւ Սեւ, ծովի մակարդակէն 1500-1800 մ միջին բարձրութեամբ: **Հայկական լեռնաշխարհին** ամենէն բարձր կետը **Մասիս լեռան** գագաթն է (5165 մետր): Հայ ժողովուրդը հայկական **6 գաւառներուն** (Բիթլիս, Տրապիզոն, Վան, Կարին, Խարբերդ, Տիգրանակերտ-Դիարբեքիր) **բնիկ բնակչութիւնն** է, որը պատմականօրէն կը կոչուի «Հայաստան, ապա՝ թուրքական Հայաստան, իսկ այժմ՝ Արեւմտեան Հայաստան» եւ **Կիլիկիո**: Բարձրավանդակը **հայ արքաները** յաջորդէր են միմեանց՝ հիմնելով **բարգավաճ պետութիւններ**: Սակայն Հայկական լեռնաշխարհը **կայսրութիւններու՝** Աքեմենեաններու եւ Բիւզանդիոյ, արաբներու, մոնղոլներու եւ սելջուկ թուրքերու նւաճումներու եւ **պատերազմներու թատերաբեմ** էր: 1894 - 1923 թուականներուն **երեք յաջորդական թուրքական կառավարութիւնները՝** Օսմանեան կայսրութիւնը, երիտթուրքերը եւ Մուստաֆա Քեմալը, իրականացուցեր են **Հայերուն ցեղասպանութիւնը** Արեւմտեան Հայաստան՝ սպանելով **2 միլիոն մարդ**:

Ցեղասպանութենէ **մազապուրծ Արեւմտեան Հայաստանի** հայերը **վտարուեցան** իրենց պապենական հայրենիքէն եւ ցրուեցան աշխարհով մէկ, եւ այսօր հիմնականը **կապրին են աքսորին մէջ՝** առանց որեւէ իրաւունքի :

Բռնազաւթուած Արեւմտեան Հայաստան **դեռ ապրող հայերը** կը շարունակեն մնալ **թուրքական զաւթիչ** ուժերու գաղութային լուծին ճնշման տակ:

Համազգային վերակառուցման գործընթացին շրջանակները ձեւաւորուեց **Արեւմտեան Հայաստան** պետութեան կառոյցը, որու հիմքը ընկած է Արեւմտեան Հայաստանի **Ազգային խորհուրդը**, որն իր գոյութեան մասին յայտարարեց **Շուշի 2004 թուականին**:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Էջ 2

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԻՇԵՑՈՒՄՆԵՐ

Էջ 6

ԱՐԵՎՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ ԼԻԴԻԱ
ՄԱՐԳՈՍՅԱՆԻՆ ՈՂՋՈՅՆԻՆ ԽՕՍՔԸ

Էջ 7

«ԱՐԵՎՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ» ԺՈՂՈՎ

Էջ 8

ԱՐԵՎՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ

Էջ 15

ԱՐԵՎՍՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԶԱՌԱԿՆԵՐԸ

Էջ 22

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Էջ 24

ԷՐԳԻՐ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԾ ԳՐՈՂԸ. ՅՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՐ Է
ՄՈՒՇԵՂ ԳԱԼՇՈՅԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ

SOMMAIRE

PAGE 26

RAPPELS HISTORIQUES

PAGE 30

INTERVENTION DE LYDIA MARGOSSIAN, MINISTRE DES
AFFAIRES ÉTRANGÈRES DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE
OCCIDENTALE, LYDIA MARGOSSIAN

PAGE 31

RÉUNION OFFICIELLE AUTOUR DE L'EXPOSITION SUR « LE
PATRIMOINE DE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE »

PAGE 32

LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

PAGE 38

ENFANTS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

PAGE 44

GÉNOCIDE CULTUREL

PAGE 46

L'ÉCRIVAIN REVENU DE LA PATRIE: PARUTION DU RECUEIL DES
ŒUVRES DE MUSHEGH GALSHOYAN

CONTENTS

PAGE 48

HISTORICAL REMINDERS:

PAGE 52

INTERVENTION BY LYDIA MARGOSSIAN, MINISTER OF FOREIGN
AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF WESTERN ARMENIA

PAGE 53

OFFICIAL MEETING OF THE “THE HERITAGE OF WESTERN
ARMENIA” EXHIBITION

PAGE 54

ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA

PAGE 60

CHILDREN OF WESTERN ARMENIA

PAGE 66

CULTURAL GENOCIDE

PAGE 68

THE WRITER RETURNED FROM THE FATHERLAND: PUBLICATION
OF THE COLLECTION OF WORKS BY MUSHEGH GALSHOYAN

- Ռուսաստանի 1917 թվականի դեկտեմբերի 29-ի հրամանագրով՝ Ռուսաստանը ճանաչեց թուրքական Հայաստանի հայերի ինքնորոշման իրավունքը մինչև նրանց անկախությունը,
- 1919թ. փետրվարի 26-ին Հայոց ազգային պատվիրակության նախագահ Պողոս Նուբար փաշան Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի առաջ ներկայացրել է Հայաստանի մասին հուշագիր:
- 15 Մայիս 1919-ին, Ազգային Պատվիրակությունը՝ Արեւմտեան Հայաստանի առաջին կառավարությանը, ընտրված Փարիզի Հայոց Ազգային Համագումարի կողմից, կազմված էր Նորին Գերազանցություն Պողոս Նուբար Փաշաին, Պրոֆեսոր Ա.Տէր Յակոբեանէն, բժիշկներ Հ.Ներսիսեան եւ Կ. Պաստերմանեանի եւ Մ.Մ. Ա. Չոբանյանը և Վ. Թեքեյանը: Նա համատեղ աշխատելու է Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակության հետ՝ կազմված Մ.Մ. Ահարոնյանը, Հ.Օհանջանյանը և Մ.Բահաջանյանը վերջինիս հետ կկազմեն Ինտեգրալ Հայաստանի պատվիրակությունը, որի կարգախոսն է լինելու «Ամբողջական Հայաստան, ազատ և անկախ իր պատմական սահմաններում»:
- Արևմտյան Հայաստանի տարածքում Հայաստան պետությունը դե ֆակտո ճանաչվել է 1920 թվականի հունվարի 19-ին (Անկախության օրը), Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի կողմից:
- Սերի պայմանագրի նախագիծը պատրաստվել է 1920 թվականի փետրվարին Լոնդոնի կոնֆերանսում և վերջնական տեսքի է բերվել Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի շրջանակներում 1920 թվականի ապրիլի 24-ին:
- Արևմտյան Հայաստանի տարածքում Հայաստան պետությունը դե փոքր ճանաչվել է 1920 թվականի մայիսի 11-ին Դաշնակից տերությունների գերագույն խորհրդի և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կողմից: Որոշվում է, որ հայկական պետության մայրաքաղաքը կլինի Էրզրումը (Կարին):
- Պայմանագրի ընդունումը հեշտացնելու և Սերի կետերը կիրառելու համար հունական բանակը 1920 թվականի հունիսի 23-ին դաշնակից պետությունների խրախուսմամբ և աջակցությամբ հարձակվեց Անատոլիայում և Թրակիայում: Բուրսա, Բալիկեշիր, Ուշակ և Նագիլի մեկը մյուսի հետևից ներխուժելով այս հարձակումների էական նպատակն էր հրահրել Սերի պայմանագրի կիրառումը և թույլ չտալ պայմանագրի հոդվածներում որևէ փոփոխություն:
- 1920թ. մայիսի 11-ին ներկայացված Սերի պայմանագրի նախագիծն ի պատասխան հուշագրով Թուրքիան 1920թ. հունիսի 25-ին ճանաչեց հայկական նոր պետությունը (հիմք ընդունելով 1918թ. հունիսի 4-ի Բաթումի պայմանագիրը):
- 1920 թվականի հունիսի 25-ին Դամատ Ֆերիթ փաշան Փարիզում գտնվող պատվիրակության կազմում ներկայացրել է Օսմանյան կայսրության այս ալլընտրանքային խաղաղության առաջարկը: Բայց այս ալլընտրանքը չընդունվեց դաշնակից տերությունների կողմից:
- Սուլթան Վահիդետտինի նախագահությամբ 1920 թվականի հուլիսի 22-ին կայացած Ինքնիշխանության խորհրդի նիստը համարեց «որ նա գերադասում է թույլ գոյություն ունենալ, քան ծանր կորուստ ունենալը» և որոշում կայացրեց ընդունել Պայմանագիրը: Այն բանից հետո, երբ Թևֆիք փաշան չստորագրեց այս պայմանագիրը, որը բաժանում էր թուրքական տարածքը և որը բոլորովին չէր համապատասխանում ազգային պատիվին ու զգացմունքներին, Ռեշաթ Հալիս բեյը (բեյ, նշանավոր մարդկանց կոչում) և Ռեզա Թևֆիկը (Bölükbaşı) բեյը, որը մեղադրվում էր Դամատ Ֆերիտի կողմից: օգոստոսի 10-ին պայմանագիրը ստորագրեց 1920 թ.
- Հայաստան պետությունը, հիմնական դաշնակից տերությունները, ասոցիացված տերությունները և Թուրքիան 1920 թվականի օգոստոսի 10-ին ստորագրեցին Սերի միջազգային պայմանագիրը:
- 1920 թվականի նոյեմբերի 22-ին նախագահ Վուդրո Վիլսոնը ստորագրեց Իրավարար վճիռը, որը սահմանում է Հայաստան Պետության սահմանները Արևմտյան Հայաստանի և Թուրքիայի տարածքում:
- 2004 թվականի դեկտեմբերի 17-ին Արմենակ Աբրահամյանի նախաձեռնությամբ Արևմտյան Հայաստանի հայերի ազգային խորհուրդը հայտարարեց իր գոյության մասին ազատագրված Արցախում՝ Շուշիում:
- 2007 թվականի հունվարի 20-ին Արցախի Ստեփանակերտում Արեւմտյան Հայաստանի հայերի համագումարի պատվիրակները պաշտոնական հռչակագիր ընդունեցին բնիկ ազգի՝ Արեւմտյան Հայաստանի հայերի իրավունքների մասին:
- 2007 թվականի սեպտեմբերի 17-ին 144 պետությունների կողմից ՄԱԿ-ն ընդունեց Բնիկ ժողովուրդների իրավունքների մասին հռչակագիրը, որը ճանաչում է նրանց ինքնորոշման իրավունքը:
- 4 Փետրուար 2011-ին Ազգային Խորհուրդը Արմենակ Աբրահամեանի նախագահությամբ կազմեց Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւնը:

- 2013 թվականի հունվարի 24-ին Ազգային խորհուրդը և Արևմտյան Հայաստանի կառավարությունը ընդհանուր առմամբ հռչակեցին ժողովրդավարական ընտրությունների միջոցով Արևմտյան Հայաստանի խորհրդարանի ստեղծման նախագիծը: 2013 թվականի դեկտեմբերի 16-ին ընտրացուցակում գրանցված Արեւմտյան Հայաստանի հայերի կողմից պաշտոնապես ընտրվել են 64 պատգամավորներ:
- 16 Դեկտեմբեր 2013-ին խորհրդարանի պատգամավորներուն կողմէ պաշտոնապես ընտրուեցաւ Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան 1-ին նախագահ Արմենակ Աբրահամեանը: - 2014 թվականի փետրվարի 23-ին նախագահի հրամանագրով հայտարարվեց, որ Արևմտյան Հայաստանի Հանրապետությունը 1920 թվականին ճանաչված Հայաստան Պետության շարունակող պետությունն է:
- 2014 թվականի փետրվարի 16-ին նախագահի հրամանագրով ֆորմալացվել է Ազգային խորհրդի և կառավարության կենտրոնակայանը Արևմտյան Հայաստանի Կարինում (Էրզրում):
- Արևմտյան Հայաստանի Հանրապետության նախագահը 2016 թվականի մայիսի 9-ին հրամանագրով ընդունում է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Սահմանադրությունը, որը ստորագրված և հաստատված է Արևմտյան Հայաստանի բոլոր քաղաքացիների կողմից:
- Նախագահ Արմենակ Աբրահամյանը 2016 թվականի հունիսի 24-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Սեւրի միջազգային պայմանագիրը:

Այսպիսով, Սեւրի պայմանագրով պաշտոնապես և անվիճելիորեն ամրագրվեցին հայերի իրավունքները թուրքերի կողմից գրավված որոշ տարածքների վրա:

Եվ Արևմտյան Հայաստանի այս տարածքները, տեղահանություններով ու ջարդերով դատարկվելով իրենց բնակչությունից, անշուշտ անհրաժեշտ էր, թե՛ պատմական, թե՛ իրավական տեսանկյունից, որ այդ իրավունքները հռչակվեն: Ժամանակակից առաջին ցեղասպանությունն այսպիսով հաստատվել է դրա զոհ դարձած հայ ժողովրդին տրված հատուցմամբ: Ընդունվել է, որ բռնությունն ու հանցագործությունն իրավունք չեն տալիս այն իրականացնողներին: Խիստ ցավալի է, որ այն ժամանակ Սեւրի պայմանագիրը ստորագրողները, հոգնածությունից կամ պատրանքային շահերից ելնելով, մոռացան հայերին: Բայց Լոզանի պայմանագիրը չէր կարող վերացնել վերջիններիս իրավունքները:

Ավելին, սույն պայմանագիրը, միջազգային իրավունքին համապատասխան, անգործունակ է հայ ժողովրդի դեմ, որը դրան կողմ չի եղել, թեև ստորագրել է Սևրի պայմանագիրը: Հանրային միջազգային իրավունքը որոշում է, որ երբ կոլեկտիվ պայմանագիրը չեղյալ է հայտարարվում և փոխարինվում մեկ այլով, վերջինս չի կարող կատարման ենթարկվել առաջին ստորագրած պետության դեմ, որը երկրորդի կողմ չի եղել: Այս պետության համար առաջին պայմանագիրը շարունակում է գործել: Հետևաբար, Սեւրի պայմանագիրը ստորագրած, բայց Լոզանի պայմանագրից դուրս մնացած Հայաստանը կարող է օրինական կերպով պահանջել Սեւրի պայմանագրի դրույթների կիրառումը: Ավելին, սա ռազմական կամ դիվանագիտական ուժի կամ հարկադրանքի միջոցով ձեռք բերված Լեոնի պայմանագրի բնորոշ դեպքն է, և որի վավերականությունը հիմնականում վիճարկվում է:

Անկասկած, 1947թ. նոյեմբերի 21-ին ՄԱԿ-ի կողմից ստեղծված Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովը, որը ուսումնասիրում է Լեոնի պայմանագրերը, կուղղորդվի ուսումնասիրելու Լոզանի պայմանագրի վավերականությունը միջազգային հանրային իրավունքի առումով:

Անկասկած, 1947թ. նոյեմբերի 21-ին ՄԱԿ-ի կողմից ստեղծված Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովը, որը ուսումնասիրում է Լեոնի պայմանագրերը, կուղղորդվի ուսումնասիրելու Լոզանի պայմանագրի վավերականությունը միջազգային հանրային իրավունքի առումով: Պայմանագիրը, որը խախտում է օրենքը և արդարությունը, միշտ էլ ժամանակավոր է: Դա անհավասարակշռության աղբյուր է և ոչ թե խաղաղության:

Արեւմտյան Հայաստանի հայ ժողովուրդը, թեկուզ ցեղասպանված, համառ է, պահանջում է, որ իր նկատմամբ վերջապես արդարադատություն իրականացվի: Նրա իրավունքները անսահմանափակելի են, ինչպես մարդկության դեմ հանցագործությունները:

միջազգային իրավունքի համաձայն: Իր հերթին, Ֆրանսիայի խորհրդարանը օրենքի միջոցով հիշեցրեց դա. «Մարդկության դեմ ուղղված հանցագործությունները, ինչպես սահմանված է Միավորված ազգերի կազմակերպության 1946 թվականի փետրվարի 13-ի բանաձևով, հաշվի առնելով մարդկության դեմ հանցագործությունների սահմանումը, ինչպես նշված է 1945 թվականի օգոստոսի 8-ի Միջազգային տրիբունալի կանոնադրության մեջ, իրենց բնույթով անբացատրելի են»:

Նույնիսկ եթե Սեւրի պայմանագիրը վավերացված չէր բոլոր կողմերի կողմից, ինչպես օրինակ՝ Ֆրանսիան, այն կիրառում էին այն նույն կողմերը, որոնք չեն վավերացրել այն, օրինակ՝ Մեծ Բրիտանիայի Կիլիկիայում, Ֆրանսիայից խաղաղ բնակչության պաշտպանության մանդատների հարցը, և Իտալիան, որոնք չեն հարգվել:

Սեւրի պայմանագիրը ստորագրած կողմերի վավերացման համակարգը ավելի լավ հասկանալու համար կարևոր է ուսումնասիրել յուրաքանչյուր ստորագրող պետության, այդ թվում՝ Օսմանյան կայսրության (Թուրքիա) ազգային Սահմանադրությունը: Օրինակ, սուլթան Մեհմեդ VI-ի 1920 թվականի հուլիսի 22-ի Ինքնիշխանության խորհրդից հետո սուլթանը հրամայեց ստորագրել Սեւրի պայմանագիրը, որը համարժեք է վավերացմանը՝ օսմանյան սահմանադրության հիման վրա:

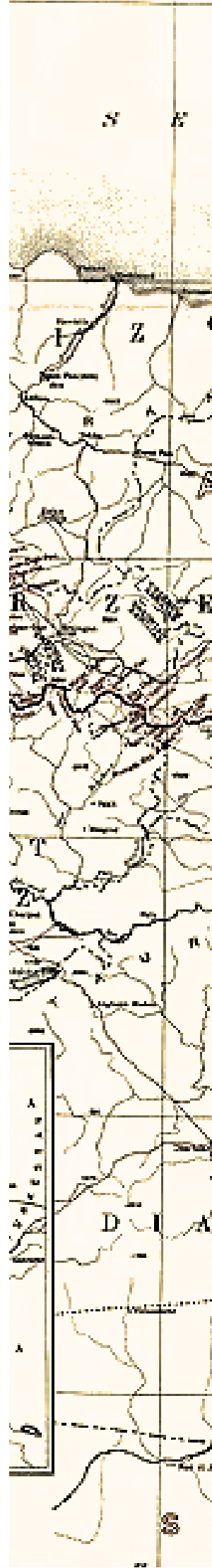
Այս ուսումնասիրության մեջ հատուցումների վերաբերյալ բացահայտված թվերը հաշվի չեն առնում ողջ ցեղասպանության ժամանակաշրջանը, ինչպես նաև 1919 թվականի փետրվարին Փարիզում Պողոս Նուբարի խաղաղության կոնֆերանսում ներկայացված բնութագրերը: Հայերը, ի թիվս այլ բաների, ստորագրող պետություններից պետք է պահանջեն Սեւրի պայմանագրի վավերացումը:

Սեւրի պայմանագրի չկատարման կամ դրա փոխարինման պահանջը թուրքական հակահայ և ակնհայտորեն հակաարևմտյան Հայաստանի քաղաքականության մի մասն է: Երբեք խաղաղության պայմանագիրը, որը սովորաբար կոչվում է Սեւրի պայմանագիր, չի եղել նման ագրեսիվ քաղաքականության առարկա, որը փորձել է փոխարինել այն, ի դեմս համապատասխան բնակչության:

Սեւրի պայմանագիրը առանց այն վերանայելու հնարավորության փոխարինելու փորձի, որոշ պետություններ և քաղաքական ուժեր կազմակերպեցին Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը (1920թ. դեկտեմբերի 2), Մոսկվայի պայմանագիրը (1921թ. մարտի 16), Կարսի պայմանագիրը (1921թ. հոկտեմբերի 20, 1921 թ.), Անգորայի պայմանագիրը կամ համաձայնագիրը (1921 թ. հոկտեմբերի 20), Լոզանի պայմանագիրը (1923 թ. հուլիսի 24), պայմանագիրը քրդական «Հոյբուն» կազմակերպության հետ (1927 թ.), Հայկական հարցի քաղաքական բանաձեռը: Եվրախորհրդարանի (18 հունիսի 1987 թ.), իրավիճակը Խորհրդային Հայաստանում (1988/1989 թթ.), առաջին պատերազմը Արցախում, Զուղայի գերեզմանատան ավերումը (14.12.2005թ.) նախիջևանում, երկրորդ պատերազմը Արցախում, ունենալով որպես. հետեւանքները, Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ (Արեւելյան) Հայաստանի Հանրապետության միջեւ հաջորդ (ապագա) պայմանավորվածությունները:

Այս ամենը բավարար չէր (այս համաձայնագրերը իրավաբանորեն լեգիտիմ չեն) և բավարար չեն լինի փոխարինելու Սեւրի պայմանագիրը և զսպելու Արևմտյան Հայաստանի պահանջները և նախագահ Վուդրո Վիլսոնի իրավարար վճռի կատարումը: 1990 թվականի օգոստոսի 23-ին Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետությունն իր վարչական սահմաններում իրեն անկախ հռչակեց Խորհրդային Միությունից, որը 1920 թվականի դեկտեմբերի 2-ից օկուպացրել էր Հայաստանի Հանրապետության տարածքը՝ այդ ժամանակ արդեն ճանաչված անկախ պետություն:

Անկախության հռչակագրի և 11-րդ հոդվածի միջոցով նա ճանաչում է, որ Արևմտյան Հայաստանում տեղի է ունեցել հայերի ցեղասպանություն:

1920 թվականին Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետության անջատումը Հայաստանի Հանրապետությունից արձանագրվել է նոր հռչակված հանրապետության խորհրդարանի կողմից 1991 թվականի սեպտեմբերի 21-ին:

Նոր Հայաստանի Հանրապետությունը, իրեն չհայտարարելով ոչ որպես 1920 թվականի Հայաստանի Հանրապետության ոչ իրավահաջորդ, ոչ էլ շարունակող պետություն, հրաժարվել է Թուրքիայի նկատմամբ բոլոր հավակնություններից:

Հետևաբար, հայ ազգի արևմտյան և արևելյան բաղադրիչների միջև խնդիրների հստակ հանձնարարումը և դերերի տարանջատումը, նրանց ջանքերի համակարգումը կարող է նպաստել նրանց ազգային խնդիրների օպտիմալ լուծմանը:

Ահա թե ինչու Արևմտյան Հայաստանը ոչ միայն չի հրաժարվել իր իրավունքներից, այլև չի հրաժարվել իր պարտականություններից իր բնակչության և իրեն ինքնիշխան, ազատ և անկախ ճանաչած պետությունների հանդեպ:

- Նախագահը 2016 թվականի օգոստոսի 9-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Միավորված ազգերի կազմակերպության Ծովային իրավունքի մասին կոնվենցիան:

- Նախագահը 2016 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Պետությունների իրավունքներին ու պարտականություններին վերաբերող կոնվենցիան:

- Նախագահը 2017 թվականի հունվարի 20-ին Արեւմտյան Հայաստանի անունից վավերացրել է Միավորված ազգերի կազմակերպության կանոնադրությունը:

- 2018 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընտրացուցակում գրանցված Արեւմտյան Հայաստանի հայերի կողմից պաշտոնապես ընտրվել են 77 պատգամավորներ:

- 18 Յունուար 2019-ին, Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահ Արմէնակ Աբրահամեան պաշտօնապէս վերընտրուեցաւ խորհրդարանի պատգամավորներուն կողմէ երկրորդ շրջանով:

- 2020 թվականի հունվարի 19-ին նոր կառավարությունը Արևմտյան Հայաստանի Ազգային ժողովի պատգամավորներին ներկայացրեց կառավարության իր նախագիծը:

- 2020 թվականի օգոստոսի 10-ին Արևմտյան Հայաստանի հայերը, իրենց նախագահը, կառավարությունը և խորհրդարանը պաշտոնապես նշում են Սևրում ստորագրված միջազգային խաղաղության պայմանագրի ստորագրման հարյուրամյակը:

- 2020 թվականի սեպտեմբերի 27-ին Արցախում սկսվեց երկրորդ պատերազմը, որը հարուցվել էր Ադրբեջանի կողմից՝ պետությունների միջազգային կոալիցիայի և Սիրիայից ժամանած ջիհադիստ ահաբեկիչների աջակցությամբ:

- 2020 թվականի նոյեմբերի 8-ին ադրբեջանական զինուժը հայտարարեց Շուշիի օկուպացիայի մասին:

- 2021 թվականի մարտի 1-ին Արցախի խորհրդարանը 44-օրյա պատերազմից հետո Ադրբեջանի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքները հայտարարեց օկուպացված տարածքներ:

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- 2021 թվականի մարտի 1-ին Արևմտյան Հայաստանի խորհրդարանն ընդունում է «Արցախի մասին» օրենքը, որը ճանաչում է արցախահայության ինքնորոշման իրավունքը և նրանց ինքնավարությունը՝ Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի և Սևրի պայմանագրի տարածքային ճանաչման հիման վրա որպես անբաժանելի մաս: Հայաստանի Հանրապետության մաս 1920 թ.

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ ԼԻԴԻԱ ՄԱՐԳՈՍՅԱՆԻՆ ՈՂՋՈՅՆԻՆ ԽՕՍՔԸ

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Արտաքին գործերու նախարար Լիդիա Մարգոսեանը ողջունի խօսք է ըսեր՝ Արեւմտեան Հայաըստանի ժառանգութեան ցուցահանդեսին բացման ժամանակ:

Արեւմտեան Հայաստանի կառավարութիւնը ուրախ է ողջունիլ Ձեզի Արեւմտեան հայկական ժառանգութեան ցուցահանդեսը:

Նախ կ'ուզեմ շնորհակալութիւն յայտնիլ Մոնտեվիդէոյի գերատեսչական խորհուրդին բարեհամբոյր համագործակցութեան եւ Ուրուգուային Մոնտեվիդէո Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան պատուաւոր հիւպատոս դոկտոր Պաբլո ԹԱՅԼԱՆԵԱՆԻ նախաձեռնութեան համար, ով նախաձեռներ է այս ծրագիրը:

Այս ցուցահանդեսին միջոցով դուք կ'խորասուզվեք բնիկ ժողովուրդներուն աշխարհը: Բնիկ ժողովուրդին, որու գոյութիւնն աւելի քան 10000 տարուա վաղեմութիւն ունէ, ազգի, որը եղած է աշխարհի հնագոյն պետութիւններէն մէկը, ով դրած է ազգերու եւ երկրներու տոհմածառին հիմքը: Հայ ազգի տարածքը, որը կը գնտնուի երեք ծովերու՝ Սեւ, Միջերկրական եւ Կասպից ծովերու միջեւ, թաքնուած գարդ է, որը կը յեղեղեն անոնց, ովքեր բախտ են ունեցած բացայայտելու առ:

Արեւմտեան Հայաստանն ունէ բազմաթիվ բնական սրբավայրեր: Հայ ժողովուրդի խորհրդանիշն է Արարատ լեռը, որը, ինչպէս Ֆուձիամա լեռը ճապոնացիներու համար, սուրբ լեռ է: Դա աստուածաշնչեան լեռն է, որու վրաձ իջաւ Նոյի տապանը: Այն կը յամարուի արարչութեան վայր՝ տեսակ մը կապ ստեղծելով երկնքի եւ երկրին միջեւ:

Հայաստանը ծագող եւ մայր մտնող արեւին երկիրն է, արեւին տունը, որն ամէն գիշեր կը սուզուի Վանա լիճը, որպէսզի վերադառնա իր

ննջարան, եւ որտեղէն ամէն առաւօտ դուրա կու գա՝ տարածելով իր ծիրանագոյն փայլը, որը բնորոշ է գեղատեսիլ Վանա լիճը: Ինչպէս կը վկայեն հին միջագետքեան սեպագիր աղբիւրները, Արեւմտեան Հայաստանի այս սրբավայրերը կը վկայեն հայ ազգի քաղաքակրթական հարստութեան մասին:

Այստեղ պատկերուած է երկու օրինակ՝ Նեմրութ լեռը՝ հայ աստուածներու պանթեոնը եւ Պորտասարի հնավայրը, որը կը թուագրուի աւելի քան 11000 տարի եւ կը յանդիսանա աշխարհի ամէնամեծ ու հնագոյններէն մէկը:

Ժամանակին հանընթաց՝ Քրիստոնեութեան մուտքով Արեւմտեան Հայաստան այս երկրի տարածքը խճճուած էր եկեղեցիներով եւ վանքերով՝ իրենց բնորոշ ճարտարապետութեամբ, ըլլա առ քարանձավային, ինչպիսին է Գեղարդի ժայռափոր վանական համալիրը, թէ դասական հայկական, անմիջապէս ճանաչելի, ինչպէս օրինակ. Աղթամարին Սուրբ Խաչ եկեղեցին:

Շատ հայկական վանական համալիրները դադրեր են գոյութիւն ունենալ 1894 թուականին Աբդուլ Համիդ II-ի կողմէն իրականացուած հայերուն ջարդերուն ետք:

Բնիկ հայ բնակչութեան դէմ իրականացուած ցեղասպանական ծրագիրներուն զուգընթաց, հայերոզն ցեղասպանութիւնը եւ տարածքներուն բռնազաւթումը հիմք են տուեր հայկական ժառանգութեան ապօրինի իւրացմանը:

Արեւմտեան Հայաստանն ունի իսլամական վայրեր, ինչի մասին կը վկայեն Այնթեքի քաղաքային եկեղեցին, որը վերածուեր է մզկիթի, եւ Դարոյնք վանական համալիրը, որը նոյնպէս վերածուեր է մզկիթի:

Վերջապէս, Արեւմտեան Հայաստանի ժառանգութեան այս ցուցահանդեսը չի կրնար անտեսիլ բերդերուն վեհութիւնը, որոնց մնացորդները կը վկայեն ժամանակի թագաւորական նկրտումներու մասին:

Առաջին հերթին Անիի բերդը, որը մ.թ.ա. II հազարամեակը Հայաստանի 12 մայրաքաղաքներէն մէկն էր, եւ Տիգրանակերտը, որը Մեծ Հայք հիմնադրուած մայրաքաղաքներէն վերջինն էր հին ժամանակները:

Ծրագիրը ծաւալուն է, եւ մենք ուրախ ենք, որ կրնանք ձեզի հետ կիսիլ մեր քաղաքակրթութեան արժեքներուն նմուշը:

Շատ շնորհակալութիւն

Արեւմտեան Հայաստանի Հանրապետութեան Արտաքին գործերու նախարար Լիդիա Մարգոսեանին՝ ելոյթին տեսագրութիւնը կրնաք դիտիլ Western Armenia Tv-ին իւրութեան էջը

«ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ» ԺՈՂՈՎ

Ուրուգուայ Արեւմտեան Հայաստանի Հիւպատոսութիւնը կը տեղեկացնէ, որ Դեկտեմբեր 4-էն – Դեկտեմբեր 15-ը՝ Ուրուգուային Մոնտեվիդէո քաղաքին «Gral. Liber Seregni» ցուցասրահը տեղի կունենա՝ «ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ» ժողովը: Բացման օրը Դեկտեմբեր 4-ին բանախօսութեամբ յանդէս կգա դոկտոր Օսկար Լոպէս Գոլդարասենան:

EL PATRIMONIO DE ARMENIA OCCIDENTAL

Inauguración: Lunes 4 de diciembre a las 16:00.

Orador: Dr. Oscar López Goldaracena.

Sala de exposiciones "Gral. Liber Seregni"
(25 de Mayo 609 esquina J. C. Gómez, Montevideo)
Del lunes 4 al viernes 15 de diciembre del 2023.

M.R.R.E.E. de Armenia Occidental
Consulado en Uruguay

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻՆ ՇՈՒՐՋ

1917թ. Դեկտեմբերու կեսերուն, երբ ռազմաճակատն արագորեն կը քայքայուեր, Թիֆլիս գէներալ Նազարբեկեանի գլխաւորութեամբ կը կազմաւորուէր Հայկական կորպուսը: Կորպուսին շտաբը նախապէս կը տեղակայուի Թիֆլիսին Աբասաբադեան հրապարակը գտնուող հայկական բարեգործական ընկերութեան շէնքը, իսկ որոշ ժամանակ անց կը տեղափոխուի Պէյբութեան փողոցին 3-րդ իգական գիմնազիային շէնքը: Շուտով կը ձեւաւորուին հայկական գունդերը. 1-ինը՝ Քանաքեռ, 2-րդը՝ Խնուսի, 3-րդը՝ Դիլիջան, 4-րդը՝ Էջմիածին, 5-րդը՝ Վան, մէկական գունդ կը կազմաւորուի Սարիղամիշ եւ Ալեքսանդրապոլ: Զորամասերուն հրամանատարներ կը նշանակուին գնդապետներ Ղարաքէշիշեանը, Յովսէփեանը, Պաւել Փիրումեանը, Մելիք-Մուրադեանը, Պէյ Մամիկոնեանը, Արդուբեանը, Ղորղանեանը եւ ուրիշներ: Կորպուսին կոմիսար կը նշանակուի Դրոն: Գէներալ Նազարբեկեանն իր յուշերը կը գրէ, որ կորպուսին ղեկավարութիւնը կը յանդիպի դաշնակից պետութիւններու ներկայացուցիչներուն:

«Յարկ եղաւ փոխայցելութիւններ ընիլ դաշնակից տերութիւններու՝ անգլիական զորավար Շորի, ֆրանսիական գնդապետ Շարդինիի եւ ամերիկեան հիւպատոս Սմիթի հետ:

Գնդապետ Շարդինիի հետ ես ծանօթացեր էի դեռեւս 1915թ. սկզբին: Նա իմ քովս եկաւ, երբ ես Վանա լճի արեւմտեան աին էի՝ Կարմուշ գիւղը: Տերութիւններու այդ բոլոր ներկայացուցիչները շատ կը յետաքրքրուէին կորպուսներու եւ յատկապէս՝ հայկական կորպուսին կազմաւորման ընթացքով: Ամէնէն շատ կը յետաքրքրուէին ֆրանսիացիները: Գնդապետ Շարդինին նոյնիսկ հայկական կորպուսի սպայակոյտ գործուղեց ֆրանսիական հրետանային գնդապետի մը»: Շուտով Թիֆլիս կը ժամանէ Անդրանիկը եւ կը յանդիպէ Նազարբեկեանին հետ: Վերջինս կառաջարկէ Անդրանիկը ընդգրկուիլ կորպուսին կազմը, ինչն Անդրանիկը կը մերժէ: «Նա յարտօրէն մերժեց իմ առաջարկս եւ նոյնիսկ ատ, ըստ երեւոյթին, զարմացուց ու վիրաւորեց զինքը:

Պարզուեց, որ զինքը առաջարկեր էին Արեւմտեան Հայաստանի հայերէն կազմաւորիլ համահավաք հայկական ջոկատ: Ես այդպէս ալ չէի կրնա հասկընալ՝ նա ինձի կենթարկուի, թէ ոչ», - կը գրէ Նազարբեկեանը:

1917թ. Դեկտեմբեր 18-ին կը կազմաւորուի եւս մէկ ստորաբաժանում Թուրքեստանեան բանակային կորպուսի հայերէն, որոնք, բաշխուելով վեց վաշտերը, Դեկտեմբեր 22-ին կը հասնին Երզնկա, որտեղ իրադրութիւնը ծայրահեղ ծանր էր. զորամասերու հեռընալէն ետք չէր գործի Տրապիզոն-Երզնկա ճանապարհը, զորքերը զանգուածաբար կը լքէին առաջնագիծը: Արդեն Դեկտեմբեր 26-ին Երզնկային ռազմաճակատէն կը հեռընա Թուրքեստանեան վաշտերու մեծագոյն մասը. կը մնա հայկական մէկ վաշտ՝ 4 սպա եւ մոտ 200 զինուոր:

«Գեներալ Լյախովի հեռնալեն ետք Երզնկային ջոկատի պետ կը նշանակուի գնդապետ Մորելը: Դեկտեմբերին վերջին Երզնկա մնացեր էր մոտ 1400 զինուոր, 500 թուրքահայ կամաւոր, 2 դաշտային եւ 2 լեռնային հրանոթ: Թուրքեստանեան վաշտերու հրամանատարը կապիտան Հասանփաշաեանն էր, իսկ կամաւորականներու հրամանատարը՝ Սեբաստացի Մուրադը», - կը գրէ Նազարբեկեանը:

Ակնյայտ էր, որ Երզնկա կնքուած զինադադարը թուրքերու համար ժամանակ շահելու միջոց էր: Երկարատեւ պատերազմէն թուրքական բանակը քայքայուեր էր, մատակարարումը կը գործեր մեծ խափանումներով, զինուորները յաճախ քաղցած կը մնային: Սակայն զինադադարէն ռուսական բանակի նահանջը մեծ յնարաւորութիւններ կը ստեղծեր թուրքերու համար: Անոնք շատ լաւ տեղեակ էին, թէ ինչ կը կատարուի ռազմաճակատի հակառակ կողմը, եւ կը փորձէին վերականգնիլ իրենց ուժերը հետագա յնարաւոր հարձակման համար:

Հայկական զորամասերը համալրելու նպատակաւ բնակչութեանը կոչով կը դիմէն Անդրկովկասեան հայկական տարբեր կազմակերպութիւնները: 1917թ. Դեկտեմբեր 15-ին Հայ զինուորականներու միութիւնը կը յայտարարէ, որ 1900-1905թթ. ծնուած եւ ծառայութեան մէջ գտնուող զինուորները չեն զորացրուելու: Միաժամանակ կոչ կընէր բնակչութեանն ակտիւորեն պայքարել դասալիքներու դէմ եւ համալրիլ նոր կազմաւորուող հայկական զորամասերը:

«Երբ նա կը քալեր, կը թուար, թէ աշխարհ մը կը շարժուի»

Սեբաստացի Մուրադի մարտական ընկեր Արամ Ամիրխանեանն իր յուշերը կը նշէ, որ բնակցութիւններու աւարտին թուրքական պատիւրակութեան անդամները քանի մը երեւելի թուրքերուն հետ գաղտնի հանդիպումներ անցկըցնելէն ետք շտապ կը հեռնան:

Դեկտեմբերի 17-ին Թիֆլիսի Արտիստական ընկերության դահլիճում տեղի է ունենում հանդիպում Արշակ Զամալյանի հետ, ով նոր էր վերադարձել Երզնկայից եւ թարմ տեղեկություններ էր հաղորդում ռազմաճակատում տիրող իրադրության մասին: Նկարագրելով տագնապալի իրադրութիւնը՝ Զամալյանն ասում էր, որ հայ ժողովուրդը կանգնած է անդունդի եզրին՝ կամ պետք է փրկվի մեկընդմիշտ, կամ կործանվի ընդմիշտ: «Եվ չի կործանվի, եթէ ի հայտ բերի իր բոլոր կարողութիւնները՝ մտավոր, գիտական, դրամական եւ այլն, սկսած բանվորից մինչեւ կապիտալիստը, ռամիկից մինչեւ ինտիլիգենտը»:

«Ընկեր ռազմիկներ, դուք ինչպես հայեր, որպես Կովկասի զավակներ, պարտավոր եք գիտակցել, որ եթէ ճակատը մինչեւ խաղաղ բնակցութիւնների վերջանալը չմնա անմերձենալի, թշնամին որեւէ կերպ օգտվելով ներս կ'իսուծի մեր սահմաններից եւ գեղեցիկ Կովկասը դժոխքի կ'վերածէ, ինչպես պատահեց Թուրքահայաստանի հետ, որի ականատեսները դուք եք եղել»:

Դուք պիտի իմանաք, որ մենք ոչ մի քայլ ետ չպիտի դառնանք ճակատի բնակչության վայր գծից, որ ձեռք է բերված հարյուր հազարավոր զոհերի կարմիր արյունով, ուր քարշ են տալիս իրենց գոյութիւնը մեր չարատանջ ժողովրդի մնացորդները, եւ ուր մենք պետք է վերաստեղծենք ազատութիւնն ու արդարութիւնը:

Վերջապես միմիայն այնտեղ՝ առաջավոր դիրքերում ամուր կանգնած մենք կարող ենք ապահով լինել մեր ընտանիքների վիճակի վերաբերմամբ, որովհետեւ որքան հեռու է թշնամին, այնքան դժվար կլինի նրա համար ներս խուժել Կովկաս եւ նրան մատնել իր սրին ու հրին»:

«Վերջում ներկաներից շատ ինտելիգենտ մարդիկ իրենց դրին Ազգային խորհրդի տրամադրության տակ: Մի տիկին – Հռիփսիմե Մարգարյան – իր ճակատից մի մեծ ոսկի պոկելով՝ նվեր տվեց, մի ինտելիգենտ կին թելից ապարանջանը հանեց ու դրեց նախագահի սեղանի վրա: Հասարակական գործիչ Հովհաննես Մալխասյանը հայտարարեց, որ այդ օրվանից իրեն դնում է Ազգային խորհրդի տրամադրության տակ: Մի 63 տարեկան մարդ ցուցակագրվեց կամավոր, հայտնելով, որ ինքը թեւեւ զենք չի կարող վերցնել, բայց կարող է «ֆուրգոնչի» լինել»:

Հայկական ստորաբաժանումների կազմավորման համար Թիֆլիսում հանգանակություն է սկսվում, որին ակտիվորեն մասնակցում էին հասարակ մարդիկ: Նրանք իրենց հնարավորության չափով դրամ էին ուղարկում հայկական տարբեր զորամիավորումների կազմավորման համար, որոնց վերաբերյալ հաղորդագրությունները տպագրվում էին թերթերում:

Հայրենիքը պաշտպանելու, զինվորագրվելու եւ ռազմաճակատում գտնվող տղամարդկանց աջակցելու կոչով հանդես էին գալիս նաեւ հայ կանայք:

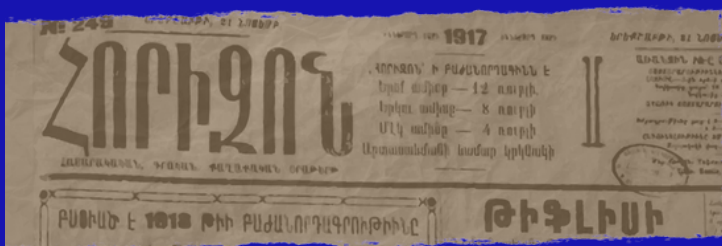

Այդպիսի կոչերից մեկում նշվում էր, որ թիկունքում մնացած կանայք շատ անելիքներ ունեն՝ պետք է անդամագրվեն գթության քույրերի խմբերին, օգնեն ռազմաճակատում գտնվող մարդկանց ընտանիքներին, ոգելորեն եւ հուսադրեն թույլերին:

Այսպիսով, Թիֆլիսի Հայոց ազգային խորհուրդը չաջակցեց, այսպես կոչված, թուրքական Արևմտյան Հայաստանի պաշտպանությանը, թեւ 1917թ. դեկտեմբերի 29-ին այն ճանաչվեց Ռուսաստանի կողմից որպես անկախ: 2020 թվականի պատերազմից հետո :

Բոլշևիկեան առաջնորդները համաշխարհային յեղափոխութեան իրականացման ճանապարհին կարելոր նշանակութիւն կու տային Արեւելքի մահմեդական ժողովուրդներուն՝ առաջին հերթին նկատի ունենալով թուրքերուն:

1917թ. վերջին թուրքական բանակը Միջագետք կը կռուեր Մեծ Բրիտանիոյ դէմ, ու շնայած անգլիացիներու յաջողություններուն, բոլշևիկներուն համար թուրքերը համաշխարհային կայսերապաշտութեան դէմ պայքարող առաջամարտիկներ էին: Թուրքական իշխանութիւնները լավ կը հասկընայի, թէ ինչ օգուտ կրնան քաղիլ բոլշևիկներու բարյացակամ վերաբերմունքէն եւ հաճոյքով կը համագործակցէին անոնց հետ:

Թուրքական իշխանություններու հանդեպ դրական վերաբերմունքը բոլշեիկները բացայայտ ցուցաբերեր էին դեռեւս մինչեւ յեղափոխութիւնը:

1917թ. ամռանը, երբ Ռուսաստանի ժամանակաւոր կառավարութեան որոշումով կը ստեղծուի Արեւմտեան Հայաստանի ինքնավարութիւնը մինչեւ անկախութիւն եւ տասնեակ հազարաւոր հայ գաղթականներ կը վերադառնան իրենց հայրենի օջախները, Լենինը խիստ բացասաբար կը ւնահատեր Կերենսկու կառավարութեան այս գործելակերպը:

«Մենք պարտաւոր ենք անմիջապէս գոհացնիլ ուկրաինացիներուն ու ֆիններուն, ապահովել անոնց եւ Ռուսաստանի բոլոր օտար ցեղերուն կատարեալ ազատութիւն, մինչեւ անջատուելու իրաւունքը: Նոյնը պետք է գործադրենք ամբողջ Հայաստանի վերաբերմամբ, պարտաւոր ենք զորքերը հեռացնիլ Հայաստանէն եւ մեր կողմէն գրաւած թուրքական հողերէն», - կը գրէ Լենինը եւ կը պարզաբանէ. – «Եթէ վաղը Խորհուրդները ձեռք առնին իշխանութիւնը, մենք կըսենք՝ դո՛ւրս հանեցեք զորքերը Հայաստանէն, այլապէս կըլլա խաբէութիւն»: Այն օրերուն բոլորը՝ թէ՛ հայ հասարակական-քաղաքական ուժերը, թէ՛ անգամ ռուսական իշխանութեան վերնախավը հիանալի կը հասկընային, որ ռուսական բանակի դուրսբերումը Արեւմտեան Հայաստանէն նշանակելու էր հայ ժողովուրդին նոր ցեղասպանութիւն կամ բռնագաղթ:

Սիմոն Վրացեանը կը նշեր, որ բոլշեիկները, յատկապէս՝ Լենինը, մեծ նշանակութիւն կու տային համաշխարհային յեղափոխութեան պայքարին արեւելեան ժողովուրդներու մասնակցութեանը. աւելին՝ մահմեդականները վճռական դերակատարութիւն պետք է ունենային այդ պայքարին մէջ:

1917թ. Դեկտեմբերին՝ դիմելով Մերձվոլգայի, Ղրիմի, Անդրկովկասի թաթարներուն, Սիբիրի եւ Թուրքեստանի զրոգներուն ու սարթերուն

(մինչեւ 1917թ. անանկ կը կոչէին ուզբեկներուն եւ հարթավայրային տաջիկներուն), չեչեններուն եւ Կովկասի լեռնականներուն, բոլշեիկները կը յաւաստացնէին, թէ այսուհետեւ անոնք կրնան ազատորեն դաւանիլ իրենց կրօնը ու կազմակերպիլ ազգային կեանքը:

Իշխանութիւնը վերցնելէն անմիջապէս ետք բոլշեիկները հրապարակեր էին Ցարական Ռուսաստանի գաղտնի համաձայնագիրները, որոնց թիւ՝ Սայքս-Պիկոյի համաձայնագիրն էր, որով Անտանտի պետութիւնները պատերազմէն ետք բաժնելու էին Օսմանեան Կայսրութիւնը: Լենինը թուրքերուն կը խօստանար, որ բոլշեիկեան կառավարութիւնը կը յրաժարուի նախկին իշխանութեան բոլոր պահանջներէն:

«Մենք կը յայտնենք, թէ գահընկեց ցարի գաղտնի պայմանագիրները Կ.Պոլիսը հափշտակելու մասին, վաւերացուած պաշտօնանկ եղած Կերենսկիէն, ներկայիս պատառոտուած են ու ոչնչացուած: Ռուսական հանրապետութիւնը եւ ժողովրդական կոմիսարներու խորհուրդը դեմ են ուրիշին հողերը հափշտակելուն. Կ. Պոլիսը պետք է մնա մահմեդականներուն ձեռքը:

Մենք կը յայտնենք, թէ Պարսկաստանը բաժնելու պայմանագիրը պատռոտուած է ու ոչնչացուած: Հէնց որ դադարեն պատերազմական գործողութիւնները, զորքերը դուրս կհանուեն Պարսկաստանէն եւ պարսիկներուն կապահովէ իրենց վիճակը ազատօրէն տնօրինելուն իրաւունքը:

Մենք կը յայտնենք, թէ Թուրքիոն բաժնելու եւ անկէ Հայաստանը «խլելու» պայմանագիրը ոչնչացուած է ու պատռոտուած: Հէնց որ դադարեն պատերազմական գործողութիւնները, հայերուն կապահովվի իրենց քաղաքական ազատութիւնը ազատօրէն տնօրինելու իրաւունքը:

Տապալեցէք ուրեմն այդ հափշտակիչներուն եւ ձեր երկրները ստրկացնողներուն:

Ռուսաստանի մահմեդականներ, Արեւելքի մահմեդականներ, աշխարհի վերածնութեան այդ ճանապարհին մենք կը սպասենք ձեզմէ համակրանք ու աջակցութիւն:

Ազգային գործերու ժողովրդական կոմիսար՝ Զուլաշվիլի (Ստալին)

Ժողովրդական կոմիսարներու խորհուրդին նախագահ՝ Վ. Ուլեանով (Լենին)

1917թ. Դեկտեմբեր 29-ին ՌԽՖՍՀ Ժողովրդական կոմիսարներու խորհուրդն կընդունէ «(Արեւմտեան) Թուրքահայաստանի մասին» յայտնի դեկրետը, որի մշակման համար 1917թ. նոյեմբերուն Լենինի հրամանաւ ստեղծուել էր յատուկ հանձնաժողով, որու անդամներն էին Ստալինը, Վառլամ Աւանեսովը (Սուրեն Մարտիրոսեան), Վահան Տերեանը, Լուկաշինը (Սարգիս Սրապիոնեան), Էսէռ Պոռոշ Պոռոշեանը (գրող Պերճ Պոռոշեանի որդին), մենշեւիկ Պաւել Ակսելրոդը եւ Ստեփան Զորեանը (Ռոստոմ):

Հանձնաժողովը կրնա կարճ ժամանակը մշակիլ եւ խորհուրդին ներկայացնիլ Արեւմտեան Հայաստանի մասին զեկույց եւ նախագիծ: Զեկուցագիրը, որու հիմնական կազմողը Վահան Տերեանն էր, նշուած էր, որ Արեւմտեան Հայաստան հայ ժողովուրդը, պատերազմի սկզբին ամենամեծ թիւն ունեցող ազգային խումբն էր, իսկ երիտթուրքերու կառավարութիւնը օգտուել է առաջին համաշխարհային պատերազմէն, բնաջնջել հայերուն, «որպէսզի դրանով մէկնընդմիշտ վերջ տար Հայաստանի վերաբերեալ հարցին»:

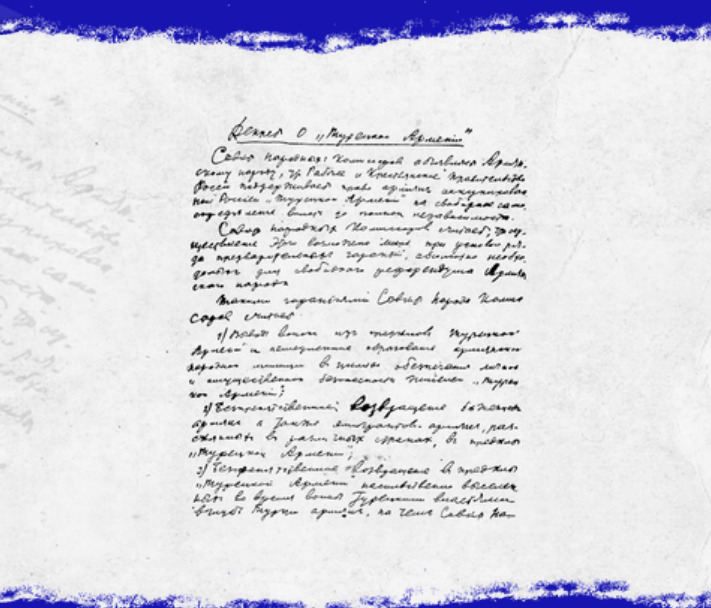
Հանձնաժողովի անդամները կը ցանկընային, որ ժողովրդական կոմիսարներու խորհուրդը դեկրետ հրապարակէ եւ պաշտպանէ Արեւմտեան Հայաստանի հայերուն ազգային ինքնորոշման իրաւունքը, ինչպէս նաեւ երաշխիքներ ստեղծի Արեւմտեան Հայաստանի հայ ազգաբնակչութեան ինքնորոշման համար:

Ռուսական զորքերու մնալը Արեւմտեան Հայաստանը այդ երաշխիքներուն կարելոր բաղադրիչներէն էր:

Ռուսական զորքերում մնալը Արեւմտեան Հայաստանայդ երաշխիքներու կարելոր բաղադրիչներէն էր: Այս զեկուցագիրին հիման վրա հանձնաժողովը կը կազմէ նաեւ «Արեւմտեան Հայաստանի մասին» դեկրետին նախագիծ, որտեղ ըսուած էր.

«Ժողովրդական կոմիսարներուն խորհուրդը կը յայտարարէ հայ ժողովրդին, որ Ռուսաստանի բանւորական եւ գիւղացիական կառավարութիւնը ամէն կերպ պաշտպանելու է հայերուն ազգային լիակատար ինքնորոշման իրաւունքը՝ ընդհուպ մինչեւ Արեւմտեան Հայաստանի տարածքին վրայ անկախ հայ պետութեան ստեղծումը, միաժամանակ ցոյց կտա ամէն տեսակ աջակցութիւն»:

Նախագիծով նաեւ կառաջարկուել, որ «անհրաժեշտ քանակութեամբ զորքերը թողնիլ Հայաստանի սահմաններուն այնքան ժամանակ, մինչեւ Արեւմտեան Հայաստանի հայ բնակչութիւնը կկարողանա քուեարկութեամբ վճռիլ անկախ Հայաստանին ներքին կարգը»:

Հետագա քննարկումները, սակայն, նախագիծը կը փոփոխուի, եւ 1917թ. Դեկտեմբեր 29-ին կընդունիու, իսկ դեկտեմբեր 31-ին կը յրապարակուի «Արեւմտեան Հայաստանի մասին» դեկրետը: Հայերուն համար ամենակարեւոր կետը՝ ռուսական զորքերու պահպանումը Արեւմտեան Հայաստան դուրս կու գա, միաժամանակ, դեկրետը կարեւոր գործառոյթ կը յատկացնէ Կովկասի գործերու արտակարգ ժամանակաւոր կոմիսար Ստեփան Շահումեանին, որուն կը յանձնարարուէր «ամէն տեսակ օգնութիւն ցոյց տալ «Արեւմտեան Հայաստանի» բնակչութեանը:

Տերեանը Դաշնակցութեան շատ գործիչներուն պէս դէմ էր, որպէսզի ռուսական զորքերը դուրս բերուէն Թուրքահայաստանէն: Այս հարցով Տերեանը կը դիմէ Լենինը եւ կը ստանա գոհացուցիչ պատասխան. «Նա շատ լաւ վերաբերուեց, եւ պարզուաւ, որ երբ ինքն կըսէ՝ զորքերը հանիլ Հայաստանէն, ասորով կուզէ ըսիլ, թէ երբ հայերը պահանջեն այդ, որպէսզի անոնց վրայ ճնշում չըլլա Ռուսիոյ կողմէն, եւ անոնք ստիպուած չըլլան ռուսական կողմնոշում ընդունիլ: Իսկ հայերու ապահովութեան համար, եթէ անոնք այդ կամենան, նա բնաւ դէմ չէ, որ մնան յարկաւոր եղած զորամասերը»: Սա Լենինին դիւանագիտական խորամանկ պատասխանն էր Տերեանը, իսկ ահա Ստալինն առանց վարանելու Տերեանին երեսին ըսաւ. «Մենք իսկոյն եւեթ կկարգադրենք, որ զորքերը հեռընան...»:

Սակայն երբ Տերեանը Ստալինը կուտա Լենինին գրութիւնը, եւ նա կը կարդա այն, բանաստեղծին վկայութեամբ, Ստալինը արդեն այլ կերպ կը խոսի: Այս յարկադրուած զիջումը Տերեանը, բնականաբար, Ստալինը դուր չէր գա: Սակայն ատ քիչ կը յուզէր Տերեանը, որովհետեւ ինքն ալ բացասական կարծիք ուներ Ստալինին մասին: Շատ լաւ կը յիշէր, թէ ինչ արհամարհական վերաբերմունք ուներ Իոսիֆի հանդէպ իր կողմէն շատ յարգուած Շահումեանը:

Վերջինս իր այդ վերաբերմունքը բնաւ չէր թաքցնի եւ բացայայտ կըսէր, որ 1905 թուականին իր ձերբակալութեան մատնիչը Ստալինն էր, քանի որ միայն նա գիտէր իր թաքնուելու վայրը: Մինչեւ վերջ Ստալինը կամ «Կոբան» Շահումեանի համար մնաց ցարական «օխրանկայի լրտես»: Ժողովրդական Կոմիսարներու խորհուրդը կը յայտարարէր, որ Ռուսաստանի բանւորական եւ գիւղացիական կառավարութիւնը կը պաշտպանէ «Ռուսաստանի կողմէն բռնազաւթուած «Թուրքահայաստանի» հայերուն ազատ ինքնորոշման իրաւունքը՝ ընդհուպ մինչեւ լիակատար անկախութիւն», իսկ ինքնորոշման իրաւունքին իրացումը յնարաւոր էր շարք մը երաշխիքներու պարագային:

Ատոնք էին.

«1. Զորքերու դուրս բերումը «Թուրքահայաստանէն» եւ հայկական ժողովրդական ոստիկանութեան անյապաղ կազմակերպումը «Թուրքահայաստանի» բնակիչներու անձնական ու գոյքային անվտանգութիւնը ապահովելու նպատակաւ:

2. Տարբեր երկրները ցրուած գաղթական հայերու, ինչպէս նաեւ վտարանդի հայերու անարգել վերադարձը «Թուրքահայաստանի» սահմանները:

3. Պատերազմի ժամանակ թուրքական իշխանութիւններու կողմէն բռնի կերպով Թուրքիոյ խորքերն արտաքսուած հայերու անարգել վերադարձը «Թուրքահայաստանի» սահմանները, որու վրայ ժողովրդական Կոմիսարներու Սովետը պետք է պնդէ թուրքական իշխանութիւններու հետ ունենալիք խաղաղ բանակցութիւններու ժամանակ:

4. «Թուրքահայաստանի» ժամանակաւոր ժողովրդական Կառավարչութեան կազմակերպումը՝ ժողովրդավարակն հիմունքներով ընտրուած Հայ ժողովուրդին երեսփոխաններու Սովետին ձեւով:

Ժողովրդական կոմիսարներու սովետի նախագահ՝ Վ. Ուլյանով (Լենին)

Ազգութիւնների գործերու ժողովրդական կոմիսար՝ Ի. Զուլաշիլի (Ստալին)»

Սիմոն Վրացեան կը գրէ, որ թէ՛ Տերեանը, թէ՛ Շահումեանը քաջ ծանօթ էին Թուրքահայաստանի դրութեանը եւ կը յասկընային, որ «Հայաստանի ապահովութեան եւ ինքնորոշման յնարաւորութեան միակ պայմանը այն օրերուն ռուսական բանակի ներկայութիւնն էր, մինչեւ որ պատերազմը վերջընար եւ ստեղծուեր բնականօն վիճակ»: Սակայն բոլշեիկեան իշխանութեան համար առաւել կարեւոր էր համաշխարհային հեղափոխութիւնն ու մահմեդական ժողովուրդներու հետ բարեկամական յարաբերութիւնները: «Պահիլ ռուսական բանակը Թուրքահայաստան՝ պիտի նշանակեր անհաճո գործ կատարիլ թուրքերուն համար, մինչդեռ, ինչպէս կտեսնենք հետագային,

Թուրքիոն եւ իսլամ աշխարհը բոլշեիկներու աչքին մեծ կարեւորութիւն ունէին, եւ բոլշեիկները արդէն բանակցութեապ մէջ էին թուրքերուն հետ», - կը գրէր Վրացեան:

«Թուրքահայաստանի մասին» դէկրետը ոչինչ չի փոխեր հայ ժողովուրդի պէտքերը՝ Բրեստ-Լիտովսկի բանակցութիւնները կը տապալուին, եւ թուրքերն կ'անցայիպ հարձակման՝ իրար յետեւէն գրաւելով Արեւմտեան Հայաստանի հայկական բնակավայրերը: Բոլշեիկները, հետագային նաեւ՝ խորհրդային պատմագրութիւնը «Թուրքահայաստանի մասին» դէկրետի չկայացման համար կը մեղադրեն գերմանացիներուն՝ նշելով, որ անոնց պատճառաւ յնաւոր չեղաւ հասնիլ յաշտութեան, եւ պատերազմը շարունակուեց: Փաստօրէն, մենք յստակ կը հասկընայինք, որ Սիմոն Վրացեանը պատրուակներ կը փնտրէր, որպէսզի Թիֆլիսին Ազգային խորհուրդը հայկական զորք չուղարկէ Զորավար Անտրանիկը պաշտպանելու Արեւմտեան հայկական ճակատը: 2020 թուականէ Արցախ կատարուեր է նոյնը միայն այն բանին տարբերութեամբ, որ Արցախը պաշտօնապէս ճանաչուեր է որպէս պետութիւն:

Նիւթին համար աղբիւր է հանդիսացեր Մշակին 1917 թուականի քառասունվեցերորդ համարը.

Մշակ, 15 դեկտեմբերի, 1917թ., թիվ 262

Հորիզոն, 19 դեկտեմբերի, 1917թ., թիվ 266

Արեւմտեան Հայաստանի Զաւակները

ՏԻԳՐԱՆ ՇԱՀԲԱՐԵԱՆ

Եռաբլուր շիրմաքարերու մէջէն ժպիտ մը կը շողա: Տիգրանն է: Տիգրանն արցախցի է, ծնած է Արցախ, մէկ տարեկանը ծնողները տեղափոխուած են Երեւան: Խոստումնալից երիտասարդ, ապագա բժիշկ, որու 20-ամեակը լրացաւ Եռաբլուր: Մայր՝ Արմինէ Յարութիւնեան, գրեթէ ամէն օր կը վերապրէ այն սարսափելի օրերը, որոնցով անցան Յոկտեմբեր 10-էն սկսած, երբ որդին այլեւս չգանգեց, իսկ դեկտեմբեր 4-ին անոր եւ զինակից 75 ընկերներու ու հրամանատարներու աճիւնները գտան Յադրութ՝ դաշտը ընկած, որտեղ զոհուած էին՝ յայտնուելով թշնամիին ծուղակը:

Տիգրանն Արցախի Մարտունի կը ծառայէր, 1,3 տարուա զինծառայող էր, կրտսեր սերժանտ, նաեւ գումարտակին բուժակն էր: Ծառափութեան ընթացքը բժշկական գիտելիքները շատերուն էր ծառայեցուցեր, յատկապէս պատերազմին դաշտը, բայց Յոկտեմբեր 11-ի մարտն անհավասար էր: Հոկտեմբեր 10-ին Տիգրանը հեռաձայներ էր ծնողներուն՝ տրամադրութիւնը շատ բարձր: Դա անոր վերջին զանգն էր հարազատներուն: Գումարտակին անհետացման մասին որեւէ ստույգ տեղեկութիւն չէր տրուի նաեւ բարձր հրամանատարութենէ: Միայն կըսէին, որ գացեր են Յադրութ, որպէսզի օգնութեան հասնին այնտեղի առաջնագիծին զինուորներուն, իսկ ետք արդեն կապն ընդհատուեց է:

Աւելի ուշ կը պարզեն, թէ ինչ է տեղի ունեցեր. 76 հոգանոց գումարտակը Յադրութի ճանապարհին ընկեր է շրջափակման մէջ թշնամու շուրջ 500 հոգանոց յատուկ շտապարաններու կողմէն: Տղաքը որոշէր են չհանձնուիլ, դէմ առ դէմ կռիվ են տուած անհավասար մարտը ու պատուով զոհուեր: Ո՛չ որ փրկուած է սարսափելի սպանդէն: Տղոց զոհուելու հանգամանքներն իմանալէն ետք հարազատներու համար կրկնակի դաժան էր այն, որ անոնց մարմինները կը գտնուէին թշնամիին վերայսկողութեան տակ անցած Յադրութը: Շաբաթներն, ամիսներն կանցնէին, բայց

ծնողներուն չէր յաջողուի որեւէ կառոյցին միջոցով դուրս բերիլ իրենց որդիներու աճիւնները: 76 հոգիէն միայն երեքի մարմինն էր ճանաչելի, որոնցմէ մէկը Տիգրանն էր:

ՆԱՐԵԿ ՍԱՐԿԱՒԱԳ ՊԵՏՐՕՍԵԱՆ

Նւիրեալ, չափէն դուրս աշխատասէս, անսահման բարի, անվերջ հոգատար, սկզբունքային, զիւորին ցաւով ու հոգսերով ապրող, քաջարի, մահին յաղթած, մէրօրեա Ղեւոնդ Երեց... Այս բնորոշումները 44-օրեա պատերազմը նահատակուած Նարեկ սարկավագ Պետրօսեանին ճանչըցած մարդոց շուրթերէն կը հնչեն մե՛ծ սիրով, բնականօրէն, անկեղծօրէն, քանի որ բոլորին սիրելի հոգեւոր սպասաւորը իրոք այս բոլոր յատկանիշներու նախանձախնդիր կրողն էր:

Նարեկ սարկավագը ծնած էր Ստեփանակերտ՝ 1988 թուականին, իր կեանքը զոհեց հէնց իր հայրենի հողի՝ Արցախի ու Արցախին ժողովուրդին համար. Յոկտեմբեր 29-ին նա կը շտապէր առաջնագիծ՝ Մարտունու պաշտպանական դիրքերէն մէկը՝ զինուորներուն օգնութիւն հասցնելու, երբ ԱԹՍ-ն թիրախաւորեց անոր ինքնաշարժը: Չորս տարեկան էր, երբ սկսաւ Արցախեան ազատամարտը: Կորուսեց ազատամարտիկ հայրը: Նախնական կրթութիւնն ստացեր է Շուշի, աւագ դպրոց է յաճախէր Էջմիածին: 2004-2010 թթ. սովորէր է Էջմիածնի Գեորգեան հոգեւոր ճեմարանը, որն աւարտէր է գերազանցութեամբ: Նախնական շրջանում ծառայության է անցել Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Քրիստոնեական դաստիարակութեան կէդրօնը: Այնուհետեւ նշանակուեց է ՀՀ ԶՈՒ գնդերեց՝ ծառայութեան մեկնելով հայրենի Արցախ: Հոգեւոր գործունեութեան առաջին քայլերն ըրեց Շուշիի Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչ (Կանաչ Ժամ) եկեղեցի: Հոս ալ անոր նւիրեալ տեսակը ճանաչեց ու գնահատեց Տէր Վրթանէս եպիսկոպոս Աբրահամեանը: Նա հետագային երիտասարդ սարկավագը առաջարկեց ՀՀ ԶՈՒ հոգեւոր առաջնորդի՝ իր օգնականի պաշտօնը:

Նարեկ սարկաւագ Պետրոսեանը մասնակցեր էր նաեւ Ապրիլեան քառօրեային: Այդ օրերուն Մարտակերտի ու Թալիշի մարտական հենակետերը կը քաջալերէր զինուորականներուն: Նարեկը տեսակով զինուոր էր, մարտիկ: Պատերազմին ատեն զինուորական համազգեստ կը կրէր: Կրծքին Աշոտ Երկաթին պահապան սուրբ խաչն էր, ձեռքին խաչով կ'օրհնէր մարտիկներուն: Կը սիրէր կրկնիլ. «Քաջ հովին իր անձը կը դնէ իր ոչխարներուն համար»:

ԱՐԱՄ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Երբ սկսաւ արցախեան 44-օրեա պատերազմը, Արամ Թորոսեանը երկու ամսուա զինծառայող էր: Արամն ու իր նման նորակոչիկ տղաքը Արցախին դէմ Բաքուի սանձազերծած լայնածաւալ պատերազմը պատմութիւններ են կերտեր: Արցախին հանդեպ Արամին սերը նկատուել է այն ժամանակ, երբ ֆուտբոլ կը պարապէր եւ մրցաշարերուն ժամանակ յաճախ կ'ըթար: Ապագա բժիշկը մինչեւ վերջ կռուել է ու յաւատացեր, որ Շուշին չի ընկնելու: Սեպտեմբեր 27-ին սկսաւ չարաբաստիկ պատերազմը: Պատերազմին առաջին օրուրնէ մասնակցեր է թե՛ մարտերու, ոչ ոք յաշուի առել է, որ նորակոչիկ է, մասնակցեր է Յադրութի, Վարանդայի, Զրականի, Քարինտակի եւ Շուշիի մարտերուն:

Քարինտակը 23 օր մնացեր է շրջափակման մէջ: Հայրը գիտեր, որ Արամս շրջափակման մէջ էր, հեռաձայներ էր հայրը եւ ըսեր, որ 23 օր մենք շրջափակման մէջ ենք եղեր: Հայրը խորհուրդներ էր տուել, ինչի արդիւնքը կարողացեր էին դուրս գալ շրջափակումէն: Եռք Շուշիի մարտերուն է մասնակցեր:

Oragir.News-ին հետ զրոյցը արցախեան 44-օրեա պատերազմտ զոհուած ժամկետային զինծառայող Արամ Թորոսեանի մայրը՝ Թագուհի Արիստակեսեանը պատմել է , որ պատերազմին օրերուն ամէն օր կը հեռաձայներ...

«Կուլայի, կըսէի՝ Արամ ջան, զգոյշ կըլլաս, կըսեր՝ մամ ջան, մի՛ լար, ու կը ծիծղար: Անգամ ամէնադժուարին իրավիճակը ժպիտն անպակաս էր դնքէն:

Եթէ դուք նայել եք WarGonzo-ի տեսանիւթը Շուշիի մատուցներէն 44-օրեա պատերազմին, ապա չեք կրնար նկատած չըլլալ Արամին ժպիտը: Ռուսական ալիքներն այդ տեսանիւթը անուանեցին «Ժպտացող զինուոր»: Զենքերը կը կրակէին, ռումբերն կընկնէին ոռնոցով, իսկ հայ զինուորը կը ժպտեր լայնաշուրթ: Թուրքական «բայրաքթարներու», յատուկ պատրաստութիւն անցած վարձկաններու ու ադրբեջանական անհատնում ոհմակին դէմ անոր ժպիտն կըսեր՝ մենք չենք վախնար մահէն, Շուշիին համար կռուելու ենք մինչեւ արեան վերջին կաթիլն ու յաղթելու ենք :

Արամ Թորոսեանը պատերազմին 43-րդ օրը երկու անգամ վիրաւորում կը ստանա. մէկը՝ առտուն, միւսը՝ երեկոյան: «Մինչեւ իրիկունը 23:30 մեզի հետ խօսել է, մեզի միշտ դուիս է տուել, մինչեւ վերջ ըսեր է, որ յաղթելու ենք, կըսեր՝ մամա ջան, մեր հողը թշնամիին չենք տա: Կըսեր՝ գիտե՞ք՝ ինչքան ընկերներ եմ կորուսել, ես չեմ կրնա թողնիլ ու դուրս գալ: Արամս իր ժպիտը թողեց Շուշի, տղայիս ժպիտը գերութեան մէջ է, տղայիս վերջին շունչը, անոր կեանքի վերջին ժամերը: Իմ որդին կռուել եւ կեանքը տուել է Շուշիին համար, բայց Շուշին մերը չէ»:

ՅԱԿՈԲ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

Յակոբ Եղիազարեանը ծնուել է 2000 թուականի Օգոստոս 4-ին Երեւան, կը սովորէր Սլաւոնական

համալսարանի իրաւագիտութեան բաժին: 2019 թուականին մեկներ է պարտադիր զինուորական ծառայութեան: Ծառայել ԱՀ-ի Ցոր զորամասը, հրետնաւոր էր, դասակի հրամանատար, օպերատոր: Զուսպ, խելացի, աշխատասէր երիտասարդ էր, որու շնորհիւ արժանացաւ կրտսեր սերժանտին կոչմանը: Յակոբը շատ խելացի ու պարտաճանաչ զինուոր էր, նա չէր սիրեր ուշընալ, միշտ իրեն տուած առաջադրանքները յստակ ու ճիշտ ժամանակին կը կատարեր, որ մէկը չկարողանար իրեն թերընալուն համար նկատողութիւն ընիլ: Ինքը բնաւորութեամբ շատ համառ ու անկոտորում մարդ էր, միշտ կը ձգտեր աւելիին, եղածով չէր բաւարարուի, կը փորձեր ամէն ինչին մէջ առաջինը ըլլալ: Շատ կը սիրեր գիրքեր կարդալ:

Պատերազմին առաջին օրուրնէ մասնակցեր է Յադրութին, Վարանդային, Ակնային, Քարինտակի եւ Շուշիի համար մղուող մարտերուն:

Հրամանատարը նահանջի հրաման էր տուեր, ըսեր էր, որ Յակոբ կրնա հետ գնալ, փրկուիլ, Յակոբ հրամանատարը ըսեր էր՝ Բա որ հիմա գնամ, ձեր ու ընկերներուս աչքերու մէջ ինչպէ՞ս նայելու եմ, ես իմ ընկերներուս միայնակ չեմ թողնէ: Քարին տակէն նահանջին հրամանէն ետք, շրջափակումէն դուրս գալով դասակի տղաները մնացեր էին 8 հոգի, պետք է նահանջէին դեպի Ստեփանակերտին քով, բայց մնացեր են Շուշիի մերձակայքը վիրաւոր վիճակով, տղաքը կռուեր են մինչեւ վերջ իրար մենակ չթողնելով, զոհուեր է Նոյեմբեր 7-ին՝ իրիկունը, ատանկ ալ չստանալով այն օգնութիւնը, որը խնդրած է հրամկազմէն: Զորամասին հրամանատարներէն մէկի խօսքերով Յակոբ շատ լավ զինուոր եղած, ոչնչացուցեր է մեծաքանակ թշնամիին զինտեխնիկա, իսկ խաղաղ պայմանները եղեր է օրինակելի զինուոր, այդ ամէնը ցաւոք Յակոբին զոհուելուն ետք ըսած են, հետմահու պարգեւատրուեր է Մարտական ծառայութիւն եւ Արիութեան շքանշաններով:

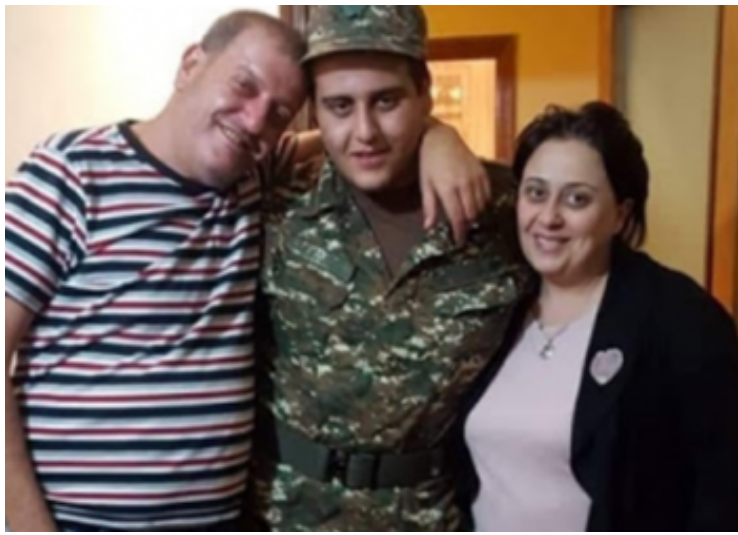
ՎԱՐԴԱՆ ԱՄԱԼԵԱՆ

Նա ծնաւ իր նախնեաց՝ Մշո Էրզրին պատկերը հոգուն մէջ: Երգիչ, երգահան Դաւիթ Ամալեանի եւ երգչուհի Արմինէ Ամալեանի առաջնէկն էր: Ժառանգեց իր քեռու ու Շուշին ազատագրած հերոսի՝ Վարդան Ստեփանեանի (Դուշման) անունը: Վարդան Ամալեանն անմահացաւ Արցախեան երրորդ պատերազմը՝ Շուշիին համար մղուող ծանր մարտերը: Այժմ նա Անմահներու գունդն է՝ Եռաբլուրը՝ հէնց Դուշման Վարդանի կողքին: Վարդանի տարերքը ֆուտբոլն էր ու բաւական լաւ կը խաղար: Համատեղութեան կարգով պատանի տարիքը կը զբաղուեր նաեւ լողով, կերթար կարատէի, ետք՝ ըմբշամարտ. սպորտը անոր տարերքն էր:

Բայց այս ամէնին հետ, դեռեւս տասը տարեկանէն, Վարդանը կը գրեր... Կը տպագրուեր պատանիներուն ամսագիրները, նոյնիսկ գիրք տպուաւ. 2013-ին «Անդին» ամսագիրը տպագրուեց Վարդան Ամալեանի «Մտացրիվ»-ը. նա ընդամենը 12 տարեկան էր: Այնուհետեւ, 2014-ին, նոյն «Անդին»-ում՝ «Անվերնագիրը»: Նոյն թիւն, «Աղբիւր» մանկապատանեկան ամսագիրը տպագրուաւ նոր գործը՝ «Վարդը, որն աճեր էր բետոնին մէջ»:

Իսկ 2016-ին, նրա 15-ամեակին, արդեն տպուաւ ամբողջական գիրքը՝ բոլոր, այդ պահին առկա գործերով: Վարդանը ստեղծագործեր է ընդամենը 3 տարի ու 15 տարեկանը դադարեր է գրիլ... Անոր գրած պատմուածքները խորհրդաւոր ու մեծ ուժ պարունակող, ոչ մէկը չնմանող պատմուածքներ են: Ի՞նչը կարող էր ստիպիլ պատանուն արտայայտելու մանկական տարիքէն դուրս խոհափիլիսոփայական մտքեր, մտածիլ

Աստծո արարչագործութեան, մարդկային հոգիներու անկատարութեան, գլոբալիստական ուժերու՝ աշխարհին նետած հոգեւոր մարտայրաւերներու, կեանքի ու մահուան, չարի ու բարու մասին: Այս ինքնատիպ պատանին, որ գուցե պիտի իր խօսքն ըսեր որպէս փիլիսոփա-աստուածաբան, գնաց իր մեծ անուանակցին ճանապարհաւ, դարձաւ հերոս՝ Հայրենիքը լուռ սիրելով:

ԵՓՐԵՄ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Եփրեմ Դաւիթի Յարութիւնեանը ընտանիքին միակ արու զաւակն էր, ունէ երեք քոյր: Նա ծնած է 2001 թուականի Յունիս 4-ին Հրազդանի Սոլակ գիւղը: Մեծըներ է շրջապատուած ծնողներու եւ քոյրերու սիրով ու ջերմութեամբ, սակայն աստ չի խանգարեր տղային ըլլալ չափազանց բարի ու համեստ: Դպրոցէն միշտ գովեստներ կը կսեին, ուսուցիչները մինչ այժմ ալ հպարտ են իրենց խելացի ու ճշմարտասէր աշակերտով: Աշխատասէր էր Եփրեմը, ուսմանը զուգահեռ կօգնէր ծնողներուն: Իր առաջ նպատակ էր դրեր բանակէն վերադառնալ ու նորոգիլ տունը: 2019-ին

աւարտեր է ՀՀ ԿԳՆ Հրազդանի արհեստագործական պետական ուսումնարանը, աստիճանական էր: Մասնակցեր է նաեւ վարորդական դասընթացներու ու ստացեր վարորդական իրաւունք, ինչը իր գլխաւոր երազանքներէն էր:

Եփրեմը բանակ է զորակոչուեր ժպիտով: Յամոզուած էր՝ տղան բանակը կը կոփուի: Տանկի մեխանիկ-վարորդ էր, յաճախ աչքի կընկներ բարեխիղճ ծառայութեան համար:

Զինքը որպէս լաւ տանկիստ տեղափոխեր էին Թալիշ: Հիմնական ծառայութիւնն անցեր է Արցախ՝ Սրխավենդ:

Լավատես էր, կը սիրեր բանակը: Զանգերուն միշտ կը պատասխանէր՝ ըսելով, որ ամէն ինչ լաւ է ըլլալու:

2020-ի Սեպտեմբերուն սկսած պատերազմին առաջին օրերէն մասնակցեր է մարտական ակտիւ գործողութիւններու: Մարտակերտ-Մատաղիս շրջանին մէջ էր: Օրը մէկ անգամ կը հեռաձայնէր տուն եւ սովորութեան համաձայն կը ըսէ՝ լաւ է ըլլալու: Մայրը կանհանգստանար, անգամ մը հեռախօսագրոյցին ատեն կրակոցներ է լսեր, բայց Եփրեմը անմիջապէս պատասխանէր է. «Մա՛մ, դու արդէն աչքիս մեծըներ ես, չես լսեր, որ չագուշով գործ կընենք տանկին վրայ», - աւելի ուշ՝ հոր հետ խօսակցութեան ատեն միայն պարզ է դարձեր՝ մայրը չէր սխալուի, թշնամին կը կրակէր, իսկ Եփրեմը ծառայակից ընկերներու հետ յաջողութեամբ հետ կը մղէր թշնամական գրոհները: Մարտին դաշտը Եփրեմն ու ընկերները միասին են եղեր, երբ թշնամին յարուածեր է ընկերոջ տանկին, ու ընկերը ի վիճակի չի եղեր վարիլ այն, Եփրեմը ընկերոջ տանկը կապեր է իր տանկին, քաշելով դուրս բերեր կռուին դաշտէն:

Հումորով էր. Մի անգամ մարտադաշտից հետ է եկել կիսախարխուլ տանկով, հրամանատարի հարցին, թե ինչու է բերել տանկը, պատասխանել է. «դե տուն ա, թող լինի »:

Անգամ մը ալ երբ կռուին ատեն թշնամիին յարուածէն Եփրեմին տանկն այրուեր է, դուրս է եկեր տանկէն, տապալեր թշնամիին տանկիստներուն ու թշնամիին տանկով հետ եկեր: Եփրեմը վիրաւորուեր է 8 ժամ մղած մարտերուն ընթացք, երբ ըսեր են՝ նահանջեք, ըսեր է՝ էնտեղ վիրաւոր տղաք կան, ինչպէ՞ս նահանջինք առանց իրենց: Ըսեր է՝ ես կերթամ բերեմ իրենց, գնացեր է ու ինքն ալ վիրաւորուեր: Բժիշկներուն չի յաջողուեր փրկիլ Եփրեմը: Հոկտեմբեր 21-ին գրանցուեր է սրտի կանգ: Յողարկաւորութիւնը տեղի է ունեցեր հայրենի գիւղը:

A photograph of ancient stone ruins at night. In the foreground, two large, weathered stone blocks with carved faces are visible. Behind them is a pile of rubble and a partially reconstructed wall made of large stone blocks. The background shows a dark, starry sky and a distant hill. The text 'ՄՇԱԿՈՒՅԹ' is overlaid in the center.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

www.westernarmeniatv.com

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Յուշարձաններու եւ տեսարժան վայրերու պահպանման միջազգային կոմիտէի Հայաստանեան գրասենեակի գործադիր տնօրէն Գագիկ Գիւրջեանը 168.am-ի հետ զրոյցը անդրադարձեր է Արցախ ադրբեջանական մշակութային վանդալիզմին, ինչպէս նաեւ հայկական կողմէն իրականացուող անհրաժեշտ քայլերու մասին: Անոր փոխանցմամբ՝ հասարակական կազմակերպութիւնները մշտապէս կը բարձրցնեն բարջ այս խնդիրը միջազգային հարթակները:

Աւելին՝ Շուշիին պատմական հայկական գերեզմանոցի վրայ ճանապարհ կառուցելու Բաքուի վանդալիզմին մասին կրկին ի լուր աշխարհի բարձրաձայներ են:

«Հասարակական կազմակերպութիւններու կողմէն բարձրացուած հարցերուն պետք է մեր Արտաքին գործերու նախարարութիւնը, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին հետ համատեղ, այդ խնդիրներուն լուծում տա:

Հիմա, օրինակ, ԻԿՕՄՕՍ-ը, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի խորհրդատուական օրգանն է, եւ որու ազգային կոմիտէն մենք ենք, հարց կը բարձրցնենք՝ Արցախին պատմամշակութային ժառանգութեան հետ կապուած խնդիրներու վերաբերեալ: Կոչն արդեն հնչեր է, ԻԿՕՄՕՍ-ն ունէ եւրոպական մասնաճիւղ եւ Եւրոպային խորհուրդը այդ խնդրի մասին բարձրաձայներ է: Եւրոպային խորհուրդէն ալ կոչ են ըրեր, որ սա դարձնինք պաշտօնական փաստաթուղթ:

Հիմա մենք՝ որպէս հ/կ, կը դիմենք, բայց յղում կընենք մեր ԱԳՆ-ի կողմէն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին բարձրացուած հարցին», - նշեց Գագիկ Գիւրջեանը:

Ըստ անոր՝ խնդիրն այնպէս են բարձրըրցեր որ Արցախ դրկուի մոնիտորինգային խումբ, որպէսզի տեղը ծանօթանան, որովհետեւ աւելի լաւ է մէկ անգամ տեսնին, քան հարիւր անգամ լսեն:

Հարցին՝ արդե՞ք միջազգային կառույցներուն առհասարակ կը յետաքրքրէ Արցախին պատմամշակութային յուշակոթողներուն ճակատագիրը, եւ այդ խնդիրներուն ինչպէ՞ս կարձագանքեն, Գագիկ Գիւրջեանը պատասխանեց՝ ամէն ինչ պայմանաւորուած է այն հանգամանքով, թէ որտեղ կը բարձրաձայնուի խնդիրը:

Օրինակ, 1,5 ամիս առաջ Սիդնեյ տեղի ունեցած ԻԿՕՄՕՍ-ի գլխաւոր ասամբլեան, որտեղ հայկական կողմն առաջ է քաշեր հարցադրում՝ ուխտագնացութիւններ իրականացնիլ Արցախին պատմամշակութային վայրեր, եւ մասնաւորապէս նշուեր են Դադիվանքն ու Ամարասը, որոնք մինչեւ ադրբեջանական բռնազաւթումը եղեր են ուխտագնացութեան ակտիւ վայրեր:

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ներկայացուցիչներու՝ Արցախին յնարաւոր այցի մասին ալ Գագիկ Գիւրջեանը մտավախութիւն յայտնեց, որ եթէ անոնք պետք է Արցախ մտնին Բաքուով, ապա ադրբեջանցիները տեղը անոնց իրենց կեղծ թեզերով կնախապատրաստեն:

«Գանձասարը կամ միւս եկեղեցիներն Բաքուն կը յամարէ ուղիական կամ աղուանական, այս թեզը անոնք կսրսկեն ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ներկայացուցիչներուն: Ամէն ինչ կախուած է անկէ, թէ ինչ կազմով ու ինչ մակարդակով կըլլա այդ այցը: Եթէ պետք է տանին ու ներկայացնին, թէ ատոնք ուղիական են, ապա վստահ եմ՝ կհամոզեն, ատոր համար լուրջ մասնագէտներ պետք է այցելեն», - եզրափակեց Գագիկ Գիւրջեանը:

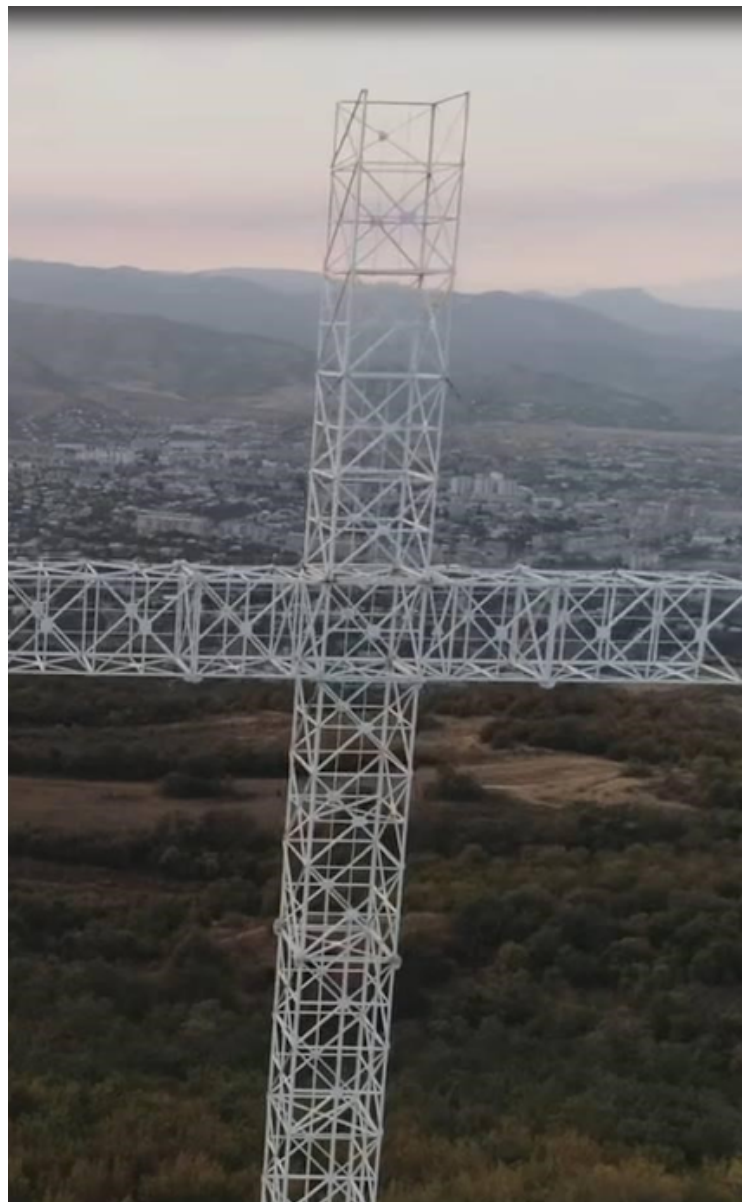
2023 թուականի սեպտեմբերեան ռազմական հարձակումակ գործողութիւններէն եւ Արցախի տոտալ հայաթափման գործողութիւններէն ետք Բաքուն կը շարունակէ ոչնչացնիլ հայկական մշակութային արժեքները՝ էթնիկ պատկանելիութեան հիմքով: Այս ամէնի ապացոյցը Ստեփանակերտի մերձակայքը՝ Դաշուշէն գիւղի մօտակայքը գտնուող բլուրներէն մէկին վրայ գտնուող 50 մետրանոց լուսատու խաչի տապալումն էր, որը ոչ միայն յարուած էր մշակութային արժեքին, այլեւ քրիստոնոսեա ողջ հայ հանրոյթին: Ընկած խաչի տեսանիւթը առաջինը հրապարակեր է ուկրաինական Strana.ua յրատարակութեան Telegram ալիքը: Խաչը տեղադրուել էր 2017 թուականի Մայիս 9-ին՝ ի յիշատակ Արցախի ազատագրման եւ պաշտպանութեան համար զոհուած զինծառայողներու: Այն իր բարձրութեամբ երկրորդն էր եւրոպական տարածաշրջանը, տեսանելի էր Արցախին մայրաքաղաք Ստեփանակերտին բոլոր կողմերէն, լուսաւորուած էր յատուկ լոյսերով, որոնք այն տեսանելի կը դարձնէին նաեւ գիշերը: Յարկ է յիշեցնիլ, որ իւրաքանչիւր ժողովուրդի մշակութային արժեքներուն հասցուող վնասը յարուած է ողջ մարդկութեան մշակութային ժառանգութեանը, քանզի իւրաքանչիւր ժողովուրդ իր ներդրումն ունէ համաշխարհային մշակութային բազմազանութեան մէջ: Ըստ 1954 թուականի Հաագայի համաձայնագիրի, որը նաեւ միւս միջազգային պայմանագիրներու հիմքն է եւ որն իր իր առաջին յօդուածով կը սահմանէ յետեւեալը՝ մշակութային արժեքը «...անկախ ծագումէն կամ սեփականատիրոջէն, իւրաքանչիւր ժողովուրդի համար մեծ նշանակութիւն ունեցող շարժական կամ անշարժ ժառանգութիւնն է, ինչպիսիք են ճարտարապետութեան, արուեստի կամ պատմութեան յուշարձանները, անկախ ատոնց կրօնական կամ աշխարհիկ բնոյթէն»:

Համաձայն «Զինուած յակամարտութիւններու ժամանակ մշակութային արժեքներու պաշտպանութեան մասին» 1954 թուականի Հաագայի համաձայնագիրին 4-րդ յօդուածի՝ արգելուած է մշակութային ժառանգութեան հանդէպ վանդալիզմի, գողութեան, կողոպտուի, իւրացման, թշնամանքի եւ յաշլեյարդարի ցանկացած գործողութիւն:

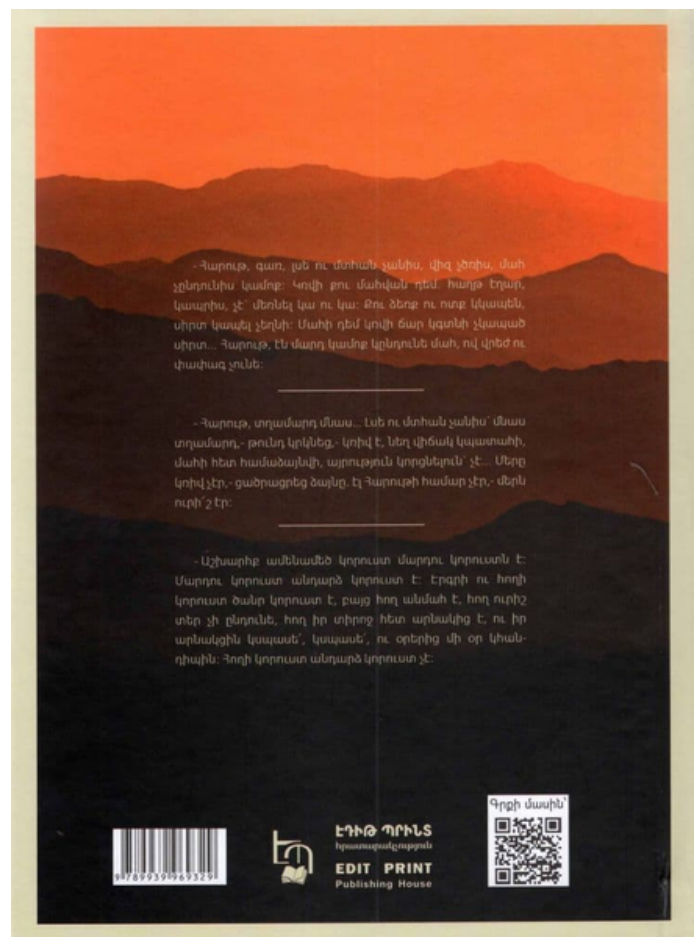
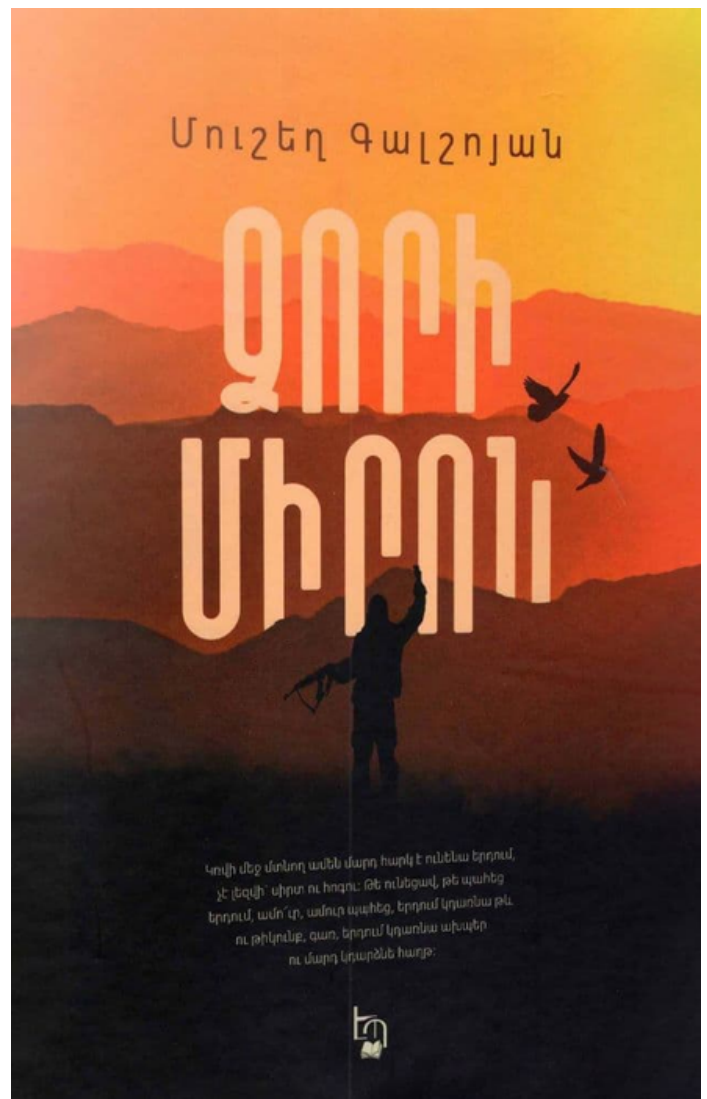
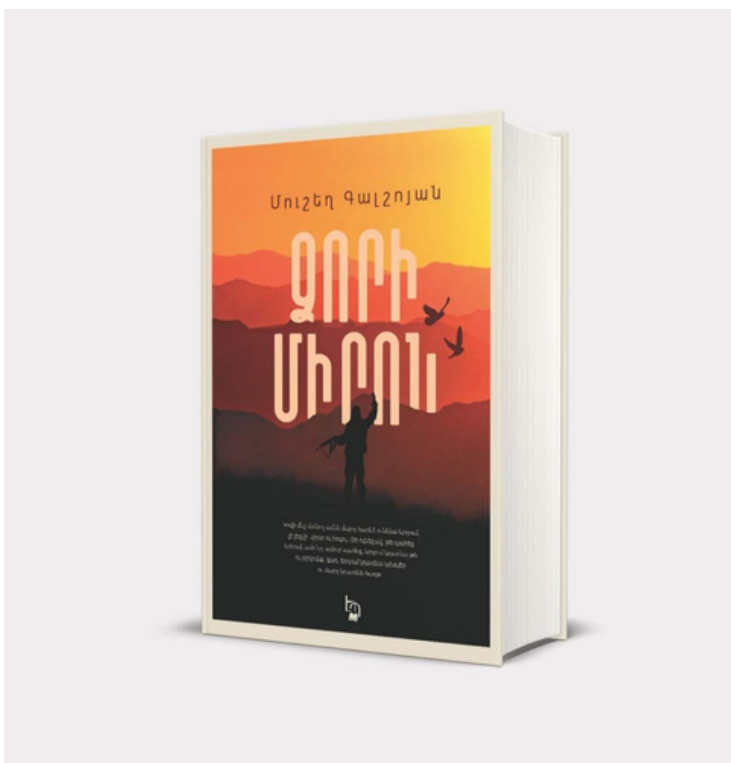
Ըստ Հաագայի 1954 թուականի առաջին արձանագրութեան՝ արգելուած է գրաւեալ տարածքները ոչնչացնիլ մշակութային կամ հոգեւոր արժեքները:

Մշակութային ժառանգութեան նմանօրինակ դիտաւորեալ ոչնչացման քաղաքականութիւնը կը դատապարտուի նաեւ «Մշակութային ժառանգութիւնը դիտաւորեալ ոչնչացնելու մասին» ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 2003 թուականի հռչակագիրով:

ԷՐԳԻՐ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱԾ ԳՐՈՂԸ. ՅՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՐ Է ՄՈՒՇԵՂ ԳԱԼՇՈՒՄԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ

Մուշեղ Գալշոյանի «Ձորի Միտոն» վիպակը, «Մարութա սարի ամպերը» պատմուածաշարը, «Ագռավաքար» էսսեներու եւ ակնարկներուն շարքը ընթերցողին են ներկայացուեր մէկ գիրքով: Ժողովածուն լոյս է ընծայեր «Էդիթ Պրինտ» հրատարակչութիւնը՝ գրողի ծննդեան 90-ամեակին առթիւ: Գիրքը պահպանուեր են հեղինակային ուղղագրութիւնը եւ կետադրութիւնը, որպէսզի ընթերցողն ասելի լաւ զգա գրողին շեշտադրումները, ոգին ու ժամանակը: «Ջանգակ» գրատան Աբովեանին մասնաճիւղը կայացաւ գիրքին շնորհանդէսը, որուն ներկա էին գրողին ընտանիքին անդամներ, գրչընկերներ, բարեկամներ ու ընթերցասէր հասարակութիւն: Երեկոն կը վարեր «Էդիթ Պրինտ» հրատարակչութեան գլխաւոր խմբագիր, գրող Դաւիթ Սամուէլեանը, ով կազմեր եւ հրատարակութեան է պատրաստեր գիրքը: Մուշեղ Գալշոյանը ծնուեր է ու մեծացեր է Արեւելեան Հայաստանի Թալինի շրջանի Կաթնաղբիւր գիւղը, բայց անոր մէջ մինչեւ կեանքին վերջը շատ ուժեղ մնաց սասունցի ըլլալու գիտակցութիւնը: Անոր ծնողները սասունցի փախստականներ էին, որոնք Արեւելեան Հայաստան հասնելով՝ բնակութեան վայր ընտրեցին Թալինը: Հայրը կորուսեր էր առաջին ընտանիքը ջարդերուն ժամանակ:

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ, ՅԱՒԱՏԱՐԻՄ ՄՆԱԼՈՎ ԻՐ ՍԿՋՔՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԵՌՈՒՍԱԴԻՏՈՂԻՆ, ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ԱՆԽԱՓԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ՝ ՆՈՐ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐՈՎ: ԻՆՉՊԸՍ ԱՐԴԵՆ ԳԻՏԵՔ, ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ԻՆՔՆԱԳՈՎԱԶԴՈՎ ՉԻ ԶԲԱՂՈՒԻ, ԱՆՈՐ ՄԻՋՈՑՈՎ ԿԸ ՅԵՌԱՐՁԱԿՈՒԻՆ ԳԼԽԱԽՈՐԱՊԸՍ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԻՆ ԵՒ ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՒՈՂ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ԵՆԹԱՏԵՔՍԵՐՈՎ, ԻՆՉՊԸՍ ՆԱԵՒ ՏԱՐԲԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՎԵՐ ՀԱՆՈՂ ԼՈՒՐԵՐ: ՄԵՆՔ ԹԱՓԱՆՑԻԿ ԵՒ ՅԱՍԱՆԵԼԻ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵՆՔ ՆԱԵՒ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ, ԿԱՌԱՒԱՐՈՒԹԵԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ՄԻՒՍ ԿԱՌՈՅՑՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԸ:

ՍԻՐԵԼԻ՝ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՁԵՐ ԱԶԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՄԵՐ ՀԵՌՈՒՍԱԿԱՅԱՆԸ ՅՆԱՐԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱԼ ԱԻԵԼԻ ԿԸՆԴԼԱՅՆՈՒԻՆ ՈՒ ԿԱՄՐԱՊՆԴՈՒԻՆ: ՄԵՆՔ ՈՒԺԵՂ ԵՆՔ ՄԻԱՍԻՆ:

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Շաբաթաթերթը կազմված է Արևմտյան Հայաստանի պետական հեռուստատեսության հովանավորությամբ:
Բոլոր հեղինակային իրավունքները պաշտպանված են:

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

QU'EST-CE QUE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE ?

La patrie des Arméniens est les hauts plateaux arméniens, qui occupent une superficie de 400 000 km² et sont situés entre trois mers : la mer Méditerranée, la mer Caspienne et la mer Noire, avec une altitude moyenne de 1 500 à 1 800 m au-dessus du niveau de la mer.

Le point culminant des hauts plateaux arméniens est le sommet du mont Masis (5 165 mètres). Le peuple arménien est la population originaire de 6 provinces arméniennes (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), historiquement appelées « Arménie, puis Arménie turque, et maintenant Arménie Occidentale », et Cilicie. États prospères. Cependant, les hauts plateaux arméniens furent le théâtre de conquêtes et de guerres des empires achéménide et byzantin, des Arabes, des Mongols et des Turcs seldjoukides. Entre 1894 et 1923, trois gouvernements turcs successifs, le gouvernement hamidien, le gouvernement des Jeunes Turcs et celui de Mustafa Kemal, ont perpétré le génocide des Arméniens en Arménie Occidentale, tuant près de 2 millions de personnes.

Après le génocide, la plupart des Arméniens d'Arménie Occidentale autochtones ont été expulsés de leur patrie ancestrale et dispersés dans le monde entier. Aujourd'hui, ils vivent pour la plupart en exil victimes des processus d'assimilation.

Les Arméniens qui vivent encore en Arménie Occidentale occupée continuent de subir la pression du joug colonial des forces d'invasion turques.

Dans le cadre du processus de reconstruction nationale, une structure de l'État d'Arménie Occidentale continuatrice de l'Etat d'Arménie reconnue en 1920 a été formée, dont la base est le Conseil national d'Arménie Occidentale, qui a déclaré son existence à Chouchi en Artsakh en 2004.

- - Par décret russe du 29 décembre 1917, la Russie reconnaît le droit à l'autodétermination des Arméniens de l'Arménie turque jusqu'à leur indépendance,
- - Le 26 Février 1919, le Président de la Délégation Nationale Arménienne Boghos Nubar Pacha présente un Mémoire sur l'Arménie devant le Conseil Suprême des Puissances Alliées.
- - Le 15 Mai 1919, la Délégation Nationale, première gouvernance de l'Arménie Occidentale, élue par la Conférence Nationale Arménienne à Paris, est composée de Son Excellence Boghos Nubar Pacha, du Professeur A. Der-Hagopian, des docteurs H. Nevrouze et K. Pastermadjian et de MM. A. Tchobanian et V. Tékéyan. Elle travaillera de concert avec la Délégation de la République Arménienne, composée de MM. Aharonian, H. Ohandjanian et M. Bahadjanian et formera avec cette dernière la Délégation de l'Arménie Intégrale, dont la devise sera « l'Arménie Intégrale, libre, et indépendante dans ses limites historiques ».
- - L'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale a été reconnu de facto le 19 janvier 1920 (Journée d'indépendance), par le Conseil Suprême des Puissances Alliées.
- - Le projet du Traité de Sèvres a été préparé à la Conférence de Londres en février 1920 et finalisé dans le cadre de la Conférence de San Remo, le 24 avril 1920.
- - L'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale a été reconnu de jure, le 11 Mai 1920 par le Conseil Suprême des Puissances Alliées et par les Etats-Unis d'Amérique. Il est décidé que la capitale de l'Etat arménien sera Erzeroum (Karin).
- - Afin de faciliter l'adoption du Traité et d'appliquer les clauses de Sèvres, l'armée grecque a assailli le 23 Juin 1920 en Anatolie et à la Thrace avec l'encouragement et le soutien des États Alliés. Avec l'invasion l'une après l'autre de Bursa, de Balikesir, d'Uşak et de Nazilli, le but essentiel de ces attaques était de provoquer l'application du Traité de Sèvres et de ne pas permettre une quelconque modification dans les articles du Traité.
- - Par un Mémoire en réponse au projet du Traité de Sèvres remis le 11 mai 1920, la Turquie reconnaît un nouvel Etat arménien le 25 juin 1920. (Sur la base du Traité de Batoum du 4 juin 1918).
- - Le 25 juin 1920, Damat Ferit Pacha en délégation à Paris, présente cette proposition de paix alternative de l'Empire ottoman. Mais, cette alternative ne fut acceptée par les Puissances Alliées.
- - Le Conseil de la Souveraineté se réunissant le 22 Juillet 1920, sous la présidence du Sultan Vahidettin a considéré " qu'il préférerait avoir une faible existence que d'avoir une lourde perte " et a décidé l'adoption du Traité. Après que Tevfik Pacha n'eut pas signé ce Traité qui morcelle le territoire turc et qui ne convient pas du tout avec l'honneur et les sentiments nationaux, Reşat Halis Bey, (bey ; titre donné aux personnes notables), et Rıza Tevfik (Bölükbaşı) Bey, chargés par Damat Ferit ont signé le Traité le 10 Août 1920.
- - L'Etat d'Arménie, les principales Puissances Alliées, les Puissances Associées et la Turquie ont signé le Traité International de Sèvres, le 10 août 1920.
- - Le 22 novembre 1920, le Président Woodrow Wilson signe la Sentence arbitrale définissant les frontières entre l'Etat d'Arménie sur le territoire de l'Arménie Occidentale et la Turquie.
- - Le 17 Décembre 2004, à l'initiative d'Arménag Aprahamian, le Conseil National des Arméniens d'Arménie Occidentale déclare son existence à Chouchi en Artsakh libéré.
- - Le 20 Janvier 2007, à Stepanakert en Artsakh, les délégués de l'Assemblée des Arméniens d'Arménie Occidentale adoptent une déclaration officielle sur les droits des Arméniens d'Arménie Occidentale, nation autochtone.
- - Le 17 septembre 2007, par 144 Etats, l'ONU adopte la Déclaration sur les Droits des Peuples Autochtones, qui leur reconnaît leur droit à l'autodétermination.
- - Le 04 février 2011, le Conseil National sous la présidence d'Arménag Aprahamian constitue un gouvernement de l'Arménie Occidentale.
- - Le 24 janvier 2013, le Conseil National et le gouvernement d'Arménie Occidentale déclarent communément le projet de constitution d'un Parlement d'Arménie Occidentale par des élections démocratiques. Le 16 décembre 2013, 64 députés sont officiellement élus par les Arméniens d'Arménie Occidentale inscrits sur la liste électorale.
- - Le 16 décembre 2013, le 1er Président de la République d'Arménie Occidentale Arménag Aprahamian, est officiellement élu par les députés du Parlement. - Le 23 février 2014, un décret Présidentiel déclare que la République d'Arménie Occidentale est l'Etat continuateur de l'Etat d'Arménie reconnu en 1920.
- - Le 16 Février 2014, un Décret Présidentiel officialise le siège du Conseil National et du Gouvernement à Karin (Erzeroum) en Arménie Occidentale.
- - Le 09 Mai 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, par décret, le Président de la République d'Arménie Occidentale adopte la Constitution Nationale de la République d'Arménie qui est signée et approuvée par tous les citoyens d'Arménie Occidentale.

-
- - Le 24 Juin 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président Arménag Aprahamian ratifie le Traité International de Sèvres.

Ainsi, le Traité de Sèvres a consacré de façon officielle et indiscutable les droits des Arméniens sur certains territoires appréhendés par les Turcs.

Et, ces territoires d'Arménie Occidentale ayant été vidés de leurs populations par les déportations et les massacres, il était assurément nécessaire, tant sur le plan historique que juridique, que ces droits fussent proclamés. Le premier génocide contemporain avait ainsi été sanctionné par la réparation accordée au peuple arménien qui en fut la victime. On avait admis que la violence et le crime ne conféraient pas un droit au peuple qui l'a perpétré. Il est hautement regrettable que les signataires du Traité de Sèvres aient ensuite par lassitude ou par un intérêt illusoire, oublié les Arméniens. Mais le Traité de Lausanne ne pouvait faire disparaître les droits de ces derniers.

Du reste, ce Traité est inopposable, conformément au Droit International, au peuple arménien qui n'y était pas partie alors qu'il était signataire du Traité de Sèvres. Le droit international public décide que lorsqu'un traité collectif est abrogé et remplacé par un autre, ce dernier ne sera pas opposable à l'Etat signataire du premier qui n'aura pas été partie au second. Pour cet Etat, le premier y traité continue à avoir effet. En conséquence, l'Arménie, signataire du Traité de Sèvres, mais écartée du Traité de Lausanne, peut légitimement demander l'application des dispositions du Traité de Sèvres.

C'est au surplus le cas type du traité léonin obtenu par la force ou la contrainte militaire ou diplomatique et dont la validité est contestée de façon générale.

Sans doute la Commission du Droit International créée par l'ONU, le 21 novembre 1947, et qui procède à l'examen des traités léonins, sera-t-elle amenée à examiner la validité du Traité de Lausanne au regard du droit international public. Un traité qui bafoue le droit et l'équité est toujours éphémère. Il est source de déséquilibre et non de paix. Le peuple arménien d'Arménie Occidentale, quand bien même génocidé est tenace, il demande que justice lui soit enfin rendue. Ses droits sont imprescriptibles, de même que le sont les crimes contre l'humanité aux termes de la loi internationale.

Pour sa part, le Parlement français l'a rappelé par une loi ; « les crimes contre l'humanité, tels qu'ils sont définis par la Résolution des Nations Unies du 13 février 1946 prenant acte de la définition des crimes contre l'humanité telle qu'elle figure dans la Charte du Tribunal International du 8 août 1945, sont imprescriptibles par nature ».

Quand bien même si le Traité de Sèvres n'a pas été ratifié par toutes les parties, comme par exemple la France, il a été appliqué par ces mêmes parties qui ne l'ont pas ratifié, par exemple la question des Mandats de protection des populations civiles de la part de la France en Cilicie, de la Grande-Bretagne, et de l'Italie qui n'ont pas été respectés.

Pour mieux comprendre le système de ratification des parties signataires du Traité de Sèvres, il est important d'étudier la Constitution nationale de chacun des Etats signataires y compris de l'Empire ottoman (Turquie). Par exemple, suite au Conseil de souveraineté du Sultan Mehmed VI en date du 22 juillet 1920, le Sultan ordonne la signature du Traité de Sèvres, ce qui équivaut sur la base de la Constitution ottomane à une ratification.

Les chiffres révélés sur les Réparations dans cette étude, ne prennent pas compte de l'ensemble de la période génocidaire, ainsi que des caractéristiques présentées à la Conférence de la Paix par Boghos Nubar en février 1919 à Paris.

Les Arméniens doivent exiger entre autres de la part des Etats signataires, la ratification du Traité de Sèvres.

Prétendre la non mise en vigueur du Traité de Sèvres ou son remplacement fait partie de la politique turque anti-arménienne et évidemment anti-Arménie Occidentale.

Jamais un Traité de paix communément appelé Traité de Sèvres n'a fait l'objet d'une politique aussi agressive pour essayer de le remplacer, face aux populations concernées.

Pour pouvoir tenter de remplacer le Traité de Sèvres sans pouvoir le réviser, certains Etats et forces politiques ont organisé le Traité d'Alexandropol (2 décembre 1920), le Traité de Moscou (16 mars 1921), le Traité de Kars (20 octobre 1921), le Traité ou accord d'Angora (20 octobre 1921), le Traité de Lausanne (24 juillet 1923), l'accord avec l'organisation kurde Hoyboun (1927), la Résolution politique sur la Question arménienne du Parlement européen (18 juin 1987), la situation en Arménie soviétique (1988/1989), la première guerre en Artsakh, la destruction du cimetière de Jugha (14 décembre 2005) au Nakhitchévan, la seconde guerre en Artsakh, ayant comme conséquences, les prochains (futurs) accords entre l'Azerbaïdjan, la Turquie et la République d'Arménie (Orientale).

Tout ceci n'a pas suffi (ces accords n'étant pas juridiquement légitimes), et ne suffira pas pour remplacer le Traité de Sèvres et pour freiner les revendications de l'Arménie Occidentale et l'exequatur de la Sentence arbitrale du Président Woodrow Wilson.

Le 23 août 1990, dans ses limites administratives, la république soviétique d'Arménie s'est déclarée indépendante de l'Union soviétique qui a occupé le territoire de la république d'Arménie depuis le 02 décembre 1920, déjà reconnue à l'époque comme Etat indépendant.

Par sa déclaration d'indépendance et l'article 11, elle reconnaît qu'un génocide des Arméniens a eu lieu en Arménie Occidentale.

La séparation de la république soviétique d'Arménie de la république d'Arménie de 1920 a été actée par le parlement de la république nouvellement déclarée, le 21 septembre 1991.

La nouvelle république d'Arménie ne se déclarant ni comme Etat successeur ni Etat continuateur de la république d'Arménie de 1920 a renoncé à toutes revendications vis-à-vis de la Turquie.

Par conséquent, une attribution distincte des tâches et une séparation des rôles entre les composantes occidentale et orientale de la nation arménienne, et la coordination de leurs efforts pourraient contribuer à une solution optimale de leurs problèmes nationaux. C'est pourquoi non seulement l'Arménie Occidentale n'a pas renoncé à ses droits, mais également elle n'a pas renoncé à ses devoirs en direction de sa population et en direction des Etats l'ayant reconnu comme souveraine, libre et indépendante.

- Le 09 août 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président ratifie la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer.

- Le 01 Octobre 2016, au nom de l'Arménie Occidentale, le Président ratifie la Convention concernant les Droits et les Devoirs des Etats.

- Le 20 janvier 2017, au nom de l'Arménie Occide

- Le 17 décembre 2018, 77 députés sont officiellement élus par les Arméniens d'Arménie Occidentale inscrits sur la liste électorale.

- Le 18 janvier 2019, le Président de la République d'Arménie Occidentale, Arménag Aprahamian, est officiellement réélu par les députés du Parlement pour un second mandat.

- Le 19 janvier 2020, le nouveau gouvernement présente son projet gouvernemental devant les députés de l'Assemblée Nationale de l'Arménie Occidentale.

- Le 10 août 2020, les Arméniens d'Arménie Occidentale, leur président, leur gouvernement, et leur parlement commémorent officiellement le Centenaire de la signature du traité international de paix signé à Sèvres.

- Le 27 septembre 2020, débute la seconde guerre en Artsakh déclenchée par l'Azerbaïdjan appuyée par une coalition internationale d'Etats et de terroristes djihadistes en provenance de Syrie.

- Le 08 novembre 2020, les forces armées azéries annoncent l'occupation de Chouchi.

- Le 1er mars 2021, Le Parlement d'Artsakh déclare les territoires sous contrôle de l'Azerbaïdjan suite à la guerre de 44 jours comme territoires occupés.

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- Le 1er mars 2021, Le Parlement de l'Arménie Occidentale adopte la Loi sur l'Artsakh reconnaissant le droit à l'autodétermination des Arméniens d'Artsakh et leur autonomie sur la base de la reconnaissance territoriale de la Conférence de San Remo et du Traité de Sèvres comme partie intégrante de la République d'Arménie de 1920.

INTERVENTION DE LYDIA MARGOSSIAN, MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, LYDIA MARGOSSIAN

Lydia MARGOSSIAN

MAE République d'Arménie Occidentale

Bonjour,

Le Gouvernement de l'Arménie Occidentale est heureux de vous accueillir à l'exposition sur le patrimoine de l'Arménie Occidentale.

Je voudrais tout d'abord remercier la Direction du Conseil départemental de Montevideo pour leur aimable collaboration et l'initiative de M. Pablo TAILANIAN Consul honoraire de la République d'Arménie Occidentale à Montevideo qui a été initiateur de ce projet.

A travers cette exposition, vous allez être immergé dans le monde d'une nation autochtone dont l'existence remonte à plus de 10.000 ans, d'une nation qui a été à l'origine d'un des Etats les plus anciens du monde et dont le territoire est à la base de l'arbre généalogique des nations et des pays du monde.

Le territoire de la nation arménienne situé entre les trois mers que sont la mer noire, la mer méditerranée et la mer caspienne, recèle des joyaux qui provoquent l'émerveillement pour qui a le bonheur de les découvrir.

Et précisément parmi ces joyaux, l'Arménie Occidentale compte parmi ses nombreux sites sacrés naturels, le symbole de la nation arménienne qu'est le Mont Ararat, qui à l'instar du Mont Fuji pour la nation japonaise, est une montagne sacrée. C'est la montagne biblique sur laquelle s'est posée l'arche de Noé, et qui est considérée comme le lieu de la création et qui constitue une sorte de lien entre le ciel et la terre.

L'Arménie est le pays du soleil levant et du soleil couchant, l'asile du soleil qui chaque nuit plonge dans le lac de Van pour retrouver sa chambre à coucher et d'où il se lève chaque matin répandant son rayonnement abricot typique du paysage pittoresque du lac de Van, autres site naturel sacré de l'Arménie Occidentale.

Comme l'atteste les sources cunéiformes mésopotamiennes anciennes, les sites sacrés hays de l'Arménie Occidentale témoignent de la richesse civilisationnelle de la nation arménienne. Deux exemples sont illustrés ici à savoir le Mont Nemrut panthéon des Dieux arméniens et le site archéologique de Portasar datant de plus de 11.000 ans qui en fait un des sites les plus grand et le plus ancien au monde.

En avançant chronologiquement dans le temps et avec l'arrivée du christianisme en Arménie Occidentale, le territoire de l'Arménie Occidentale s'est vu parsemé d'Eglises et de monastères procédant d'une architecture typique qu'elle soit rupestre comme le complexe monastique de Gerhard creusé dans la roche ou d'une architecture arménienne classique immédiatement reconnaissable comme celle l'Eglise Sainte-Croix d'Aghtamar.

Dans bien des cas, les complexes monastiques arméniens cessèrent suite aux massacres des Arméniens par Abdul Hamid II en 1894.

Parallèlement aux programmes génocidaires perpétrés à l'encontre de la population arménienne autochtone, le génocide des Arméniens et l'occupation du territoire se traduisirent par l'appropriation illicite du patrimoine arménien.

L'Arménie Occidentale compte des sites islamiques comme l'atteste l'Eglise de la ville d'Aynteb convertie en mosquée ou encore le complexe monastique du Daroynk transformé également en mosquée.

Enfin, cette exposition sur le patrimoine de l'Arménie Occidentale ne peut éluder la majesté des forteresses dont les vestiges témoignent des ambitions royales de l'époque.

Tout d'abord la forteresse de Tigranakert qui au premier millénaire avant J.C fut l'une des 12 capitales de l'Arménie et celle d'Ani qui fut la dernière des capitales fondées en Grande Arménie dans l'Antiquité.

Le programme est vaste et nous sommes heureux de partager avec vous un aperçu des valeurs de notre civilisation.

Merci beaucoup !

Lydia MARGOSSIAN

MAE République d'Arménie Occidentale

RÉUNION OFFICIELLE AUTOUR DE L'EXPOSITION SUR « LE PATRIMOINE DE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE »

Le Consulat d'Arménie Occidentale en Uruguay informe que du 4 au 15 décembre dans la salle « Gral Libere Serigni » à Montevideo, aura lieu une exposition, sur « Le Patrimoine de l'Arménie Occidentale » .

Le Docteur Oscar Lopez Goldarasena prononcera un discours d'ouverture, lors du vernissage le 4 décembre.

EL PATRIMONIO DE ARMENIA OCCIDENTAL

Inauguración: Lunes 4 de diciembre a las 16:00.

Orador: Dr. Oscar López Goldaracena.

Sala de exposiciones "Gral. Liber Seregni"
(25 de Mayo 609 esquina J. C. Gómez, Montevideo)
Del lunes 4 al viernes 15 de diciembre del 2023.

M.RR.EE. de Armenia Occidental
Consulado en Uruguay

SUR LA QUESTION DES ARMÉNIENS D'ARMÉNIE OCCIDENTALE

À la mi-décembre 1917, alors que le front militaire se désintégrait rapidement, le Corps arménien fut formé à Tiflis sous la direction du général Nazarbekyan. Le quartier général du corps était initialement situé dans le bâtiment de la Société caritative arménienne sur la place Abbasabadian à Tiflis, et après un certain temps, il a été transféré dans le bâtiment du 3ème gymnase féminin de la rue Beibytyun.

Les Régiments arméniens. 1er – à Kanaker, 2e – à Khnus, 3e – à Dilidjan, 4e – à Etchmiadzin, 5e – à Van, un régiment est formé à Sarighamish et à Alexandrapol. Les colonels Gharakeshishyan, Hovsepyan, Pavel Pirumyan, Melik-Muradyan, Bey Mamikonyan, Arghutyan, Ghorghanyan et d'autres sont nommés commandants des unités. Dro est nommé commissaire du corps. Le général Nazarbekyan écrit dans ses mémoires que la direction du corps rencontre les représentants des États alliés.

« Il fallut faire des visites mutuelles avec les représentants des puissances alliées : le général anglais Shore, le colonel français Shardini et le consul américain Smith. J'ai fait la connaissance du colonel Shardini au début 1915. Il est venu me voir alors que j'étais sur la rive ouest du lac de Van, dans le village de Karmuj. Tous ces représentants de qualités étaient très intéressés par le processus de formation du corps, et en particulier du corps arménien, les Français étaient très intéressés. Le colonel Shardini envoya même un officier du corps arménien auprès d'un colonel d'artillerie français. »

Bientôt Andranik arriva à Tiflis et rencontra Nazarbekyan. Ce dernier propose à Andranik de rejoindre le corps, ce qu'Andranik refusa. « Il a fièrement rejeté mon offre et même cela, apparemment, l'a surpris et offensé. Il s'est avéré qu'on lui a proposé de former une escouade arménienne parmi les Arméniens d'Arménie Occidentale. « Je ne comprenais pas s'il était à mes ordres ou non », écrit Nazarbekyan.

Le 18 décembre 1917, une autre unité fut formée à partir des Arméniens du corps d'armée du Turkestan qui, répartis en six compagnies, atteignirent Erzinka le 22 décembre, où la situation était extrêmement difficile, après le départ des unités militaires, la route Trébizonde-Erzinka n'a pas fonctionné, les troupes ont quitté en masse la ligne de front. Le 26 décembre déjà, la plupart des compagnies du Turkestan ont quitté le front d'Erznka, il reste une compagnie arménienne : 4 officiers et environ 200 soldats.

« Après le départ du général Lyakhov, le colonel Morel est nommé chef du détachement d'Erznka. Fin décembre, environ 1 400 soldats, 500 volontaires turco-arméniens, 2 canons de campagne et 2 canons de montagne étaient restés à Erzinka. Le commandant des compagnies du Turkestan était le capitaine Hasanpashayan et le commandant des volontaires était Sebastatsi Murad », écrit Nazarbekyan.

Il était évident que la trêve signée à Erzinka était un moyen de faire gagner du temps aux Turcs. L'armée turque était désintégrée à la suite de la longue guerre, le ravitaillement fonctionnait avec de grandes perturbations, les soldats souffraient souvent de la faim. Cependant, le retrait de l'armée russe de l'armistice a créé de grandes opportunités pour les Turcs. Ils étaient très conscients de ce qui se passait de l'autre côté du front et essayaient de reprendre des forces pour la prochaine attaque possible.

Diverses organisations arméniennes transcaucasiennes font appel à la population pour recruter des unités militaires arméniennes. Le 15 décembre 1917, l'Union militaire arménienne a annoncé que les soldats nés en 1900-1905 et en service ne seront pas démobilisés. Dans le même temps, il a appelé la population à lutter activement contre les déserteurs et à recruter les unités militaires arméniennes nouvellement constituées.

À suivre...

La source de l'article était le quarante-sixième numéro de Badak en 1917.

Le 17 décembre, une réunion a eu lieu dans le hall de la Tiflis Art Society avec Arshak Jamalyan, qui venait de rentrer d'Erznka et a permis de rapporter de nouvelles informations sur la situation sur le front. Décrivant la situation alarmante, Jamalyan a déclaré que le peuple arménien se trouve au bord du gouffre : il doit soit être sauvé une fois pour toutes, soit être détruit pour toujours. « Et elle ne sera pas détruite si elle révèle toutes ses capacités : intellectuelles, scientifiques, monétaires, etc., depuis l'ouvrier jusqu'au capitaliste, du paysan jusqu'à l'intellectuel. »

Développement, le 15 décembre 1917, n° 262

« Camarades guerriers, vous, en tant qu'Arméniens, en tant qu'enfants du Caucase, vous devez comprendre que si le front ne reste pas infranchissable jusqu'à la fin des négociations de paix, l'ennemi utilisera tous les moyens pour pénétrer dans nos frontières et transformer le beau Caucase en enfer, comme cela s'est produit avec l'Arménie turque, dont vous avez été témoin.

Sachez que nous ne devons pas reculer d'un seul pas par rapport à la ligne de population du front, qui a été atteinte avec le sang rouge de centaines de milliers de victimes, où les restes de notre peuple en souffrance traînent leur existence et où nous devons recréer liberté et justice.

Enfin, c'est seulement là, fermement positionnés dans des positions avancées, que nous pourrions être en sécurité quant à la condition de nos familles, car plus l'ennemi est loin, plus il lui sera difficile de se précipiter dans le Caucase et de le livrer à son épée et à son feu. »

« Au final, de nombreuses personnes intelligentes parmi les personnes présentes se sont mises à la disposition du Conseil national. Une dame – Hripsime Margaryan – a arraché une grosse pièce d'or de son front et l'a offerte en cadeau, une femme intelligente a retiré le bracelet de son bras et l'a posé sur la table du président. La personnalité publique Hovhannes Malkhasyan a annoncé qu'à partir de ce jour il se mettrait à la disposition du Conseil national. Un homme de 63 ans a été inscrit volontairement, déclarant que même s'il ne peut pas porter d'arme, il peut être « conducteur de camionnette ».

Une collecte de fonds a été lancée à Tiflis pour la formation d'unités arméniennes, à laquelle les gens ordinaires ont activement participé. Dans la mesure du possible, ils ont envoyé des drams pour la formation de diverses unités militaires arméniennes, dont les rapports ont été publiés dans les journaux..

Les femmes arméniennes ont également lancé un appel à défendre la patrie, à s'enrôler et à soutenir les hommes en première ligne. Dans un de ces appels, il a été mentionné que les femmes restées au pays ont beaucoup à faire : elles doivent rejoindre les groupes des sœurs de charité, aider les familles des personnes sur le front de guerre, remonter le moral et donner de l'espoir aux plus faibles.

Ainsi le Conseil national arménien de Tiflis n'a pas soutenu la défense de l'Arménie Occidentale dite turque pourtant reconnue indépendante par la Russie, le 29 décembre 1917. De la même façon que la République d'Arménie Orientale n'a pas soutenu l'Artsakh après la guerre de 2020. (WA)

Les dirigeants bolcheviques attachaient une grande importance aux peuples musulmans de l'Est sur la voie de la réalisation de la révolution mondiale, en premier lieu aux Turcs.

En 1917, la dernière armée turque combattait contre la Grande-Bretagne en Mésopotamie, et malgré les succès des Britanniques, pour les bolcheviks, les Turcs étaient des avant-gardes luttant contre l'impérialisme mondial. Les autorités turques comprenaient parfaitement le bénéfice qu'elles pouvaient tirer de l'attitude amicale des bolcheviks et étaient heureuses de coopérer avec eux.

Les bolcheviks ont ouvertement montré leur attitude positive envers les autorités turques avant même la révolution. Au cours de l'été 1917, lorsque l'autonomie jusqu'à l'indépendance de l'Arménie Occidentale a été établie par décision du gouvernement provisoire de Russie et que des dizaines de milliers d'immigrés arméniens sont retournés dans leurs foyers d'origine,

Lénine a eu une évaluation très négative des actions du gouvernement de Kerensky.

« Nous sommes obligés de satisfaire immédiatement les Ukrainiens et les Finlandais, de leur accorder, ainsi qu'à toutes les tribus étrangères de Russie, une liberté totale, jusqu'au droit de faire sécession. Nous devons faire de même pour l'ensemble de l'Arménie, nous sommes obligés de retirer les troupes d'Arménie et des terres turques occupées », a écrit et précisé Lénine.

– « Si les Conseils obtiennent le pouvoir demain, nous dirons : retirez les troupes d'Arménie, sinon ce sera une tromperie. » À cette époque, tant les forces sociales et politiques arméniennes que même l'élite du gouvernement russe comprenaient parfaitement que le retrait de l'armée russe d'Arménie Occidentale signifierait un nouveau génocide ou une déportation du peuple arménien.

Simon Vratsyan a noté que les bolcheviks, en particulier Lénine, attachaient une grande importance à la participation des peuples orientaux à la lutte de la révolution mondiale, de plus, les musulmans auraient dû jouer un rôle décisif dans cette lutte.

En décembre 1917, se tournant vers les Tatars de la Proche Volga, de Crimée, de Transcaucasie, des Kirghizes et des Sarts de Sibérie et du Turkestan

(c'est ainsi qu'ils appelaient les Ouzbeks et les Tadjiks des plaines avant 1917), les Tchétchènes et les montagnards du Caucase, les bolcheviks leur firent croire qu'ils pourront désormais pratiquer librement leur religion et organiser une vie nationale.

Peu de temps après avoir pris le pouvoir, les bolcheviks ont publié les accords secrets de la Russie tsariste, parmi lesquels l'accord Sykes-Picot, par lequel les États de l'Entente diviseraient l'Empire ottoman après la guerre. Lénine a promis aux Turcs que le gouvernement bolchevique renoncerait à toutes les exigences du gouvernement précédent.

« Nous rapportons que les contrats secrets du tsar déchu pour s'emparer de K. Polis, certifiés par Kerensky déchu, sont actuellement déchirés et détruits. La République russe et le Conseil des commissaires du peuple s'opposent à l'usurpation des terres d'autrui. K. Polis doit rester entre les mains des musulmans.

Nous rapportons que l'accord visant à diviser la Perse a été déchiré et détruit. Dès la fin des hostilités, les troupes seront retirées de Perse et les Perses se verront garantir le droit de gérer librement leur situation.

Nous vous informons que l'accord visant à diviser la Turquie et à « en retirer » l'Arménie a été détruit et déchiré. Dès la fin des hostilités, les Arméniens se verront garantir le droit d'exercer librement leur liberté politique.

Alors renversez ces usurpateurs et esclavagistes de vos pays.

Amis, frères, sur nos bannières nous portons la libération des peuples opprimés du monde.

Musulmans de Russie, musulmans d'Orient, nous attendons votre sympathie et votre soutien sur ce chemin de renaissance du monde.

Commissaire du peuple aux Affaires nationales : Djoughachvili (Staline)

Président du Conseil des Commissaires du Peuple : V. Oulianov (Lénine)

Le 29 décembre 1917, le Conseil des commissaires du peuple de la RSFSR a adopté le fameux décret « Sur l'Arménie turque (Occidentale) », pour son développement en 1917, en novembre, sur ordre de Lénine, une commission spéciale fut créée, dont les membres étaient Staline, Varlam Avanesov (Suren Martirosyan), Vahan Teryan, Lukashin (Sargis Srapionyan), SR Prosh Proshyan (fils de l'écrivain Perch Proshyan), Menchevik Pavel Axelrod et Stepan Zoryan (Rostom).

La commission est en mesure d'élaborer en peu de temps un rapport et un projet sur l'Arménie turque (Occidentale) et de le présenter au conseil. Dans le rapport, dont l'auteur principal était Vahan Teryan, il était déclaré que le peuple arménien d'Arménie occidentale constituait le groupe national le plus important au début de la guerre et que le gouvernement Jeune-Turc a profité de la Première Guerre mondiale pour exterminer le peuple arménien, « afin de mettre un terme à la question arménienne ».

Les membres de la commission voulaient que le Conseil des commissaires du peuple prenne un décret et protège le droit à l'autodétermination nationale des Arméniens d'Arménie Occidentale, ainsi que crée des garanties pour l'autodétermination de la population arménienne d'Arménie Occidentale. Le séjour des troupes russes en Arménie occidentale était l'un des éléments importants de ces garanties.

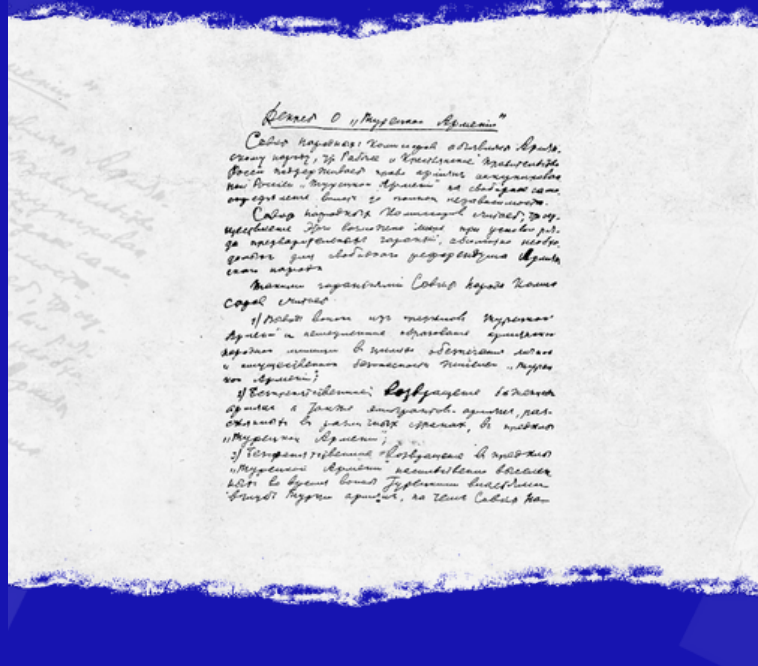
Le séjour des troupes russes en Arménie occidentale était l'un des éléments importants de ces garanties. Sur la base de ce rapport, la commission rédige également un projet de décret « Sur l'Arménie occidentale », où il est dit :

« Le Conseil des commissaires du peuple annonce au peuple arménien que le gouvernement ouvrier et paysan russe protégera par tous les moyens possibles le droit des Arméniens à la pleine autodétermination nationale, jusqu'à la création d'un État arménien indépendant sur le territoire de

l'Arménie Occidentale, et en même temps montrera toutes sortes de soutien.

Le projet suggérait également que « le nombre nécessaire de troupes devrait être laissé aux frontières de l'Arménie jusqu'à ce que la population arménienne de l'Arménie Occidentale puisse voter pour décider de l'ordre intérieur de l'Arménie indépendante ».

Cependant, lors de discussions ultérieures, le projet fut modifié et, le 29 décembre 1917, le décret « Sur l'Arménie turque (Occidentale) » est approuvé, et le 31 décembre, il est diffusé. Le point le plus important pour les Arméniens est que les troupes russes quittent l'Arménie Occidentale. En même temps, le décret attribue une fonction importante à Stepan Chahoumian, commissaire temporaire extraordinaire pour les affaires du Caucase, chargé de « fournir toutes sortes d'assistance aux population de « l'Arménie Occidentale ».

Comme de nombreuses personnalités du Dashnaksutyun, Teryan était contre le retrait des troupes russes de l'Arménie turque.

Teryan se tourne vers Lénine avec cette question et reçoit une réponse satisfaisante. « Il s'est très bien comporté et il s'est avéré que lorsqu'il dit de retirer les troupes d'Arménie, il veut dire quand les Arméniens l'exigeront, afin qu'ils ne subissent pas de

pressions de la Russie et qu'ils ne soient pas obligés d'accepter une orientation russe. Et pour la sécurité des Arméniens, s'ils la souhaitent, il n'est pas du tout opposé au maintien des unités militaires nécessaires. »

Ce fut la réponse diplomatique sournoise de Lénine à Teryan, puis Staline dit sans hésitation au visage de Teryan : « Nous ordonnerons immédiatement aux troupes de partir... » Cependant, lorsque Teryan a donné l'écrit de Lénine à Staline et qu'il l'a lu, selon le témoignage du poète, Staline parlait déjà différemment. Naturellement, Staline n'a pas aimé cette concession forcée de Teryan. Cependant, cela ne dérangeait pas Teryan, car il avait lui-même une opinion négative de Staline. Il se souvenait très bien de l'attitude dédaigneuse de Shahumyan, qu'il respectait grandement, envers Iosif.

Ce dernier n'a pas du tout caché son attitude et a déclaré ouvertement que c'était Staline qui avait trahi son arrestation en 1905, car lui seul connaissait sa cachette. Jusqu'à la fin, Staline ou « Koban » est resté pour Shahumyan un « secrétaire-espion » tsariste. Le Conseil des commissaires du peuple a déclaré que le gouvernement ouvrier et paysan russe soutient « le droit à la libre autodétermination des Arméniens de « l'Arménie turque » occupée par la Russie, jusqu'à la pleine indépendance », et la réalisation du droit à l'autodétermination, a été possible avec un certain nombre de garanties. Ils étaient:

1. Le retrait des troupes de « l'Arménie turque » et l'organisation immédiate de la milice populaire arménienne afin d'assurer la sécurité personnelle et matérielle des habitants de « l'Arménie turque ».
2. Le retour sans entrave des Arméniens émigrés dispersés dans différents pays, ainsi que des Arméniens exilés, jusqu'aux frontières de « l'Arménie turque ».

3. Le retour sans restriction des Arméniens déportés de force au plus profond de la Turquie par les autorités turques pendant la guerre, aux frontières de « l'Arménie turque », sur lequel le Soviet des commissaires du peuple doit insister lors des prochaines négociations de paix avec les autorités turques.

4. L'organisation du Gouvernement populaire provisoire de « l'Arménie turque » sous la forme du Soviet des députés du peuple arménien élus sur une base démocratique.

Président du Soviet des commissaires du peuple V. Oulianov (Lénine)

Commissaire du Peuple aux Affaires des Nationalités : I. Djoughachvili (Staline) »

Simon Vratsyan écrit que Teryan et Shahumyan connaissaient bien la situation en Arménie turque et comprenaient que « la seule condition pour la sécurité et l'autodétermination de l'Arménie était la présence de l'armée russe à cette époque, jusqu'à la fin de la guerre et un état normal », a été établi. » Cependant, pour le gouvernement bolchevique, la révolution mondiale et les relations amicales avec les peuples musulmans étaient plus importantes : Maintenir l'armée russe en Arménie turque aurait signifié accomplir une tâche désagréable pour les Turcs, tandis que, comme nous le verrons plus tard, la Turquie et « Le monde islamique était d'une

grande importance pour les bolcheviks, et les bolcheviks négociaient déjà. Ils étaient avec les Turcs », a écrit Vratsyan.

Le décret « Sur l'Arménie turque » ne change rien à la vie du peuple arménien : le décret Les négociations de Brest-Litovsk ont échoué et les Turcs passent à l'offensive, occupant les unes après les autres les villages arméniens d'Arménie Occidentale. Les bolcheviks, et plus tard aussi l'historiographie soviétique, accusent les Allemands de la non-application du décret « Sur l'Arménie turque », notant qu'à cause d'eux, il n'a pas été possible de parvenir à la paix et que la guerre a continué.

En fait, nous avons bien compris que Simon Vratsyan cherchait des prétextes pour que le Conseil National de Tiflis n'envoie aucune troupe arménienne pour défendre le Général Antranik sur le front de l'Arménie Occidentale. Nous avons vécu l'équivalence en Artsakh depuis 2020 sauf que l'Arménie Occidentale était reconnu officiellement comme un Etat.

Sources de l'article :

Développement, 15 décembre 1917, n° 262

Horizon, 19 décembre 1917, n° 266

La source de l'article était le quarante-sixième numéro de Badak en 1917.

Enfants d'Arménie Occidentale

TIGRAN SHAHBARYAN

Un sourire brille parmi les pierres tombales d'Erablur. C'est Tigran. Tigran est originaire d'Artsakh, il est né en Artsakh, ses parents ont déménagé à Erevan quand il avait un an. Un jeune et futur médecin prometteur, dont le 20e anniversaire a eu lieu à Yerablur. La mère, Armine Harutyunyan, revit presque chaque jour les jours terribles qui se sont écoulés depuis le 10 octobre, lorsque son fils a cessé d'appeler, et le 4 décembre, ses restes ainsi que ceux de 75 camarades et commandants ont été retrouvés à Hadrut, gisant sur le terrain où ils sont morts, piégé par l'ennemi.

Tigran a servi à Martuni en Artsakh, il a été soldat pendant 1,3 ans, sergent subalterne, il était également médecin de compagnie. Les connaissances médicales ont été utiles à de nombreuses personnes au cours de son service, notamment sur le champ de bataille, mais la bataille du 11 octobre a été inégale.

Le 10 octobre, Tigran a appelé ses parents de très bonne humeur : c'était son dernier appel à ses proches. Aucune information précise sur la disparition de la compagnie n'a été donnée non plus par le haut commandement. Ils ont seulement dit qu'ils étaient allés à Hadrut pour aider les soldats de première ligne, puis la communication a été coupée.

Plus tard, ils découvrent ce qui s'est passé. La compagnie de 76 personnes était encerclée par environ 500 forces spéciales ennemies sur la route de Hadrut. Les garçons ont décidé de ne pas se rendre, se sont battus face à face dans une bataille inégale et sont morts avec honneur. Personne n'a échappé à l'horrible massacre. Après avoir appris les circonstances de la mort des garçons, il était doublement cruel pour les proches que leurs corps se trouvent à Hadrut, qui était sous le contrôle de l'ennemi.

Des semaines et des mois ont passé, mais les parents n'ont pas réussi à sortir les restes de leurs fils de toute structure. Sur 76 personnes, les corps de seulement trois étaient reconnaissables, dont celui de Tigran.

NAREK PETROSYAN

Dévoué, extrêmement travailleur, infiniment gentil, infiniment attentionné, fondé sur des principes, vivant avec la douleur et le chagrin d'un soldat, courageux, victorieux de la mort, l'ancien Ghevond d'aujourd'hui... Ces descriptions résonnent avec beaucoup d'amour de la bouche de personnes qui connaissaient Le diacre Narek Petrosyan, qui a été martyrisé pendant la guerre de 44 jours, naturellement !, franchement, car le ministre spirituel préféré de tous était en effet un porteur zélé de toutes ces qualités.

Le diacre Narek Petrosyan est né à Stepanakert en 1988, il a sacrifié sa vie pour sa terre natale, l'Artsakh et le peuple de l'Artsakh, le 29 octobre, il se précipitait vers la ligne de front, une des positions défensives de Martouni, pour apporter de l'aide aux soldats, lorsqu'un missile anti-aérien a visé sa voiture. Il avait quatre ans lorsque la guerre de libération de l'Artsakh a commencé. Il a perdu son père combattant de la liberté. Il a fait ses études primaires à Chouchi et a fréquenté le lycée d'Etchmiadzin. De 2004 à 2010, il a étudié au Séminaire théologique chrétien d'Etchmiadzine, dont il a obtenu son diplôme avec mention. Initialement, il a travaillé au Centre d'éducation chrétienne du Saint-Siège d'Etchmiadzine. Ensuite, il a été nommé membre du régiment des forces armées de la RA, partant servir dans son Artsakh natal. Il a fait ses premiers pas d'activité spirituelle dans l'église Saint-Jean-le-Baptiste (Eglise verte) à Chouchi. Ici aussi, son type dévoué a été reconnu et apprécié par l'évêque Ter Vrtanes Abrahamyan.

Il a ensuite proposé au jeune diacre le poste de chef spirituel des forces armées de la RA, son assistant. Le diacre Narek Petrosyan a également participé à l'événement de quatre jours d'avril.

A cette époque, il encourageait les soldats dans les bases de combat de Martakert et Talish. Narek était une sorte de soldat, un guerrier. Il portait un uniforme militaire pendant la guerre.

La sainte croix gardienne d'Ashot Yerkat était sur sa poitrine, il a béni les guerriers avec une croix de main. Il aimait répéter.

« Un berger courageux donne sa vie pour ses brebis. »

ARAM TOROSYAN

Lorsque la guerre de 44 jours en Artsakh a commencé, Aram Torosyan était soldat depuis deux mois. Aram et les garçons nouvellement recrutés comme lui sont entrés dans l'histoire dans la guerre à grande échelle déclenchée par Bakou contre l'Artsakh.

L'amour d'Aram pour l'Artsakh a été remarqué lorsqu'il pratiquait le football et se rendait souvent en Artsakh lors des tournois. Le futur médecin s'est battu jusqu'au bout et a cru que Chouchi ne tomberait pas.

Le 27 septembre, la guerre malheureuse commença. Dès le premier jour de la guerre, il a participé à des batailles brûlantes, personne n'a pris en compte qu'il était une recrue, il a participé aux batailles de Hadrut, Varanda, Jrakan, Karintak et Chouchi.

Il est resté 23 jours de siège à Karintak. Le père savait qu'Aram était assiégé, il a appelé son père et lui a dit que nous étions assiégés pendant 23 jours. Le père a donné des conseils grâce auxquels ils ont pu sortir du blocus. Puis il participa aux batailles de Chouchi.

Dans une conversation avec Oragir.News, Taguhi Aristakesyan, la mère du conscrit Aram Torosyan, décédé pendant la guerre de 44 jours en Artsakh, a déclaré que pendant la guerre, il appelait tous les jours, il n'y avait pas un jour où il n'appelait pas. ... « Je pleurais, dit-elle, Cher Aram, fais attention, il disait : chère maman, ne pleure pas, et il riait. Même dans les

situations les plus difficiles, il avait toujours le sourire aux lèvres. Si vous avez regardé la vidéo de WarGonzo sur la guerre des 44 jours de Chouchi, vous ne pouvez pas vous empêcher de remarquer le sourire d'Aram.

Les chaînes russes ont qualifié la vidéo du « Soldat souriant ». Les canons tiraient, les bombes tombaient avec un hurlement et le soldat arménien souriait largement.

Son sourire face aux « bayraktars » turcs, à des mercenaires spécialement entraînés et à un groupe de soldats azéris disait : nous n'avons pas peur de la mort, nous nous battons pour Chouchi jusqu'à la dernière goutte de sang et nous gagnerons.

Aram Torosyan a été blessé deux fois au 43e jour de la guerre, un le matin et un le soir. « Il nous a parlé jusqu'à 23h30, il nous a toujours encouragés, jusqu'à la fin il a dit que nous gagnerions, il a dit :

« Maman chérie, nous ne donnerons pas notre terre à l'ennemi ». Il a dit : tu sais combien d'amis j'ai perdu, je ne peux pas partir et sortir.

Aram a laissé son sourire à Chouchi, le sourire de mon fils est en captivité, le dernier souffle de mon fils, les dernières heures de sa vie. Mon fils s'est battu et a donné sa vie pour Chouchi, mais Chouchi n'est plus à nous.

HAKOB YEGHIAZARYAN

Hakob Yeghiazaryan est né le 4 août 2000 à Erevan et a étudié au département de droit de l'Université slave.

Il est parti pour le service militaire obligatoire en 2019. Il a servi dans l'unité militaire Tsor de l'armée arménienne, il était artilleur, commandant de peloton et opérateur. C'était un jeune homme réservé, intelligent et travailleur, grâce auquel il obtint le grade de sergent subalterne. Hakob était un soldat très intelligent et dévoué, il n'aimait pas être en retard, il accomplissait toujours les tâches qui lui étaient confiées clairement et à temps, afin que personne ne puisse le réprimander pour échec. C'était une personne très têtue et indomptable, il s'efforçait toujours d'en faire plus, il n'était pas satisfait de ce qu'il avait, il essayait d'être le premier en tout. Il aimait lire des livres.

Dès le premier jour de la guerre, il participe aux batailles de Hadrut, Varanda, Akna, Karintak et Chouchi.

Le commandant a donné l'ordre de battre en retraite, a déclaré que Hakob pouvait revenir en arrière et être sauvé, Hakob a dit au commandant : « Si je pars maintenant, comment vais-je vous regarder, vous et mes amis, dans les yeux ? Je ne laisserai pas mes amis seuls.

« Après l'ordre de se retirer de Karintak, sortant d'une manière ou d'une autre de l'encerclement, il restait 8 garçons du peloton, ils étaient censés se retirer vers Stepanakert, mais ils sont restés blessés près de Chouchi, les garçons se sont battus jusqu'au bout, ne se quittant jamais, il a été tué dans la soirée du 7 novembre, sans obtenir l'aide qu'il demandait aux militaires.

Selon l'un des commandants des troupes, Hakob était un très bon soldat, il a détruit une grande quantité d'équipement militaire ennemi et, en temps de paix, il était un soldat exemplaire. Malheureusement, tout cela a été dit après la mort de Hakob.

VARDAN AMALYAN

Il est né à l'image de l'âme de son ancêtre Mcho Ergr. Il était le premier enfant du chanteur, auteur-compositeur Davit Amalyan et de la chanteuse Armine Amalyan.

Il a hérité du nom de son oncle et héros qui a libéré Chouchi, Vardan Stepanyan (Ennemi). Il fait désormais partie du Régiment Immortel à Erablur, juste à côté de Dushman Vardan.

Le lobby de Vardan était le football et il a plutôt bien joué. Adolescent, il pratiquait également la natation, le karaté, puis la lutte – le sport était son élément. Mais avec tout cela, dès l'âge de dix ans, Vardan écrivait... Il a été publié dans des magazines jeunesse et même un livre a été publié.

En 2013, « Mtatsriv » de Vardan Amalyan a été publié dans le magazine « Andin », il n'avait que 12 ans. Puis, une nouvelle fois en 2014, dans le même « Andin ». La même année, le magazine pour enfants « Aghbyur » publie un nouvel ouvrage intitulé « La rose qui poussait dans le béton ».

Et en 2016, à l'occasion de son 15e anniversaire, le livre complet était déjà imprimé avec tous les ouvrages disponibles à l'époque. Vardan n'a créé que pendant 3 ans et a arrêté d'écrire à l'âge de 15 ans...

Les histoires qu'il a écrites sont des histoires mystérieuses et puissantes, uniques.

Qu'est-ce qui pourrait pousser un jeune homme à exprimer des pensées philosophiques au-delà de l'enfance, à réfléchir sur la création de Dieu, l'imperfection des âmes humaines, les défis spirituels que les forces mondialistes lancent au monde, la vie et la mort, le mal et le bien ?

Ce jeune homme original, qui aurait peut-être dû parler en philosophe-théologien, a suivi le chemin de son grand homonyme, est devenu un héros, aimant silencieusement la Patrie.

EPHRAÏM HARUTYUNYAN

Ephraïm Davit Harutyunyan était le seul enfant de sexe masculin de la famille, il a trois sœurs. Il est né le 4 juin 2001 dans le village Solak de Hrazdan. Il a grandi entouré de l'amour et de l'affection de ses parents et de ses sœurs, mais cela n'a pas empêché le garçon d'être extrêmement gentil et modeste. Ils ont toujours entendu des éloges de la part de l'école, les professeurs sont toujours fiers de leur élève intelligent et véridique.

Ephraïm était un travailleur acharné, il aidait ses parents dans ses études. Il s'était fixé pour objectif de revenir de l'armée et de rénover la maison.

En 2019, il est diplômé du Collège professionnel d'État de Hrazdan du ministère de l'Intérieur de la RA et était mécanicien automobile. Il a également participé à des cours de conduite et obtenu un permis de conduire, ce qui était l'un de ses principaux rêves.

Ephraïm a rejoint l'armée avec le sourire. Il était sûr que le garçon devenait plus dur dans l'armée. Il était mécanicien-chauffeur de char, il était souvent remarqué pour son service consciencieux.

Il a été transféré à Talish en tant que bon pétrolier. Il a servi le service principal à Srkhavend, Artsakh.

Il était optimiste, il aimait l'armée. Il répondait toujours aux appels en disant que tout ira bien.

Dès les premiers jours de la guerre, à partir de septembre 2020, il a participé à des opérations de combat actives. C'était dans la région de Martakert-Mataghis. Il avait l'habitude d'appeler chez lui une fois par jour et de dire qu'il irait bien. La mère était inquiète, elle a entendu un jour des coups de feu lors d'une conversation téléphonique, mais Ephraïm a immédiatement répondu : « Maman, tu as déjà grandi à mes yeux, tu n'entends pas que nous travaillons avec Chaguch sur le tank », plus tard, lors d'une conversation avec son père, il est seulement devenu clair que sa mère n'avait pas tort, L'ennemi tirait et Ephraïm et ses camarades repoussaient avec succès les attaques ennemies. Ephraïm et ses amis étaient ensemble sur le champ de bataille, lorsque l'ennemi a touché le char de son ami et que son ami était incapable de le conduire, Ephraïm a attaché le char de son ami. à son char, le retirant du champ de bataille.

C'était marrant. Une fois revenu du champ de bataille avec un char à moitié cassé, le commandant lui demanda pourquoi il avait amené le char, il répondit : « Eh bien, c'est une maison, qu'il en soit ainsi. »

Un jour pendant la bataille, lorsque le char d'Ephraïm fut incendié par l'attaque de l'ennemi, il sortit du char, assomma les pétroliers ennemis et revint avec le char ennemi. Ephraïm fut blessé pendant les 8 heures de combat, quand ils lui dirent de battre en retraite, il a dit qu'il y avait des blessés là-bas, comment pouvons-nous battre en retraite sans eux ? Il a dit : Je vais les amener, il est allé se blesser lui-même. Les médecins n'ont pas réussi à sauver Éphraïm. Un arrêt cardiaque a été enregistré le 21 octobre. La donation a eu lieu dans le village natal.

A photograph of ancient stone ruins, possibly a fortress or temple, under a starry night sky. The ruins are made of large, rectangular stone blocks, some of which are still standing while others are scattered on the ground. In the foreground, there are two large, rounded stone blocks with carved faces. The background shows a dark, rocky hill under a deep purple and blue sky filled with stars.

CULTURE

www.westernarmeniatv.com

GÉNOCIDE CULTUREL

Gagik Gyurjian, directeur exécutif du bureau arménien du Comité international pour la préservation des monuments et des monuments, a parlé à 168.am du vandalisme culturel azerbaïdjanais en Artsakh, ainsi que des mesures nécessaires prises par la partie arménienne.

Selon lui, les organisations non gouvernementales soulèvent constamment cette question sur les plateformes internationales.

En outre, le vandalisme commis par Bakou pour construire une route sur le cimetière arménien historique de Chouchi a été une fois de plus porté à l'attention du monde.

« Notre ministère des Affaires étrangères, en collaboration avec l'UNESCO, doit résoudre les problèmes soulevés par les organisations publiques.

Or, par exemple, l'ICOMOS, qui est un organe consultatif de l'UNESCO, et dont nous sommes le comité national, soulève une question concernant les problèmes liés au patrimoine historique et culturel de l'Artsakh. L'appel a déjà été lancé, l'ICOMOS a une branche européenne et a soulevé cette question au Conseil de l'Europe.

Le Conseil de l'Europe nous a également demandé d'en faire un document officiel. Maintenant, en tant qu'organisation non gouvernementale, nous postulons, mais nous faisons référence à la question soulevée par notre ministère des Affaires étrangères auprès de l'UNESCO », a noté Gagik Gyurjian.

Selon lui, la question a été soulevée de telle manière qu'un groupe d'observation a été envoyé en Artsakh afin de faire connaissance sur place, car il vaut mieux le voir une fois que l'entendre cent fois.

Gagik Gyurjian a répondu à la question : « Les structures internationales s'intéressent-elles généralement au sort des monuments historiques et culturels de l'Artsakh et comment répondent-elles à ces problèmes ?

Par exemple, l'assemblée générale de l'ICOMOS qui s'est tenue à Sydney il y a un mois et demi, où la partie arménienne a soulevé la question des pèlerinages vers les lieux historiques et culturels de l'Artsakh, et a spécifiquement mentionné Dadivank et Amarass, qui étaient des lieux de pèlerinage actifs avant l'Occupation azerbaïdjanaise.

Concernant l'éventuelle visite de représentants de l'UNESCO en Artsakh, Gagik Gyurjian a exprimé sa crainte que s'ils entrent en Artsakh par Bakou, les Azerbaïdjanais ne les préparent sur place avec leurs fausses thèses.

« L'Azerbaïdjan considère Gandzasar ou d'autres églises comme Udi ou Aghvan, ils diffuseront cette thèse auprès des représentants de l'UNESCO.

Tout dépend de la composition et du niveau de la visite. S'ils doivent les recevoir et présenter que les monuments sont Udi, alors je suis sûr qu'ils seront convaincus, aussi des spécialistes sérieux devraient accompagner cette mission », a conclu Gagik Gyurjian.

Après les opérations militaires agressives de septembre 2023 et le dépeuplement total de l'Artsakh, Bakou continue de détruire les valeurs culturelles arméniennes sur la base de l'appartenance ethnique.

La preuve de tout cela a été la chute de la croix illuminée de 50 mètres sur l'une des collines près du village de Dashushen, près de Stepanakert, qui a porté non seulement un coup porté à la valeur culturelle, mais aussi à l'ensemble de la communauté arménienne chrétienne. La vidéo de la croix tombée a été publiée pour la première fois par la chaîne Telegram de la publication ukrainienne Strana.ua.

La croix a été installée le 9 mai 2017, à la mémoire des militaires morts pour la libération et la défense de l'Artsakh. C'était le deuxième plus haut de la région européenne, il était visible de tous les côtés de Stepanakert, la capitale de l'Artsakh, il était éclairé par des lumières spéciales qui le rendaient visible même la nuit, contribuant ainsi à la diversité culturelle mondiale.

Selon la Convention de La Haye de 1954, qui sert également de base à d'autres traités internationaux et qui, dans son article premier, définit ce qui suit :

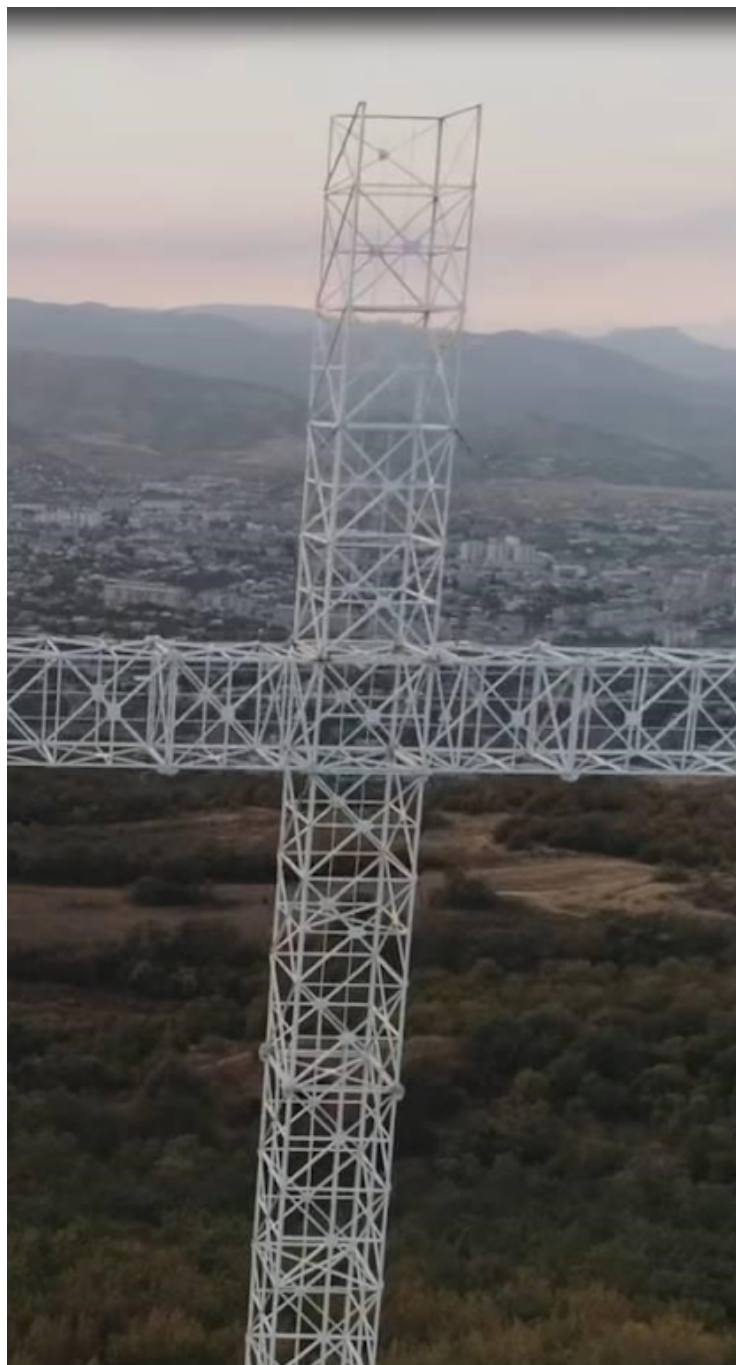
la valeur culturelle « ...quel qu'en soit l'origine ou le propriétaire, le patrimoine mobilier ou immobilier d'une grande importance pour chaque peuple, tels que les monuments architecturaux, d'art ou d'histoire, quelle que soit leur nature religieuse ou laïque ».

Selon l'article 4 de la Convention de La Haye de 1954 pour la protection des biens culturels en temps de conflit armé, tout acte de vandalisme, vol, vol qualifié, détournement, hostilités et représailles contre le patrimoine culturel est interdit.

Selon le premier Protocole de La Haye de 1954, il est interdit de détruire des valeurs culturelles ou spirituelles dans les territoires occupés.

Une telle politique de destruction délibérée du patrimoine culturel est également condamnée par la déclaration de l'UNESCO de 2003 « Sur la destruction délibérée du patrimoine culturel ».

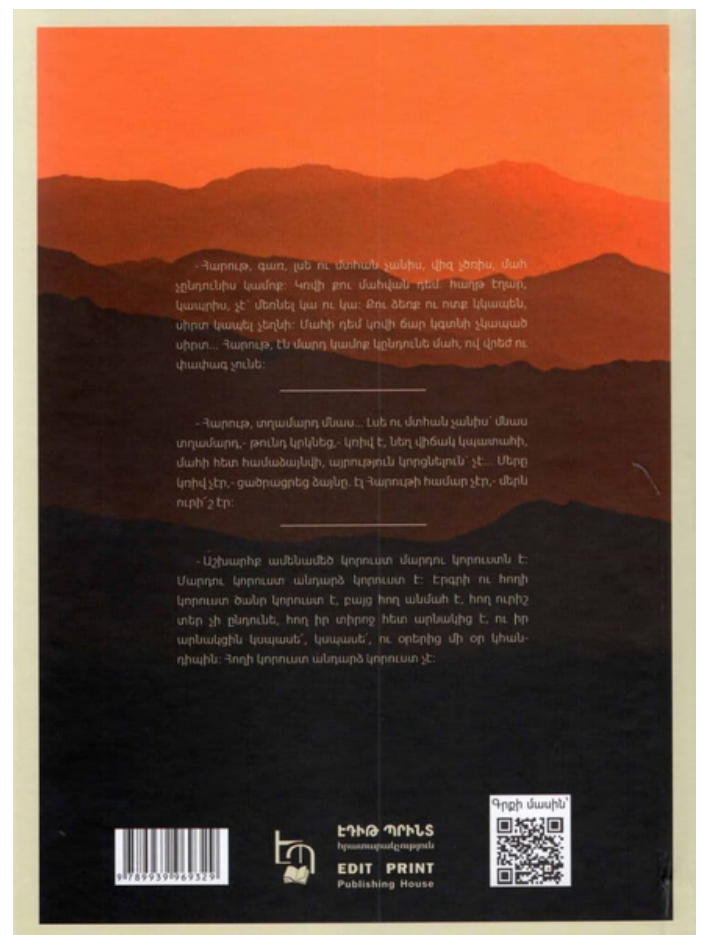
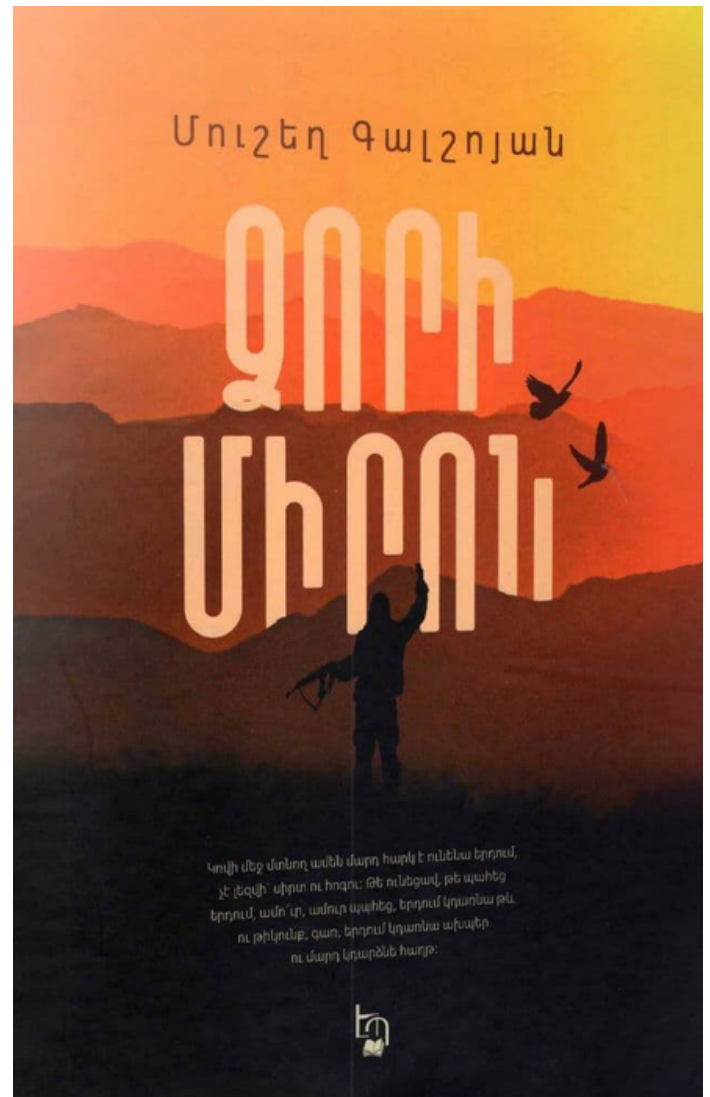

L'ÉCRIVAIN REVENU DE LA PATRIE: PARUTION DU RECUEIL DES ŒUVRES DE MUSHEGH GALSHOYAN

Le roman « Dzori Miron » de Mushegh Galshoyan, la série de nouvelles « Les nuages de la montagne de Maruta », la série d'essais et de critiques « Agravakar » ont été présentés au lecteur dans un seul livre. Le recueil a été publié par la maison d'édition « Edit Print » à l'occasion du 90e anniversaire de l'écrivain.

L'orthographe et la ponctuation de l'auteur ont été conservées dans le livre afin que le lecteur puisse mieux ressentir l'accent, l'esprit et l'époque de l'écrivain. La présentation du livre a eu lieu à la succursale d'Abovyan de la bibliothèque « Zangak », en présence des membres de la famille de l'écrivain, des correspondants, des proches et du public des lecteurs. La soirée était présidée par le rédacteur en chef de la maison d'édition « Edit Print », l'écrivain Davit Samvelyan, qui a compilé et préparé le livre pour la publication. Mushegh Galshoyan est né et a grandi dans le village de Katnaghbyur, dans la région de Talin, en Arménie Orientale, mais la conscience d'être un Sassountsi est restée très forte en lui jusqu'à la fin de sa vie.

Ses parents étaient des réfugiés de Sassoun qui, à leur arrivée en Arménie Orientale, ont choisi Tallinn comme lieu de résidence. Le père a perdu sa première famille lors des pogroms.

LA TÉLÉVISION D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, FIDÈLE À SES PRINCIPES ET À SES TÉLÉSPECTATEURS, POURSUIT SON TRAVAIL ININTERROMPU AVEC DE NOUVELLES APPROCHES. COMME VOUS LE SAVEZ DÉJÀ, NOTRE TÉLÉVISION NE FAIT PAS D'AUTOPROMOTION, ELLE DIFFUSE PRINCIPALEMENT DES CONTEXTES POLITIQUES ET AUTRES LIÉS À L'HISTOIRE, AU PRÉSENT ET À L'AVENIR DE L'ARMÉNIE OCCIDENTALE, AINSI QUE DES INFORMATIONS SOULEVANT DIVERSES QUESTIONS.

NOUS PRÉSENTONS ÉGALEMENT LA TRANSITION POLITIQUE DU PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE D'ARMÉNIE OCCIDENTALE, DU GOUVERNEMENT, DE L'ASSEMBLÉE NATIONALE ET D'AUTRES STRUCTURES DE MANIÈRE TRANSPARENTE ET ACCESSIBLE. CHERS COMPATRIOTES, AVEC VOTRE SOUTIEN, LES POSSIBILITÉS DE NOTRE TÉLÉVISION SERONT ENCORE ÉLARGIES ET RENFORCÉES. NOUS SOMMES FORTS ENSEMBLE.

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

Ce journal hebdomadaire est publié sous les auspices de la télévision d'État d'Arménie Occidentale.
Tous les droits d'auteur sont réservés.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu

WHAT IS WESTERN ARMENIA?

The homeland of the **Armenians** is the **Armenian Highlands**, which cover an area of 400,000 km² and are located **between three seas**: the Mediterranean, the **Caspian and the Black**, with an average altitude of 1,500 to 1,800 m above sea level.

The highest point in the **Armenian highlands** is Mount Masis (5,165 metres). **The Armenian people** are the original **inhabitants of 6 Armenian provinces** (Bitlis, Trabzon, Van, Karin, Kharberd, Tigranakert-Diyarbakir), **historically known** as Armenia, then Turkish Armenia, and now **Western Armenia, and Cilicia**.

Prosperous states. However, the **Armenian highlands were the scene** of conquests and **wars by the Achaemenid** and Byzantine empires, the Arabs, the Mongols and the Seljuk Turks. **Between 1894 and 1923**, three successive **Turkish governments**, the Hamidian government, **the government** of the Young Turks and that of **Mustafa Kemal**, perpetrated the genocide of Armenians in Western Armenia, killing **almost 2 million people**.

After the genocide, most of the **indigenous Armenians** of **Western Armenia** were expelled from **their ancestral homeland** and dispersed **throughout the world**. Today, most of them live in exile, **victims of** assimilation processes.

The Armenians who **still live in occupied Western Armenia** continue to suffer **under the colonial yoke** of the invading **Turkish forces**. As part of the process of **national reconstruction**, a structure of the State of **Western Armenia**, a continuation of the **State of Armenia** recognised in 1920, has been **formed, based on** the National Council of **Western Armenia**, which declared its existence in **Shushi in Artsakh in 2004**.

HISTORICAL REMINDERS:

- - By Russian decree of December 29, 1917, Russia recognized the right to self-determination of the Armenians of Turkish Armenia until their independence,
- - On February 26, 1919, the President of the Armenian National Delegation Boghos Nubar Pasha presented a Memorandum on Armenia before the Supreme Council of the Allied Powers.
- - On May 15, 1919, the National Delegation, the first governance of Western Armenia, elected by the Armenian National Conference in Paris, was composed of His Excellency Boghos Nubar Pasha, Professor A. Der-Hagopian, doctors H. Nevrouze and K. Pastermadjian and MM. A. Tchobanian and V. Tékéyan. She will work in concert with the Delegation of the Armenian Republic, composed of MM. Aharonian, H. Ohandjanian and M. Bahadjanian will form with the latter the Delegation of Integral Armenia, whose motto will be "Integral Armenia, free, and independent within its historical limits".
- - The State of Armenia on the territory of Western Armenia was recognized de facto on January 19, 1920 (Independence Day), by the Supreme Council of the Allied Powers.
- - The draft Treaty of Sèvres was prepared at the London Conference in February 1920 and finalized within the framework of the San Remo Conference on April 24, 1920.
- - The State of Armenia on the territory of Western Armenia was recognized de jure on May 11, 1920 by the Supreme Council of the Allied Powers and by the United States of America. It is decided that the capital of the Armenian state will be Erzeroum (Karin).
- - In order to facilitate the adoption of the Treaty and to apply the Sèvres clauses, the Greek army attacked on June 23, 1920 in Anatolia and Thrace with the encouragement and support of the Allied States. With the invasion one after the other of Bursa, Balikesir, Uşak and Nazilli, the essential aim of these attacks was to provoke the application of the Treaty of Sèvres and not to allow any modification in the articles of the Treaty.
- - By a Memorandum in response to the draft Treaty of Sèvres submitted on May 11, 1920, Turkey recognized a new Armenian State on June 25, 1920. (Based on the Treaty of Batoum of June 4, 1918).
- - On June 25, 1920, Damat Ferit Pasha, in a delegation in Paris, presented this alternative peace proposal from the Ottoman Empire. But this alternative was not accepted by the Allied Powers.
- The Council of Sovereignty meeting on July 22, 1920, under the presidency of Sultan Vahidettin considered "that he preferred to have a weak existence than to have a heavy loss" and decided to adopt the Treaty. After Tevfik Pasha had not signed this Treaty which divided Turkish territory and which did not at all suit national honor and feelings, Reşat Halis Bey, (bey; title given to notable people), and Rıza Tevfik (Bölükbaşı) Bey, charged by Damat Ferit signed the Treaty on August 10, 1920.
- The State of Armenia, the main Allied Powers, the Associated Powers and Turkey signed the International Treaty of Sèvres on August 10, 1920.
- On November 22, 1920, President Woodrow Wilson signed the Arbitral Award defining the borders between the State of Armenia on the territory of Western Armenia and Turkey.
- On December 17, 2004, at the initiative of Arménag Aprahamian, the National Council of Armenians of Western Armenia declared its existence in Shushi in liberated Artsakh.
- On January 20, 2007, in Stepanakert in Artsakh, the delegates of the Assembly of Armenians of Western Armenia adopted an official declaration on the rights of the Armenians of Western Armenia, an indigenous nation.
- On September 17, 2007, by 144 states, the UN adopted the Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, which recognizes their right to self-determination.
- On February 4, 2011, the National Council under the presidency of Arménag Aprahamian constituted a government of Western Armenia.
- On January 24, 2013, the National Council and the government of Western Armenia commonly declared the project of constituting a Parliament of Western Armenia through democratic elections. On December 16, 2013, 64 deputies were officially elected by the Armenians of Western Armenia registered on the electoral list.
- On December 16, 2013, the 1st President of the Republic of Western Armenia, Arménag Aprahamian, was officially elected by the deputies of the Parliament. - On February 23, 2014, a Presidential decree declared that the Republic of Western Armenia is the continuing State of the State of Armenia recognized in 1920.
- - On February 16, 2014, a Presidential Decree formalized the headquarters of the National Council and the Government in Karin (Erzeroum) in Western Armenia.
- - On May 9, 2016, on behalf of Western Armenia, by decree, the President of the Republic of Western Armenia adopts the National Constitution of the Republic of Armenia which is signed and approved by all citizens of Western Armenia.

-
- - On June 24, 2016, on behalf of Western Armenia, President Arménag Aprahamian ratified the International Treaty of Sèvres.

Thus, the Treaty of Sèvres officially and indisputably enshrined the rights of Armenians on certain territories apprehended by the Turks.

And, these territories of Western Armenia having been emptied of their populations by deportations and massacres, it was certainly necessary, both historically and legally, that these rights were proclaimed. The first contemporary genocide was thus sanctioned by the reparation granted to the Armenian people who were its victims.

It was admitted that violence and crime did not confer a right on the people who perpetrated it. It is highly regrettable that the signatories of the Treaty of Sèvres then, out of weariness or illusory interest, forgot the Armenians. But the Treaty of Lausanne could not eliminate the rights of the latter.

Moreover, this Treaty is unenforceable, in accordance with International Law, against the Armenian people who were not party to it although they were signatories to the Treaty of Sèvres. Public international law decides that when a collective treaty is abrogated and replaced by another, the latter will not be enforceable against the signatory State of the first which has not been a party to the second. For this State, the first treaty continues to have effect.

Consequently, Armenia, signatory to the Treaty of Sèvres, but excluded from the Treaty of Lausanne, can legitimately request the application of the provisions of the Treaty of Sèvres. Moreover, this is the typical case of the leonine treaty obtained by military or diplomatic force or coercion and the validity of which is generally contested.

No doubt the International Law Commission created by the UN on November 21, 1947, and which examines leonine treaties, will be led to examine the validity of the Treaty of Lausanne with regard to public international law. A treaty that flouts law and equity is always ephemeral. It is a source of imbalance and not of peace. The Armenian people of Western Armenia, even though genocided, are tenacious, they demand that justice finally be done to them. His rights are imprescriptible, as are crimes against humanity under international law. For its part, the French Parliament recalled this through a law; "crimes against humanity, as defined by the United Nations Resolution of February 13, 1946 taking note of the definition of crimes against humanity as it appears in the Charter of the International Tribunal of August 8, 1945, are imprescriptible by nature."

Even if the Treaty of Sèvres was not ratified by all parties, such as France for example, it was applied by the same parties who did not ratify it, for example the question of Protection Mandates for civilian populations from France in Cilicia, Great Britain, and Italy who were not respected.

To better understand the ratification system of the signatory parties to the Treaty of Sèvres, it is important to study the national Constitution of each of the signatory states, including the Ottoman Empire (Turkey). For example, following the Sovereignty Council of Sultan Mehmed VI dated July 22, 1920, the Sultan ordered the signing of the Treaty of Sèvres, which is equivalent to ratification on the basis of the Ottoman Constitution.

The figures revealed on Reparations in this study do not take into account the entire genocidal period, as well as the characteristics presented at the Peace Conference by Boghos Nubar in February 1919 in Paris.

The Armenians must demand, among other things, from the signatory states, the ratification of the Treaty of Sèvres.

Claiming the non-enforcement of the Treaty of Sèvres or its replacement is part of Turkish anti-Armenian and obviously anti-Western Armenia policy.

Never has a Peace Treaty commonly called the Treaty of Sèvres been the subject of such an aggressive policy to try to replace it, in the face of the populations concerned.

In order to attempt to replace the Treaty of Sèvres without being able to revise it, certain States and political forces organized the Treaty of Alexandropol (December 2, 1920), the Treaty of Moscow (March 16, 1921), the Treaty of Kars (October 20, 1921).), the Treaty or agreement of Angora (October 20, 1921), the Treaty of Lausanne (July 24, 1923), the agreement with the Kurdish organization Hoyboun (1927), the Political Resolution on the Armenian Question of the European Parliament (18 June 1987), the situation in Soviet Armenia (1988/1989), the first war in Artsakh, the destruction of the Jugha cemetery (December 14, 2005) in Nakhichevan, the second war in Artsakh, having as consequences, the next (future) agreements between Azerbaijan, Turkey and the Republic of (Eastern) Armenia.

All this was not enough (these agreements are not legally legitimate), and will not be enough to replace the Treaty of Sèvres and to curb the demands of Western Armenia and the enforcement of President Woodrow Wilson's arbitral award. .

On August 23, 1990, within its administrative limits, the Soviet Republic of Armenia declared itself independent from the Soviet Union which occupied the territory of the Republic of Armenia since December 2, 1920, already recognized at that time as Independent state. Through its declaration of independence and article 11, it recognizes that a genocide of Armenians took place in Western Armenia.

The separation of the Soviet Republic of Armenia from the Republic of Armenia in 1920 was recorded by the parliament of the newly declared republic on September 21, 1991.

The new Republic of Armenia, declaring itself neither as a successor state nor a continuation state of the Republic of Armenia of 1920, has renounced all claims towards Turkey.

Therefore, a distinct assignment of tasks and separation of roles between the Western and Eastern components of the Armenian nation, and the coordination of their efforts could contribute to an optimal solution of their national problems.

This is why not only has Western Armenia not renounced its rights, but also it has not renounced its duties towards its population and towards the States which have recognized it as sovereign, free and independent. .

- On August 9, 2016, on behalf of Western Armenia, the President ratified the United Nations Convention on the Law of the Sea.

- On October 1, 2016, on behalf of Western Armenia, the President ratified the Convention concerning the Rights and Duties of States.

- On January 20, 2017, on behalf of Western Armenia, the President ratified the United Nations Charter.

- On December 17, 2018, 77 deputies were officially elected by the Armenians of Western Armenia registered on the electoral list.

- On January 18, 2019, the President of the Republic of Western Armenia, Arménag Aprahamian, was officially re-elected by the deputies of Parliament for a second term.

- On January 19, 2020, the new government presented its government project to the deputies of the National Assembly of Western Armenia.

- On August 10, 2020, the Armenians of Western Armenia, their president, their government, and their parliament officially commemorate the Centenary of the signing of the international peace treaty signed in Sèvres.

- On September 27, 2020, the second war in Artsakh began, triggered by Azerbaijan supported by an international coalition of states and jihadist terrorists from Syria.

- On November 8, 2020, the Azeri armed forces announced the occupation of Shushi.

- On March 1, 2021, the Parliament of Artsakh declared the territories under the control of Azerbaijan following the 44-day war as occupied territories.

<http://www.nankr.am/hy/4027>

- On March 1, 2021, the Parliament of Western Armenia adopts the Law on Artsakh recognizing the right to self-determination of Artsakh Armenians and their autonomy on the basis of the territorial recognition of the San Remo Conference and the Treaty of Sèvres as an integral part of the Republic of Armenia of 1920.

INTERVENTION BY LYDIA MARGOSSIAN, MINISTER OF FOREIGN AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF WESTERN ARMENIA

Inaugural welcome address

Exhibition on the Heritage of Western Armenia – 4
December 2023.

Lydia MARGOSSIAN

MFA Republic of Western Armenia

Hello,

The Government of Western Armenia is delighted to welcome you to the Western Armenian Heritage Exhibition.

I would first like to thank the Montevideo Departmental Council for their kind collaboration and the initiative of Mr Pablo TAILANIAN, Honorary Consul of the Republic of Western Armenia in Montevideo, who initiated this project.

Through this exhibition, you will be immersed in the world of an indigenous nation whose existence goes back more than 10,000 years, a nation that was at the origin of one of the oldest states in the world and whose territory is at the base of the genealogical tree of the nations and countries of the world.

The territory of the Armenian nation, situated between the three seas of the Black Sea, the Mediterranean Sea and the Caspian Sea, conceals jewels that are awe-inspiring for those who have the good fortune to discover them.

One of the many sacred natural sites in Western Armenia is the symbol of the Armenian nation, Mount Ararat, which, like Mount Fuji for the Japanese, is a sacred mountain. It is the biblical mountain on which Noah's ark landed, and is considered to be the place of creation, forming a sort of link between heaven and earth.

Armenia is the land of the rising and setting sun, the home of the sun that plunges into Lake Van every night to return to its bedchamber and from where it rises every

morning spreading its apricot glow typical of the picturesque landscape of Lake Van, another sacred natural site in Western Armenia

As ancient Mesopotamian cuneiform sources attest, the Hays sacred sites of Western Armenia bear witness to the civilisational wealth of the Armenian nation. Two examples are illustrated here, namely Mount Nemrut, pantheon of the Armenian gods, and the archaeological site of Portasar, which dates back more than 11,000 years and is one of the largest and oldest sites in the world.

Going back in time, with the arrival of Christianity in Western Armenia, the territory of Western Armenia was dotted with churches and monasteries with their typical architecture, whether it be rupestrian, such as the monastic complex at Gerhard, carved into the rock, or classical Armenian, immediately recognisable, such as the Church of the Holy Cross at Aghtamar.

In many cases, Armenian monastic complexes ceased to exist following the massacres of Armenians by Abdul Hamid II in 1894.

Alongside the genocidal programmes perpetrated against the indigenous Armenian population, the genocide of the Armenians and the occupation of the territory resulted in the illicit appropriation of Armenian heritage.

Western Armenia has Islamic sites, as demonstrated by the church in the town of Aynteb, which has been converted into a mosque, and the Daroynk monastic complex, which has also been transformed into a mosque.

Finally, this exhibition on the heritage of Western Armenia cannot overlook the majesty of the fortresses whose remains bear witness to the royal ambitions of the time.

Firstly, the fortress of Tigranakert, which in the first millennium BC was one of the 12 capitals of Armenia, and Ani, the last of the capitals founded in Greater Armenia in ancient times.

The programme is extensive, and we're delighted to be able to share with you a glimpse of the values of our civilisation.

Thank you very much!

Lydia MARGOSSIAN

MFA Republic of Western Armenia

OFFICIAL MEETING OF THE "THE HERITAGE OF WESTERN ARMENIA" EXHIBITION

The Consulate of Western Armenia in Uruguay informs that from December 4 to December 15, "Gral. "THE HERITAGE OF WESTERN ARMENIA" exhibition. Dr.

Oscar Lopez Goldarasena will give a speech on the opening day on December 4.

EL PATRIMONIO DE ARMENIA OCCIDENTAL

Inauguración: Lunes 4 de diciembre a las 16:00.

Orador: Dr. Oscar López Goldaracena.

Sala de exposiciones "Gral. Liber Seregni"
(25 de Mayo 609 esquina J. C. Gómez, Montevideo)
Del lunes 4 al viernes 15 de diciembre del 2023.

M.R.R.E.E. de Armenia Occidental
Consulado en Uruguay

ON THE QUESTION OF THE ARMENIANS OF WESTERN ARMENIA

1917 in mid-December, when the military front was rapidly disintegrating, the Armenian Corps was formed in Tiflis under the leadership of General Nazarbekyan. The headquarters of the corps was initially located in the building of the Armenian Charity Society in Abbasabadian Square in Tiflis, and after some time it was moved to the building of the 3rd female gymnasium on Beibytyun Street. Armenian regiments. 1st – in Kanaker, 2nd – in Khnus, 3rd – in Dilijan, 4th – in Etchmiadzin, 5th – in Van, one regiment each is formed in Sarighamish and Alexandrapol. Colonels Gharakeshishyan, Hovsepyan, Pavel Pirumyan, Melik-Muradyan, Bey Mamikonyan, Arghutyan, Ghorghanyan and others are appointed commanders of the units. Dro is appointed commissar of the corps. General Nazarbekyan writes in his memoirs that the leadership of the corps meets the representatives of the allied states.

“It was necessary to make mutual visits with the representatives of the allied powers: the English general Shore, the French colonel Chardini and the American consul Smith. I got acquainted with Colonel Shardini back in 1915. at the beginning. He came to me when I was on the western shore of Lake Vana, in the village of Karmuj. All those representatives of the lordships were very interested in the formation process of the corps and especially the Armenian corps.

The French were most interested. Colonel Shardini even sent an officer of the Armenian corps to a French artillery colonel.”

The French were most interested. Colonel Shardini even sent an officer of the Armenian corps to a French artillery colonel.” Soon Andranik arrived in Tiflis and met with Nazarbekyan. The latter offers Andranik to join the corps, which Andranik refuses. “He proudly rejected my offer and even that, apparently, surprised and offended him. It turned out that he was offered to form an Armenian squad from the Armenians of Western Armenia. “I couldn’t understand whether he obeys me or not,” writes Nazarbekyan.

1917 on December 18, another unit was formed from the Armenians of the Turkestan Army Corps, which, being distributed in six companies, reached Yerznka on December 22, where the situation was extremely difficult. after the departure of the military units, the Trebizond-Yerznka road did not work, the troops left the front line en masse. Already on December 26, the largest part of the Turkestan companies left the Yerznka front. one Armenian company remains: 4 officers and about 200 soldiers.

“After the departure of General Lyakhov, Colonel Morel is appointed the head of the Yerznka detachment. At the end of December, about 1,400 soldiers, 500 Turkish-Armenian volunteers, 2 field and 2 mountain guns remained in Yerznka. The commander of the Turkestan companies was Captain Hasanpashayan, and the commander of the volunteers was Sebastatsi Murad,” writes Nazarbekyan.

It was obvious that the truce signed in Yerznka was a way to gain time for the Turks.

The Turkish army was disintegrated from the long war, the supply functioned with great disruptions, the soldiers often went hungry. However, the retreat of the Russian army from the armistice created great opportunities for the Turks. They were very well aware of what was happening on the opposite side of the front and were trying to restore their strength for the next possible attack.

Various Transcaucasian Armenian organizations appeal to the population in order to recruit the Armenian military units. 1917 On December 15, the Armenian Military Union announced that in 1900-1905 born and serving soldiers will not be demobilized. At the same time, he called on the population to actively fight against deserters and to recruit the newly formed Armenian military units.

On December 17, a meeting took place in the hall of the Tiflis Art Society with Arshak Jamalyan, who had just returned from Erznka and reported new information about the situation on the front. Describing the alarming situation, Jamalyan said that the Armenian people are on the brink: they must either be saved once and for all or destroyed forever. “And it will not be destroyed if it reveals all its capacities: intellectual, scientific, monetary, etc., from the worker to the capitalist, from the peasant to the intellectual.”

Development, December 15, 1917, No. 262

“Comrade warriors, you, as Armenians, as children of the Caucasus, must understand that if the front does not remain impassable until the end of the peace negotiations, the enemy will use all means to penetrate in our borders and turn the beautiful Caucasus into hell, as happened with Turkish Armenia, which you witnessed.

Know that we must not retreat a single step from the population line of the front, which was reached with the red blood of hundreds of thousands of victims, where the remnants of our suffering people drag out their existence and where we must recreate freedom and justice.

Finally, only there, firmly positioned in forward positions, can we be safe about the condition of our families, because the further away the enemy is, the more difficult it will be for him to rush into the Caucasus and deliver him to his sword and his fire. “.

“In the end, many intelligent people among those present made themselves available to the National Council. One lady – Hripsime Margaryan – tore off a large gold coin from her forehead and gave it as a gift, an intelligent woman removed the bracelet from his arm and put it on the president’s table. Public figure Hovhannes Malkhasyan announced that from that day he would place himself at the disposal of the National Council. A 63-year-old man was enrolled voluntarily, stating that although he cannot carry a gun, he can be a “van driver”.

A fundraiser was launched in Tiflis for the formation of Armenian units, in which ordinary people actively participated. Where possible, they sent drams for the training of various Armenian military units, reports of which were published in newspapers.

Armenian women also appealed to defend the homeland, enlist and support the men on the front lines. In one of these appeals, it was mentioned that the women left behind have a lot to do:

they must join the Sisters of Charity groups, help the families of those on the war front, boost morale and give support. hope for the weakest.

Thus the Armenian National Council of Tiflis did not support the defense of so-called Turkish Western Armenia, although it was recognized as independent by Russia on December 29, 1917. In the same way that the Republic of Eastern Armenia did not support the 'Artsakh after the 2020 war. (WA)

The Bolshevik leaders attached great importance to the Muslim peoples of the East on the path to achieving the world revolution, first of all to the Turks.

By 1917, the last Turkish army was fighting against Britain in Mesopotamia, and despite the successes of the British, for the Bolsheviks the Turks were vanguards fighting against world imperialism. The Turkish authorities perfectly understood the benefit they could derive from the friendly attitude of the Bolsheviks and were happy to cooperate with them. The Bolsheviks openly showed their positive attitude towards the Turkish authorities even before the revolution. In the summer of 1917, when the autonomy until independence of Western Armenia was established by decision of the Provisional Government of Russia and tens of thousands of Armenian immigrants returned to their homes Originally, Lenin had a very negative assessment of the actions of Kerensky's government.

"We are obliged to immediately satisfy the Ukrainians and Finns, to grant them and all foreign tribes of Russia complete freedom, up to the right to secede. We must do the same for the whole of Armenia, we are obliged to withdraw troops from Armenia and the occupied Turkish lands," Lenin wrote and clarified. – "If the Councils gain power tomorrow, we will say:

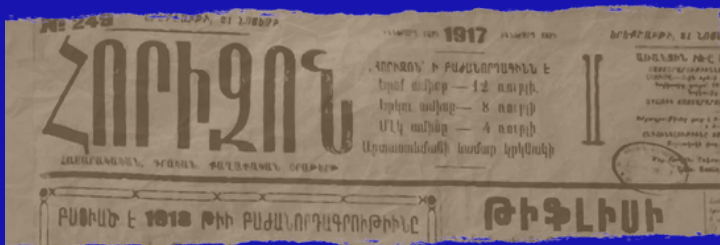

withdraw the troops from Armenia, otherwise it will be a deception." At that time, both Armenian social and political forces and even the Russian government elite understood perfectly well that the withdrawal of the Russian army from Western Armenia would mean a new genocide or deportation of the Armenian people.

Simon Vratsyan noted that the Bolsheviks, especially Lenin, attached great importance to the participation of Eastern peoples in the struggle of the world revolution, moreover, Muslims should have played a decisive role in this struggle.

In December 1917, turning to the Tatars of the Near Volga, Crimea, Transcaucasia, Kyrgyz and Sarts of Siberia and Turkestan (this is what they called the Uzbeks and Tajiks of the plains before 1917), the Chechens and the mountaineers of the Caucasus, the Bolsheviks made them believe that they would henceforth be able to freely practice their religion and organize a national life.

Shortly after seizing power, the Bolsheviks published the secret agreements of Tsarist Russia, among them the Sykes-Picot Agreement, by which the Entente States would divide the Ottoman Empire after the war. Lenin promised the Turks that the Bolshevik government would renounce all demands of the previous government.

“We report that the secret contracts of the deposed tsar to seize K. Polis, certified by deposed Kerensky, are currently being torn up and destroyed. The Russian Republic and the Council of People’s Commissars oppose the usurpation of the lands of ‘others. K. Polis must remain in the hands of the Muslims.

We report that the agreement to divide Persia has been torn up and destroyed. As soon as hostilities end, troops will be withdrawn from Persia and the Persians will be guaranteed the right to freely manage their situation.

We inform you that the agreement to divide Turkey and “remove” Armenia from it has been destroyed and torn apart. As soon as hostilities end, Armenians will be guaranteed the right to freely exercise their political freedom.

So overthrow these usurpers and slavers of your countries.

Friends, brothers, on our banners we carry the liberation of the oppressed peoples of the world.

Muslims of Russia, Muslims of the Orient, we await your sympathy and support on this path to the rebirth of the world.

People’s Commissar for National Affairs:
Djoughashvili (Stalin)

Chairman of the Council of People’s Commissars: V.
Ulyanov (Lenin)

On December 29, 1917, the Council of People’s Commissars of the RSFSR adopted the famous decree “On Turkish (Western) Armenia”, for its development in 1917, in November, by order of Lenin, a special commission was created, whose members were Stalin, Varlam Avanesov (Suren Martirosyan), Vahan Teryan, Lukashin (Sargis Srapionyan), SR Prosh Proshyan (son of the writer Perch Proshyan), Menshevik Pavel Axelrod and Stepan Zoryan (Rostom).

The commission is able to prepare a report and a project on Turkish (Western) Armenia in a short time and present it to the council. In the report, whose main author was Vahan Teryan, it was stated that the Armenian people of Western Armenia were the largest national group at the start of the war and that the Young Turk government took advantage of the First World War to exterminate the Armenian people, “in order to put an end to the Armenian question”.

The members of the commission wanted the Council of People’s Commissars to issue a decree and protect the right to national self-determination of the Armenians of Western Armenia, as well as create guarantees for the self-determination of the Armenian population of Western Armenia. The stay of Russian troops in Western Armenia was one of the important elements of these guarantees.

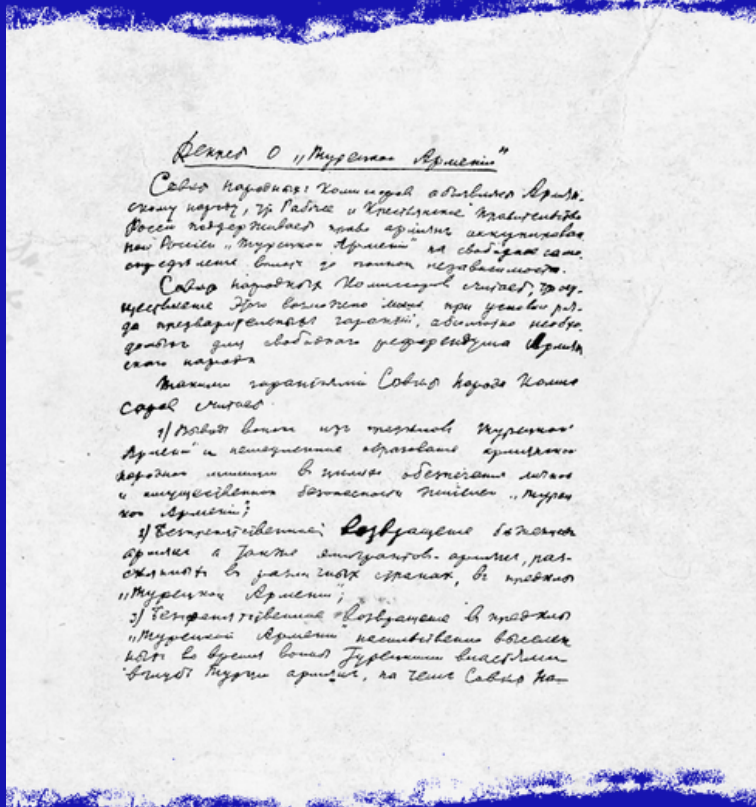
The stay of Russian troops in Western Armenia was one of the important elements of these guarantees. Based on this report, the commission also draws up a draft decree “On Western Armenia”, where it is said:

“The Council of People’s Commissars announces to the Armenian people that the Russian workers’ and peasants’ government will protect by all possible means the right of Armenians to full national self-determination, until the creation of an independent Armenian state on the territory of the Western Armenia, and at the same time will show all kinds of support.

The draft also suggested that “the necessary number of troops should be left on the borders of Armenia until the Armenian population of Western Armenia can vote to decide the internal order of independent Armenia.”

However, during subsequent discussions, the

decree "On Turkish (Western) Armenia" was approved, and on December 31, it was issued. The most important point for Armenians is that Russian troops leave Western Armenia. At the same time, the decree assigns an important function to Stepan Shahumian, temporary extraordinary commissioner for Caucasian affairs, responsible for "providing all kinds of assistance to the population of "Western Armenia".

Like many Dashnaksutyun figures, Teryan was against the withdrawal of Russian troops from Turkish Armenia.

Teryan turns to Lenin with this question and receives a satisfactory answer. "He behaved very well and it turned out that when he says to withdraw the troops from Armenia, he means when the Armenians demand it, so that they do not come under pressure from Russia and that they are not obliged to accept a Russian orientation. And for the security of the Armenians, if they wish it, he is not at all opposed to maintaining the necessary military units."

This was Lenin's sly diplomatic response to Teryan, and then Stalin said without hesitation to Teryan's face:

"We will immediately order the troops to leave..." However, when Teryan gave Lenin's writing to Stalin and he read it, according to the poet's testimony, Stalin already spoke differently. Naturally, Stalin did not like this forced concession from Teryan.

However, this did not bother Teryan, because he himself had a negative opinion of Stalin. He remembered very well the disdainful attitude of Shahumyan, whom he greatly respected, towards Iosif.

The latter did not hide his attitude at all and openly declared that it was Stalin who betrayed his arrest in 1905, because only he knew his hiding place. Until the end, Stalin or "Koban" remained a Tsarist "secretary-spy" for Shahumyan.

The Council of People's Commissars declared that the Russian workers' and peasants' government supports "the right to free self-determination of the Armenians of Russian-occupied 'Turkish Armenia', up to full independence", and the realization of the right to self-determination, was possible with a certain number of guarantees. They were:

1. The withdrawal of troops from "Turkish Armenia" and the immediate organization of the Armenian People's Militia in order to ensure the personal and material security of the inhabitants of "Turkish Armenia".
2. The unhindered return of Armenian emigrants dispersed in different countries, as well as exiled Armenians, to the borders of "Turkish Armenia".

3. The unrestricted return of Armenians forcibly deported to the depths of Turkey by the Turkish authorities during the war, to the borders of "Turkish Armenia", which the Soviet of People's Commissars must insist on during the upcoming negotiations of peace with the Turkish authorities.

4. The organization of the Provisional People's Government of "Turkish Armenia" in the form of the Soviet of Armenian People's Deputies elected on a democratic basis.

Chairman of the Soviet of People's Commissars V. Ulyanov (Lenin)

People's Commissar for Nationalities Affairs: I. Djoughashvili (Stalin)"

Simon Vratsyan writes that Teryan and Shahumyan were well aware of the situation in Turkish Armenia and understood that "the only condition for the security and self-determination of Armenia was the presence of the Russian army at that time, until the end of war and a normal state", was established." However, for the Bolshevik government, the world revolution and friendly relations with Muslim peoples were more important: "Keeping the Russian army in Turkish Armenia would have meant completing an unpleasant task for the Turks, while, as we will see later,

Turkey and "The Islamic world was of great importance to the Bolsheviks, and the Bolsheviks were already negotiating. They were with the Turks," Vratsyan wrote.

The decree "On Turkish Armenia" does not change anything in the life of the Armenian people: the decree The Brest-Litovsk negotiations failed and the Turks went on the offensive, occupying the Armenian villages of Armenia one after the other Western. The Bolsheviks, and later also Soviet historiography, accuse the Germans of the non-implementation of the decree "On Turkish Armenia", noting that because of them it was not possible to achieve the peace and the war continued.

In fact, we clearly understood that Simon Vratsyan was looking for pretexts so that the National Council of Tiflis would not send any Armenian troops to defend General Antranik on the Western Armenian front. We have experienced equivalence in Artsakh since 2020 except that Western Armenia was officially recognized as a state.

Article sources:

Development, December 15, 1917, no. 262

Horizon, December 19, 1917, n° 266

The source for the material was the forty-sixth issue of Badak in 1917.

Children of Western Armenia

TIGRAN SHAHBARYAN

A smile shines among the tombstones of Erablur. It's Tigran. Tigran is from Artsakh, he was born in Artsakh, his parents moved to Yerevan when he was one year old. A young and promising future doctor, whose 20th anniversary took place in Yerablur.

The mother, Armine Harutyunyan, relives almost every day the terrible days that have passed since October 10, when her son stopped calling, and on December 4, his remains along with those of 75 comrades and commanders were found in Hadrut, lying on the ground where they died, trapped by the enemy.

Tigran served in Martuni in Artsakh, he was a soldier for 1.3 years, junior sergeant, he was also a company doctor. Medical knowledge was useful to many during his service, especially on the battlefield, but the battle of October 11 was uneven.

On October 10, Tigran called his parents in a very good mood: it was his last call to his loved ones. No precise information on the disappearance of the company was given by the high command either. They only said that they had gone to Hadrut to help the frontline soldiers, and then communication was cut off.

Later, they find out what happened. The company of 76 people was surrounded by around 500 enemy special forces on the road to Hadrut. The boys decided not to surrender, fought face to face in an unequal battle and died with honor.

No one escaped the horrible massacre. After learning the circumstances of the boys' deaths, it was doubly cruel for the relatives that their bodies were in Hadrut, which was under enemy control. Weeks and months passed, but the parents were unable to remove their sons' remains from any structure. Out of 76 people, the bodies of only three were recognizable, including that of Tigran.

DEACON NAREK PETROSYAN

Dedicated, extremely hardworking, infinitely kind, infinitely caring, principled, living with the pain and sorrow of a soldier, courageous, victorious over death, the ancient Ghevond of today... These descriptions resonate with a lot of love from the mouths of people who knew Deacon Narek Petrosyan, who was martyred during the 44-day war, naturally! , frankly, because everyone's favorite spiritual minister was indeed a zealous bearer of all these qualities.

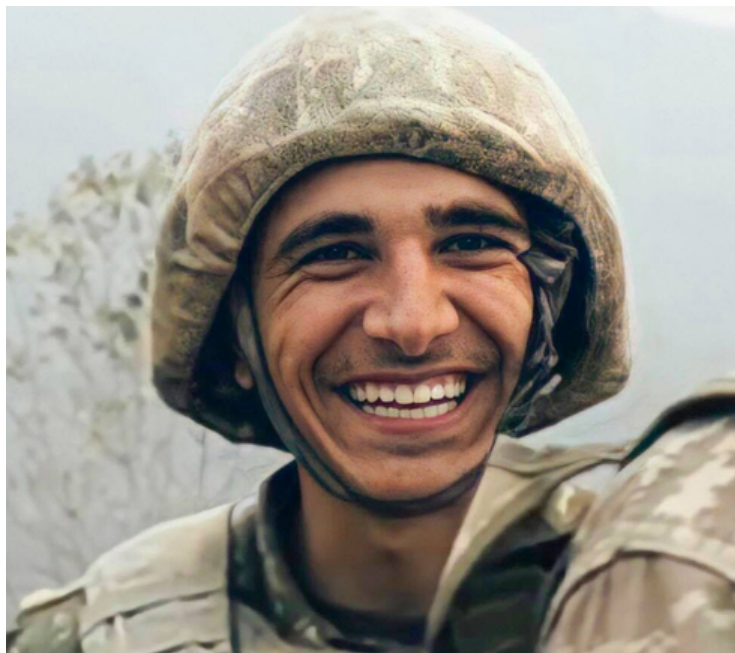
Deacon Narek was born in Stepanakert in 1988, he sacrificed his life for his native land, Artsakh and the people of Artsakh, on October 29, he rushed to the front line, one of the defensive positions of Martuni , to provide aid to the soldiers, when an anti-aircraft missile targeted his car. He was four years old when the Artsakh Liberation War began. He lost his freedom fighter father. He did his primary education in Chouchi and attended high school in Etchmiatsin.

2004-2010 studied at the Georgian Theological Seminary in Echmiadzin, from which he graduated with honors. Initially, he worked at the Holy See Christian Education Center in Etchmiadzin. Then he was commissioned as a member of the RA Armed Forces Regiment, leaving to serve in his native Artsakh.

He took his first steps in spiritual activity in the Church of Saint-Hovhannes-the-Baptist (Green Hour) in Shushi. Here too his dedicated type was recognized and appreciated by Bishop Abrahamyan of Ter Vrtanes. He then offered the young deacon the position of spiritual leader of the RA Armed Forces, his assistant. Deacon Narek Petrosyan also participated in the four-day April event.

At that time, he encouraged soldiers in the combat bases of Martakert and Talish. Narek was a kind of soldier, a warrior. He wore a military uniform during the war.

The holy guardian cross of Ashot Yerkat was on his chest, he blessed the warriors with a hand cross. He liked to repeat. "A courageous shepherd lays down his life for his sheep."

ARAM TOROSYAN

When the 44-day war in Artsakh began, Aram Torosyan had been a soldier for two months. Aram and newly recruited boys like him made history in the full-scale war started by Baku against Artsakh. Aram's love for Artsakh was noticed when he played football and often visited Artsakh during tournaments. The future doctor fought to the end and believed that Chouchi would not fall.

On September 27, the ill-fated war began. From the first day of the war he participated in hot battles, no one took into account that he was a recruit, he participated in the battles of Hadrut, Varanda, Jrakan, Karintak and Shushi.

The siege remained at Karintak for 23 days. The father knew that Aram was under siege, he called his father and told him that we were under siege for 23 days. The father gave advice through which they were able to break out of the blockade. Then he participated in the battles of Chouchi.

In a conversation with Oragir.News, Taguhi Aristakesyan, the mother of conscript Aram Torosyan, who died during the 44-day war in Artsakh, said that during the war he called every day, there was not a day when he didn't call. ... "I was crying, she said, Dear Aram, be careful, he would say: dear mother, don't cry, and he would laugh. Even in the most difficult situations, he always had a smile on his lips.

If you have watched WarGonzo's video about Shushi's 44-day war, you can't help but notice Aram's smile. Russian channels called the video the "Smiling Soldier."

Cannons were firing, bombs were falling with a howl and the Armenian soldier smiled widely. His smile in front of the Turkish "bayraktars", specially trained mercenaries and a group of Azeri soldiers said: we are not afraid of death, we will fight for Shushi until the end. last drop of blood and we will win.

Aram Torosyan was wounded twice on the 43rd day of the war, once in the morning and once in the evening. "He talked to us until 11:30 p.m., he always encouraged us, until the end he said we would win, he said:

'Dear mother, we will not give our land to the enemy.' says: you know how many friends I lost, I can't leave and go out.

Aram left his smile in Chouchi, the smile of my son is in captivity, the last breath of my son, the last hours of his life.

My son fought and gave his life for Chouchi, but Chouchi is no longer ours.

HAKOB YEGHIAZARYAN

Hakob Yeghiazaryan was born on August 4, 2000 in Yerevan and studied at the law department of the Slavic University.

He left for compulsory military service in 2019. He served in the Tsor military unit of the Armenian Army, he was a gunner, platoon commander and operator. He was a reserved, intelligent and hardworking young man, thanks to whom he obtained the rank of junior sergeant. Hakob was a very intelligent and dedicated soldier, he did not like to be late, he always completed the tasks assigned to him clearly and on time, so that no one could reprimand him for failure. He was a very stubborn and indomitable person, he always strived for more, he was not satisfied with what he had, he tried to be the first in everything. He loved reading books.

From the first day of the war, he participated in the battles of Hadrut, Varanda, Akna, Karintak and Shushi. The commander gave the order to retreat, said that Hakob could go back and be saved, Hakob said to the commander: "If I leave now, how will I look at you and my friends in the eyes ?

I won't leave my friends alone. "

After the order to retreat from Karintak, somehow getting out of the encirclement, 8 boys remained from the platoon, they were supposed to retreat towards Stepanakert, but they remained wounded near Shushi, the boys fought until the end, never leaving each other's side, he was killed on the evening of November 7, without obtaining the help he requested from the soldiers.

According to one of the commanders of the troops, Hakob was a very good soldier, he destroyed a large amount of enemy military equipment, and in peacetime he was an exemplary soldier. Unfortunately, all this was said after Hakob's death.

VARDAN AMALYAN

He was born in the image of the soul of his ancestor Mcho Ergr. He was the first child of singer, songwriter Davit Amalyan and singer Armine Amalyan. He inherited the name of his uncle and hero who liberated Shushi, Vardan Stepanyan (Enemy). He is now part of the Immortal Regiment in Erablur, right next to Dushman Vardan.

Vardan's lobby was football and he played quite well. As a teenager, he also practiced swimming, karate, then wrestling – sport was his element. But with all this, from the age of ten Vardan was writing... He was published in children's magazines and even a book was published.

In 2013, Vardan Amalyan's "Mtatsriv" was published in the magazine "Andin", he was only 12 years old. Then, in 2014, in the same "Andi" – "Untitled". In the same year, the children's magazine "Aghbyur" published a new work entitled "The rose that grew in concrete." And in 2016, on the occasion of its 15th anniversary, the complete book was already printed with all the works available at the time. Vardan only created for 3 years and stopped writing at the age of 15... The stories he wrote are mysterious and powerful, unique stories.

What could push a young man to express philosophical thoughts beyond childhood, to reflect on God's creation, the imperfection of human souls, the spiritual challenges that globalist forces throw at the world, life and death, evil and good?

This original young man, who perhaps should have spoken as a philosopher-theologian, followed the path of his great namesake, became a hero, silently loving the Fatherland.

EPHRAIM HARUTYUNYAN

Yefrem Davit Harutyunyan was the only male child in the family, he has three sisters. He was born on June 4, 2001 in Solak village of Hrazdan. He grew up surrounded by the love and affection of his parents and sisters, but this did not stop the boy from being extremely kind and modest. They always heard praises from the school, the teachers are still proud of their intelligent and truthful student.

Ephraim was a hard worker, he helped his parents along with his studies. He had set himself the goal of returning from the army and renovating the house. In 2019, he graduated from Hrazdan State Vocational College of the RA Ministry of Internal Affairs, was an auto mechanic.

He also participated in driving courses and received a driver's license, which was one of his main dreams.

Ephraim joined the army with a smile. He was sure that the boy is getting tougher in the army. He was a tank mechanic-driver, he was often noted for his conscientious service.

He was transferred to Talish as a good tanker. He served the main service in Srkhavend, Artsakh.

He was optimistic, he loved the army. He always answered the calls saying that everything will be fine.

From the first days of the war, starting in September 2020, he participated in active combat operations. It was in Martakert-Mataghis region. He used to call home once a day and say that he will be fine. The mother was worried, she once heard gunshots during a phone conversation, but Ephraim immediately answered:

"Mom, you've already grown up in my eyes, you don't hear that we're working with chaguch on the tank", later, during a conversation with his father, it only became clear that his mother was not wrong, the enemy was shooting, and Ephraim with his fellow soldiers successfully was pushing back enemy attacks. On the battlefield, Ephraim and his friends were together, when the enemy hit his friend's tank, and his friend was unable to drive it, Ephraim tied his friend's tank to his tank, pulling it out of the battlefield.

It was funny. Once he came back from the battlefield with a half-broken tank. When asked by the commander why he brought the tank, he answered: "Well, it's a house, let it be."

One more time, when Ephraim's tank was burned by the enemy's attack during the battle, he got out of the tank, knocked out the enemy's tankers and came back with the enemy's tank. Ephraim was injured during the 8-hour battle, when they told him to retreat, he said that there are wounded guys there. how can we retreat without them? He said: I am going to bring them, he went and got injured himself.

The doctors did not manage to save Ephraim. A cardiac arrest was registered on October 21. The donation took place in the native village.

A photograph of ancient stone ruins under a starry night sky. The ruins consist of several stone walls and pillars, some of which are partially collapsed. In the foreground, there are two large, rounded stone blocks with carved faces. The ground is covered in rubble and small stones. The sky is dark with many stars visible.

CULTURE

www.westernarmeniatv.com

CULTURAL GENOCIDE

Gagik Gyurjian, executive director of the Armenian office of the International Committee for the Preservation of Monuments and Landmarks, spoke to 168.am about the Azerbaijani cultural vandalism in Artsakh, as well as the necessary steps taken by the Armenian side.

According to him, non-governmental organizations constantly raise this issue on international platforms. Moreover, the vandalism of Baku to build a road on the historical Armenian cemetery of Shushi was once again brought to the attention of the world.

“Our Ministry of Foreign Affairs, together with UNESCO, should solve the issues raised by public organizations.

Now, for example, ICOMOS, which is an advisory body of UNESCO, and whose national committee we are, raises a question regarding the problems related to the historical and cultural heritage of Artsakh.

The call has already been made, ICOMOS has a European branch and has raised this issue in the Council of Europe.

The Council of Europe also called on us to make this an official document. Now we, as a non-governmental organization, are applying, but we are referring to the issue raised by our MFA to UNESCO,” Gagik Gyurjian noted.

According to him, the issue was raised in such a way that a monitoring group was sent to Artsakh in order to get acquainted on the spot, because it is better to see it once than to hear it a hundred times.

Gagik Gyurjian answered the question, “Are international structures generally interested in the fate of Artsakh’s historical and cultural monuments, and how do they respond to these problems?”

For example, the general assembly of ICOMOS held in Sydney 1.5 months ago, where the Armenian side raised the issue of making pilgrimages to the historical and cultural places of Artsakh, and Dadivank and Amaras were specifically mentioned, which were active places of pilgrimage before the Azerbaijani occupation.

Regarding the possible visit of UNESCO representatives to Artsakh, Gagik Gyurjian expressed his fear that if they should enter Artsakh through Baku, the Azerbaijanis will prepare them with their false theses on the spot.

“Azerbaijan considers Gandzasar or other churches to be Udi or Aghvani, they will spread this thesis to the representatives of UNESCO. Everything depends on the composition and level of the visit. If they have to take them and present that they are Udinese, then I am sure they will be convinced, for that serious specialists should visit,” concluded Gagik Gyurjian.

After the aggressive military operations of September 2023 and the total depopulation of Artsakh, Baku continues to destroy Armenian cultural values on the basis of ethnicity.

Proof of all this was the fall of the 50-meter illuminated cross on one of the hills near the village of Dashushen near Stepanakert, which dealt a blow not only to the cultural value, but also to the entire Christian Armenian community.

The video of the fallen cross was first published by the Telegram channel of the Ukrainian publication Strana.ua.

The cross was installed on May 9, 2017, in memory of the soldiers who died for the liberation and defense of Artsakh.

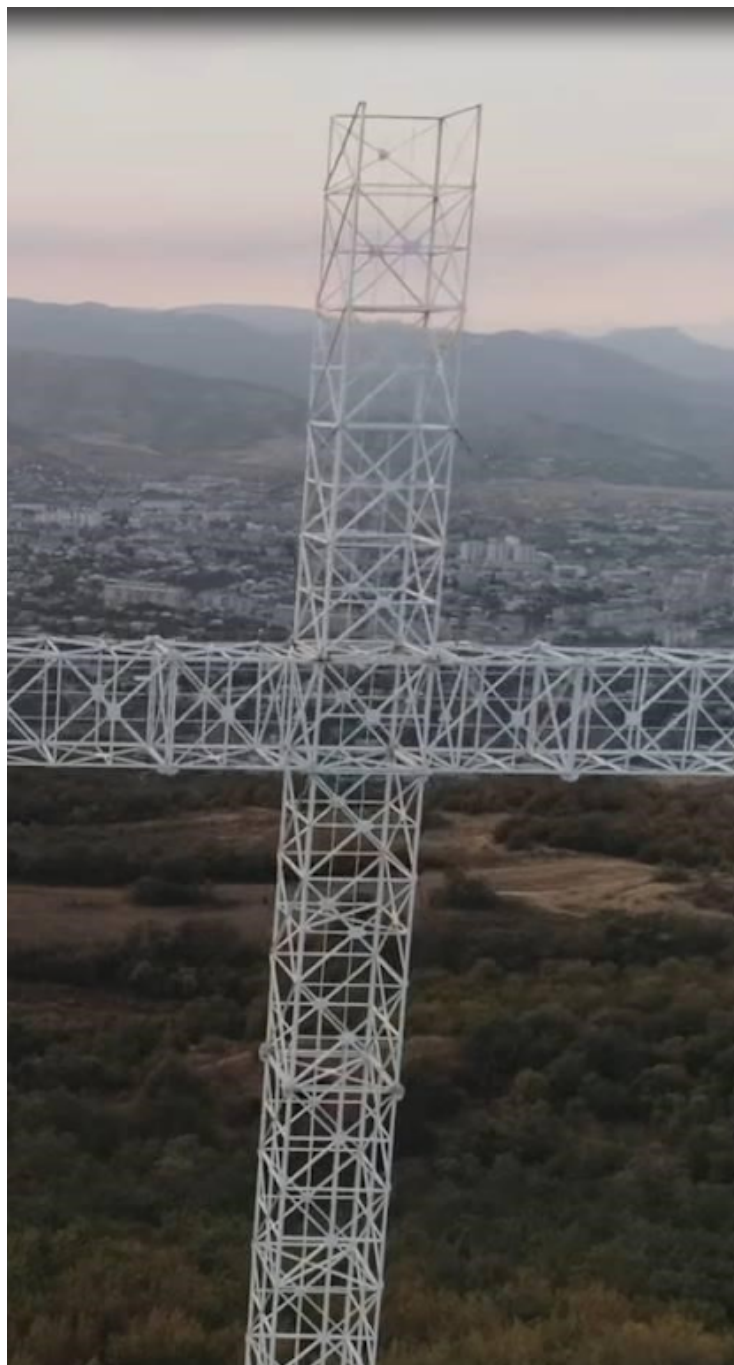
It was the second highest in the European region, it was visible from all sides of Stepanakert, the capital of Artsakh, it was illuminated by special lights that made it visible even at night, thus contributing to cultural diversity worldwide.

According to the Hague Convention of 1954, which also serves as the basis for other international treaties and which, in its first article, defines the following: cultural value "...whatever its origin or owner, movable or immovable heritage of great importance for each people, such as architectural, artistic or historical monuments, whatever their religious or secular nature". According to article 4 of the Hague Convention of

1954 for the protection of cultural property in times of armed conflict, any act of vandalism, theft, robbery,

misappropriation, hostilities and reprisals against cultural heritage is prohibited. According to the first Hague Protocol of 1954, it is prohibited to destroy cultural or spiritual values in the occupied territories.

Such a policy of deliberate destruction of cultural heritage is also condemned by the 2003 UNESCO declaration "On the deliberate destruction of cultural heritage".

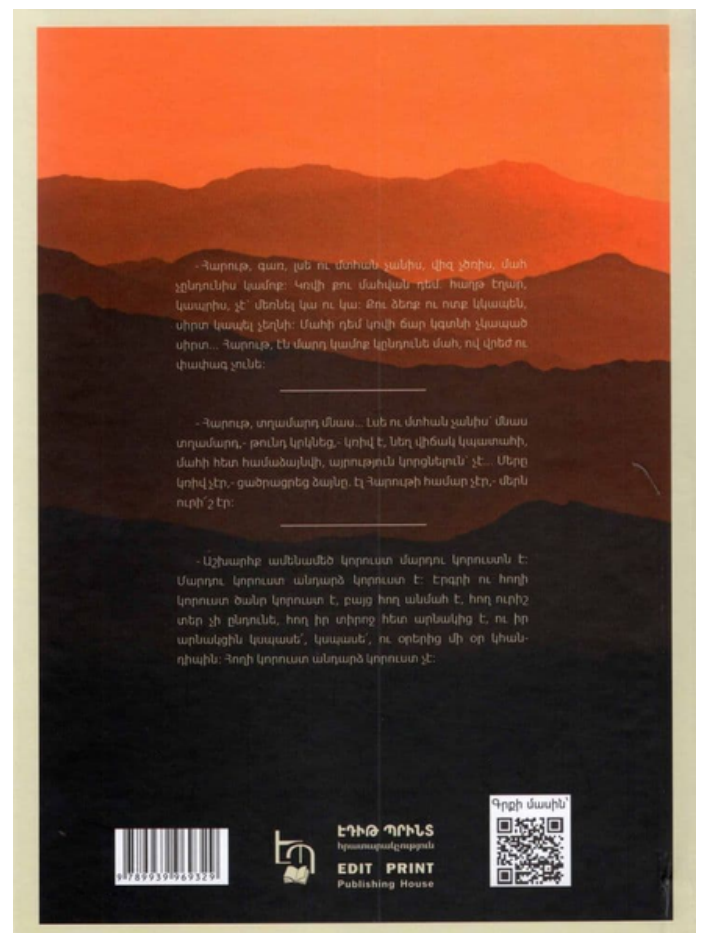
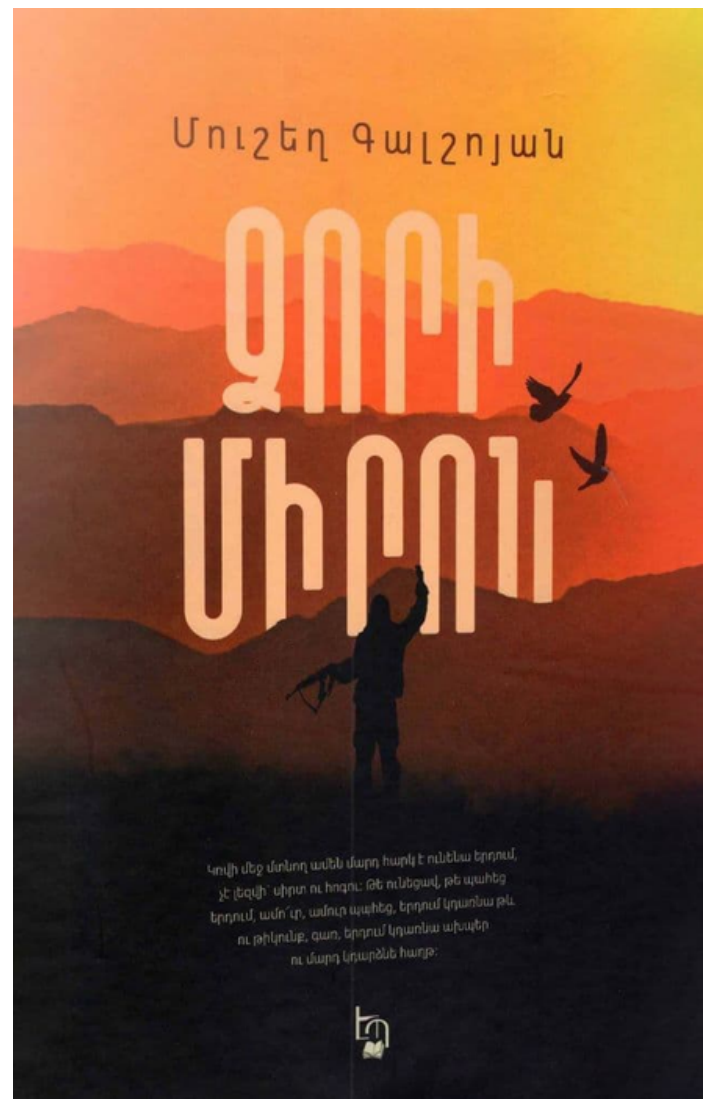

THE WRITER RETURNED FROM THE FATHERLAND: PUBLICATION OF THE COLLECTION OF WORKS BY MUSHEGH GALSHOYAN

The novel “Dzori Miron” by Mushegh Galshoyan, the series of short stories “The Clouds of Maruta Mountain”, the series of essays and reviews “Agravakar” were presented to the reader in one book. The collection was published by the publishing house “Edit Print” on the occasion of the 90th anniversary of the writer.

The author’s spelling and punctuation have been preserved in the book so that the reader can better feel the writer’s accent, spirit and times. The presentation of the book took place at the Abovyan branch of the “Zangak” library, in the presence of members of the writer’s family, correspondents, relatives and the reading public. The evening was chaired by the editor-in-chief of the publishing house “Edit Print”, writer Davit Samvelyan, who compiled and prepared the book for publication. Mushegh Galshoyan was born and raised in the village of Katnaghbyur, in the Talin region, Eastern Armenia, but the consciousness of being a Sassountsi remained very strong in him until the end of his life.

His parents were refugees from Sassoun who, upon their arrival in Eastern Armenia, chose Tallinn as their place of residence. The father lost his first family during the pogroms.

DEAR COMPATRIOTS, WESTERN ARMENIA TELEVISION DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION. THE LEADERSHIP OF WESTERN ARMENIA, REMAINING TRUE TO ITS IDEA AND PRINCIPLES, CONTINUES THROUGH TELEVISION AND OTHER MEDIA PLATFORMS TO PRESENT EVENTS RELATED TO THE HISTORY, PRESENT AND FUTURE OF OUR COUNTRY IN A NEW WAY, INFORMS ABOUT POLITICAL AND SOCIAL EVENTS OF THE GOVERNMENT, AND ALSO PROVIDES AN OPPORTUNITY TO COMMUNICATE CLOSER WITH EACH OTHER . WITH THE HELP OF OUR TELEVISION, YOU CAN ESTABLISH DIRECT COMMUNICATION WITH THE GOVERNMENT, MEMBERS OF THE NATIONAL ASSEMBLY, RAISE ALL THE ISSUES THAT CONCERN YOU THAT ARE DIRECTLY RELATED TO WESTERN ARMENIA AND ITS CITIZENS, AND ALSO MAKE VARIOUS PROPOSALS. BESIDES BEING A TV VIEWER, YOU ALSO HAVE THE OPPORTUNITY TO BECOME A CITIZEN OF WESTERN ARMENIA BY FOLLOWING THE APPROPRIATE PROCEDURE.

LET US REMIND YOU THAT WESTERN ARMENIA TV DOES NOT ENGAGE IN SELF-PROMOTION, BUT STRIVES TO EXPAND CONNECTIONS WITH YOUR HELP. YOUR SUPPORT IS OUR COMMON VICTORY. TOGETHER – WE ARE FORCE!

BANQUE DU BÉNÉFICIAIRE : 18206

SWIFT : AGRIFRPP882

IBAN : FR76 1820 6001 6060 2410 5442 422

BÉNÉFICIAIRE : ASSEMBLÉE DES ARMÉNIENS D'ARMENIE OCCIDENTALE (AAAO)

**WESTERN
ARMENIA**

The weekly journal is compiled under the auspices of the State Television of Western Armenia.
All copyrights are reserved.

<https://westernarmeniatv.com/>
info@western-armenia.eu